

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
“ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ”

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Αμερικανική Υψηλή Στρατηγική και Συγκεκαλυμμένη Δράση υπό το πρίσμα της Εξωτερικής
Πολιτικής των ΗΠΑ, κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου**

Όνομ/νο: Λούκα Γεωργία

A.M: 1214M081

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:
Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Καθηγητής, Επιβλέπων.
Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής.
Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Λέκτορας.
Αθήνα, 2015

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ.

Χαράλαμπο Παπασωτηρίου, ο οποίος αποτέλεσε πηγή έμπνευσης της ενασχόλησής μου με το συγκεκριμένο θέμα και τον κ. Ιωάννη Κωνσταντόπουλο για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές του, που συνέβαλαν καθοριστικά στην ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύνολο των καθηγητών μου που κατά τη διάρκεια του Μεταπτυχιακού μου Προγράμματος, γιατί με την γνώση και τη διδασκαλία τους με γέμισαν εφόδια για το μέλλον και αποτέλεσαν κίνητρο για θριαμβευτικά ξεκινήματα.

Τέλος θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους γονείς μου και στη γιαγιά μου διότι στάθηκαν αντιστύλι σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου και διαμόρφωσαν τις ιδανικές συνθήκες μέσα στις οποίες εργάστηκα.

Αφιερώνω την παρούσα εργασία, στον πολύτιμο, μικρό μου αδελφό, Φίλιππο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	6
---------------	---

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1. La Guerre Froide: Η σύντομη ιστορική ανασκόπηση.....	8
---	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1. Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική	12
2.2. Αμερικανική Υψηλή Στρατηγική	13
2.3. Οι Διαστάσεις της Υψηλής Στρατηγικής.....	14
2.3.1. Η Αμερικανική Οικονομική Στρατηγική.....	16
2.4. Τα Είδη της Υψηλής Στρατηγικής.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Η πρώτη ανησυχία.....	21
3.2. Το μακροσκελές τηλεγράφημα, η απαρχή μιας νέας πολιτικής	22
3.3. Δόγμα Τρούμαν, η αρχή του Ψυχρού Πολέμου.....	22
3.4. Σχέδιο Μάρσαλ, αμερικανικός οικονομικός ιμπεριαλισμός.....	23
3.5. Το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο.....	25
3.6. NSC-68.....	27
3.7. Η κατάκτηση του Διαστήματος.....	29
3.8. Αϊζενχάουερ και Χρυστόφορ, μια “Νέα Οπτική”	30
3.9. Φιλία, συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια	31

3.10.	Η Κουβανική Επανάσταση και η Κρίση των Πυραύλων.....	32
3.11.	Η στρατηγική της ανάσχεσης 1947 – 1960	34
3.12.	Η Αμερικανική Πολιτική 1960 – 1980.....	36
3.13.	Détente: Η στρατηγική ύφεσης 1962-1979.....	40
3.14.	Περίοδος συντηρητισμού 1980 – 1992.....	41
3.15.	Η σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν	43
3.16.	Τα τελευταία χρόνια του Ψυχρού Πολέμου 1985-1991.....	44

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1.	Μυστικές Υπηρεσίες Πληροφοριών, Βασικές Έννοιες.....	45
4.1.1.	Ορισμός της έννοιας Intelligence.....	46
4.1.2.	Επιτελής ή Αξιωματικός Πληροφοριών (Intelligence Officer).....	46
4.1.3.	Υπηρεσίες Πληροφοριών (Intelligence Services or Agencies).....	47
4.1.4.	Συλλογή Πληροφοριών (Intelligence Collection or Gathering).....	48
4.1.5.	Ανάλυση Πληροφοριών (Intelligence Analysis).....	48
4.1.6.	Επιχειρήσεις Παραπληροφόρησης και Ψυχολογικού Πολέμου (Disinformation campaigns and Psychological Warfare).....	49
4.1.7.	Μυστικές επιχειρήσεις (Covert Action).....	49
4.1.8.	Μετωπικές Οργανώσεις (Front Organisations).....	49
4.2.	Το Αμερικανικό Παράδειγμα.....	50
4.2.1.	CIA-Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (Central Intelligence Agency-CIA).....	50
4.2.2.	DIA.....	53
4.2.3.	FBI.....	53
4.2.4.	NSA.....	54
4.2.5.	Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ.....	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.	20 Κρυμμένα Μυστικά.....	56
5.1.	Επιχείρηση Venona.....	56
5.2.	Επιχείρηση Paperclip.....	59
5.3.	Αλάσκα.....	62
5.4.	Καναδάς.....	63
5.5.	F.F.....	64
5.6.	Επιχείρηση MKUltra	66
5.7.	Επιχείρηση Washtub.....	68
5.8.	Δρ. Ζιβάγκο.....	69
5.9.	Ένας μικρός κατάσκοπος.....	70
5.10.	Επιχείρηση Πλούτωνας.....	71
5.11.	Επιχείρηση Sukarno.....	72
5.12.	Επιχείρηση Τούνελ.....	73
5.13.	Επιχείρηση Northwoods.....	75
5.14.	Επιχείρηση Mongoose.....	77
5.15.	Ένωση Φοιτητών.....	80
5.16.	Τα ΛΟΚ και η Επιχείρηση «Κόκκινη Προβιά».....	81
5.17.	ΚΥΠ.....	82
5.18.	Επιχείρηση Nanda Devi.....	83
5.19.	Επιχείρηση Cyclone.....	84
5.20.	Επιχείρηση Gladio.....	86
Επίλογος.....		89
Βιβλιογραφία.....		91

Εισαγωγή

Το αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση της Αμερικανικής Υψηλής Στρατηγικής και η Συγκεκριμενοποιημένη Δράση, ως πολιτική αρωγή στην αμερικανική εξωτερική πολιτική κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Στο πρώτο μέρος, ιδιαίτερο βάρος πρόκειται να δοθεί σε κομβικά σημεία της ιστορίας, της οικονομίας, της εξωτερικής πολιτικής δράσης, τα οποία χάραξαν και καθύθυναν τις εκάστοτε ηγετικές αποφάσεις στην μάχη εναντίον του κομμουνισμού. Πρόκειται να αποσαφηνιστούν οι θεμελιώδεις έννοιες και τα ζωτικής σημασίας χαρακτηριστικά των εννοιών της Υψηλής Στρατηγικής και της Συγκεκριμενοποιημένης Δράσης, με την εξελικτική πορεία της ιστορίας να ακολουθεί, έτσι όπως αποκρυσταλλώθηκε ύστερα από την επίδραση του επιπέδου λήψης αποφάσεων.

Αυτό που ίσως προκαλεί ενδιαφέρον και πρόκειται να αναλυθεί στο δεύτερο μέρος, είναι, το πώς από τις στάχτες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου γεννήθηκε μία νέα μορφή συγκεκριμενοποιημένης δράσης, η οποία αποτέλεσε τον βραχίονα της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA), που δημιουργήθηκε για να αντιμετωπίσει την πρόκληση της Σοβιετικής Ένωσης και των συμμάχων της, αλλά και να ενισχύσει τα αμερικανικά συμφέροντα σε παγκόσμιο επίπεδο, σε έναν πόλεμο που ο George Orwell χαρακτήρισε “Ψυχρό”¹. Ύστερα από τη δημοσίευση ενός ευρέος φάσματος πρώην απόρρητων εγγράφων, έρχονται στο φως μυστικές δραστηριότητες της αμερικανικής κυβέρνησης οι οποίες προώθησαν την αμερικανική εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας σε πολλές γωνίες του πλανήτη. Το μυστικό πέπλο που περιβάλλει αυτήν την πτυχή της ιστορίας, αποτελεί ένα εύλογο έναυσμα έρευνας σχετικά με τα στοιχεία της εφαρμογής, της προέλευσης και της επιτυχίας των μυστικών επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων των ΗΠΑ.

Στην παρούσα εργασία, συγκεκριμενοποιημένη δράση ορίζεται η οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα που αποσκοπεί στο να επηρεάσει ξένες κυβερνήσεις, γεγονότα, οργανώσεις ή πρόσωπα για την υποστήριξη της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου.² Η μυστική δράση διαχέεται σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, χρησιμοποιεί σαν όπλο την προπαγάνδα αλλά και παραστρατιωτικές δραστηριότητες και σχεδιάζεται και εκτελείται έτσι ώστε να αποκρύψει την ταυτότητα του χορηγού της. Μέσα στο διάστημα των έξι πρώτων, ακόμη, μηνών λειτουργίας της, η CIA χορήγησε όπλα στους επαναστάτες στο εσωτερικό της ΕΣΣΔ, ενορχήστρωσε σειρά δολοφονιών, παρείχε εκπαίδευση σε ξένους στρατούς, κατέστρεψε οικονομίες, χειραγώγησε πολιτικές διαδικασίες και υπό την αιγίδα της υποκινήθηκαν πραξικοπήματα με σκοπό την καθεστωτική αλλαγή. Η πλειοψηφία της δράσης αυτής έλαβε χώρα στην Ανατολική Ευρώπη, όπου οι πόροι διοχετεύτηκαν σε Ιταλούς Χριστιανοδημοκράτες, σε Αλβανούς εξόριστους και αντί-σοβιετικούς αντάρτες

¹Orwell, George, The Observer, 10 March 1946

²Loch K. Johnson Covert Action and Accountability: Decision-Making for America's Secret Foreign Policy, 1989, σελ.82

στη Λετονία και τη Λιθουανία.³ Μία περιληπτική λίστα των μυστικών ενεργειών του Ψυχρού Πολέμου θα μπορούσε να περιλαμβάνει τις προσπάθειες νοθείας των εκλογών στη Δυτική Ευρώπη, την ανατροπή του Mohammad Mosaddegh στο Ιράν το 1953, το 1954 την ανατροπή του Jacobo Arbenz στη Γουατεμάλα, το 1963 την προσπάθεια για τη δολοφονία του Fidel Castro στην Κούβα και την ίδια χρονιά την ανατροπή του Juan Bosch στη Δομινικανή Δημοκρατία, το 1964 την ήττα των δυνάμεων των ανταρτών προσκείμενων στον Patrice Lumumba στο Κονγκό, την εκστρατεία προπαγάνδας του 1965 για να την ανατροπή της κυβέρνησης Sukarno στην Ινδονησία, την προσπάθεια του 1967 για την ανατροπή του Γεωργίου Παπανδρέου στην Ελλάδα, την ανάμειξη του 1970 στην ανατροπή του Norodom Sihanouk στην Καμπότζη, την υποστήριξη των Contras στη Νικαράγουα και την παροχή των όπλων στους Mujahideen στο Αφγανιστάν.⁴

Οι ενέργειες αυτές κατά τον Ψυχρό Πόλεμο, λειτούργησαν ως απaráμιλλης αξίας κομμάτι, άρρηκτα συνδεδεμένο, με την αμερικανική υψηλή στρατηγική και εξωτερική πολιτική, με σκοπό την επικράτησή της στο παγκόσμιο σύστημα και την ανάδειξή της σε μοναδική, ηγεμονική υπερδύναμη.

....“Covert action was American foreign policy....”

John Nutter, *The CIA's Black Ops*

. . . over the years, covert activities became so numerous and widespread that, in effect, they became a self-sustaining part of American foreign operations. The CIA became a government within a government, which could evade oversight of its activities by drawing the cloak of secrecy around itself.

Clifford, Counsel to the President, σελ.170.

³Douglas Little, Mission Impossible: The CIA and the Cult of Covert Action in the Middle East', *Diplomatic History*, 8:5, (2004), σελ.670.

⁴ Isenberg, 'The Pitfalls of US Covert Operations', 1.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1. **La Guerre Froide: Η σύντομη ιστορική ανασκόπηση**

Η έννοια “Ψυχρός Πόλεμος” έμεινε γνωστή στην ιστορία ως η αναμέτρηση και η αντιπαλότητα σε οικονομικό, στρατιωτικό και γεωπολιτικό επίπεδο ανάμεσα σε δύο κύριες ομάδες χωρών οι οποίες ήταν: από τη μία το Δυτικό μπλοκ, με κυρίαρχη δύναμη τις ΗΠΑ και το Ανατολικό μπλοκ με κυρίαρχη δύναμη την ΕΣΣΔ, το χρονικό διάστημα από το 1947 μέχρι το 1991. Η διαμόρφωση αυτής της κατάστασης έλαβε χώρα από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι και την πτώση της ΕΣΣΔ.

Μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, η Συμμαχία που κέρδισε απόλυτα τις δυνάμεις του Άξονα καταστράφηκε. Οι δύο κραταιές δυνάμεις στον πλανήτη ήταν πια οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ τις οποίες χώριζαν τεράστιες πολυεπίπεδες διαφορές. Από τη μία η ΕΣΣΔ ήταν μονοκομματικό σοσιαλιστικό κράτος που κατά βάση οριοθετούνταν από τις αρχές του Λενινισμού και του Μαρξισμού. Από την άλλη πλευρά οι ΗΠΑ ήταν ένα κράτος με καπιταλιστική οικονομία έχοντας ένα δημοκρατικό καθεστώς.⁵

Οι ιστορικοί κατέφυγαν στην έννοια «ψυχρός» πόλεμος επειδή δεν έγινε κάποια εχθροπραξία ένοπλη ανάμεσα στις δυο ομάδες χωρών αν και πραγματοποιήθηκαν βίαιες συγκρούσεις σε άλλες περιοχές του πλανήτη όπως στο Βιετνάμ, το Αφγανιστάν και την Κορέα, με την εμπλοκή εμφανώς ή όχι των δυο πλευρών. Οι δυο πλευρές αφού πλέον είχαν αποκτήσει τεράστια δύναμη, ξεκίνησαν έναν αγώνα απόκτησης γιγάντιου εξοπλισμού δημιουργώντας ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις με τον τρόπο πιθανών εχθροπραξιών. Οι πιο σημαντικές προμήθειες που έπαιξαν κύριο ρόλο στην ισχύ τους ήταν τα πυρηνικά όπλα αλλά και τα συστήματα μεταφοράς τους όπως τα στρατηγικά βομβαρδιστικά και τα υποβρύχια. Έμεινε πασίγνωστη η αρχή “Αμοιβαία Εξασφαλισμένη Καταστροφή” (Mutually Assured Destruction ή MAD), σύμφωνα με την οποία οι δύο συμμαχίες χωρών απέκτησαν τεράστια οπλοστάσια πυρηνικών όπλων ώστε να έχουν βέβαιη την απόλυτη καταστροφή των αντιπάλων τους αν επιχειρούσαν πρώτοι κάποια επίθεση.⁶

Η αντιπαλότητα των δυο πλευρών δεν ήταν μόνο σε επίπεδο στρατιωτικής αντιπαράθεσης αλλά επεκτάθηκε και σε άλλα επίπεδα όπως η αντιπαλότητα στην τεχνολογία, την οικονομία αλλά και αλλού. Αυτή η αντιπαλότητα και συγκεκριμένα στο χώρο της τεχνολογίας δημιούργησε και την

⁵Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.13-23

⁶ National Archives and Records Administration, RG 200, Defense Programs and Operations, LeMay's Memo to President and JCS Views, Box 83. Secret.

αρχή της αστροναυτικής με την εμφάνιση του πρώτου τεχνητού δορυφόρου από τους Σοβιετικούς, τον Σπούτνικ, και γενικότερα την αρχή της διαστημικής εποχής. Ο ψυχολογικός πόλεμος και η προπαγάνδα ήταν σημεία έντονης ενασχόλησης και αντιπαλότητας και από τις δυο πλευρές.

Η πρώτη φάση του Ψυχρού Πολέμου αρχίζει ύστερα από τα πρώτα έτη μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Εκείνη την εποχή η ΕΣΣΔ κυριάρχησε και εδραίωσε την ισχύ της στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης, στις οποίες μπήκε ο Κόκκινος Στρατός κατά το χρόνο διεξαγωγής του πολέμου ενάντια στην Ναζιστική Γερμανία και τις ενώσεις του Άξονα στην Ευρώπη. Την ίδια περίοδο οι ΗΠΑ ξεκίνησαν τη βασική στρατηγική τους στον παγκόσμιο χάρτη η οποία προέβλεπε την σύμπτυξη της σοβιετικής δύναμης με πολλούς τρόπους, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας σε τρίτες χώρες για να διασφαλισθεί ότι δεν θα υποκύψουν στην επιρροή του αντίπαλου. 7Στα σημαντικά πεδία για την υλοποίηση της στρατηγικής αυτής ανήκουν και η εύνοια των αντικομμουνιστών κατά τη διάρκεια του Ελληνικού Εμφύλιου Πολέμου και αργότερα η συγκρότηση του NATO. Το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, στο οποίο συμμετείχαν τα περισσότερα κράτη της ανατολικής Ευρώπης αλλά και η ΕΣΣΔ οργανώθηκε λίγο αργότερα από την συγκρότηση του NATO για τον έλεγχο του.⁸

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο η διαχείριση της ηττημένης Γερμανίας ήταν το βασικό θέμα και άμεσα συνδεδεμένο με την ύπαρξη και τον ρόλο του NATO αλλά και του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Σημαντικές διαφωνίες και εντάσεις διαμορφώθηκαν για τη μοίρα της προηγμένης γερμανικής βιομηχανίας και το θέμα του επανεξοπλισμού της. Στο τέλος ιδρύθηκαν δυο κράτη ανεξάρτητα μεταξύ τους, η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας (Ανατολική Γερμανία) και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (Δυτική Γερμανία) που εισχώρησαν στο Ανατολικό και στο Δυτικό μπλοκ αντίστοιχα, λαμβάνοντας μέρος και στα αμυντικά σύμφωνα των δυο ενώσεων.⁹

Από στα 1948-49 οι Σοβιετικοί απομόνωσαν το Βερολίνο ώστε να ασκήσουν πίεση για το γερμανικό ζήτημα.¹⁰ Αυτό αποτέλεσε την πρώτη σημαντική κρίση μεταξύ των δύο παρατάξεων. Τον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων επηρέασε σε μεγάλο βαθμό η επικράτηση των κομμουνιστών και η νίκη τους, με αρχηγό τον Μάο Τσε Τουνγκ, στην Κίνα. Ακόμα ο πόλεμος της Κορέας (1950-53) ήταν κι εκείνος ένα σημαντικό σημείο αντιπαλότητας ανάμεσα στις δυο ενώσεις. Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1950 και του 1960 πραγματοποιήθηκαν πολλές επιπλέον διεθνείς κρίσεις, με πιο σημαντικές

⁷Heller, Henry (2006). *The Cold War and the New Imperialism: A Global History, 1945–2005*. New York: Monthly Review Press σελ.27

⁸Gaddis, John Lewis (1990). *Russia, the Soviet Union and the United States. An Interpretative History*. McGraw-Hill σελ.156

⁹Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press σελ.22

¹⁰Miller, Roger Gene (2000). *To Save a City: The Berlin Airlift, 1948–1949*. Texas A&M University Press σελ.19

την κρίση στην διώρυγα του Σουέζ που έγινε το 1956, την Κρίση των πυραύλων της Κούβας το 1962, την εξέγερση στην Ουγγαρία και την κρίση στο Βερολίνο που οδήγησε στην ανοικοδόμηση του Τείχους το 1961. Εκείνη την εποχή οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ προσπαθούν να ευρύνουν την επιρροή τους στη νοτιοανατολική Ασία, την Λατινική Αμερική, και τις χώρες της Αφρικής, που ξεκινούν να ανεξαρτητοποιούνται από τις αποικιακές κυριαρχίες όπου κι ανήκαν ως τότε.¹¹

Σε καινούρια περίοδο μεγαλύτερης συγκαταβατικότητας και από τις δυο πλευρές και ελάττωσης των μεταξύ τους εντάσεων αλλά και του Ψυχρού Πολέμου γενικά, μπήκαν οι σχέσεις των δυο δυνάμεων, ύστερα από την κρίση στην Κούβα. Το σινοσοβιετικό σχίσμα μπέρδεψε σε μεγάλο βαθμό τους συσχετισμούς δυνάμεων στο κομμουνιστικό μπλοκ, ενώ πολλοί σύμμαχοι των ΗΠΑ στη Δύση, ειδικά η Γαλλία, συμπορεύτηκαν με μία πιο διαφοροποιημένη στάση δράσης απέναντι στα διεθνή θέματα και λειτουργούσαν σε ένα πιο γενικό πλαίσιο με μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων. Η λεγόμενη Άνοιξη της Πράγας καταστάληκε το 1968 από την ΕΣΣΔ με τη χρήση στρατιωτικών συσχετισμών του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Ο πόλεμος του Βιετνάμ υπήρξε η πιο σημαντική κατευθυντήρια γραμμή για τις σχέσεις των δύο μπλοκ κατά τις δεκαετίες του 1950, 1960 και 1970, στον οποίο οι ΗΠΑ είχαν σημαντικότερη παρουσία η οποία όλο κι αυξάνονταν καθώς περνούσε ο χρόνος.¹²

Την δεκαετία του 1970 οι δύο ενώσεις προσπάθησαν να ιδρύσουν ένα σύστημα διεθνών συναλλαγών που θα ήταν πιο στέρεο, θα είχε ελάχιστες εντάσεις και θα ήταν πιο προβλέψιμο. Ξεκίνησε ένα διάστημα ομαλοποίησης των σχέσεων που έμεινε γνωστό ως *détente*. Για πρώτη φορά έγιναν συζητήσεις σχετικά με την ελάττωση των στρατηγικών όπλων (Strategic Arms Limitation Talks). Το 1972 ο πρόεδρος Νίξον επιτέλεσε επίσκεψη στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Ήταν μία κοσμοϊστορική επίσκεψη, η πρώτη επίσκεψη προέδρου αμερικανικής καταγωγής στην χώρα, που σκοπό είχε, εκτός άλλων και την αξιοποίηση της Κίνας ως στρατηγικού αντιζυγίου της Σοβιετικής Ένωσης, με την οποία συνέχιζε να έχει άσχημες σχέσεις. Η *détente* καταστράφηκε όταν οι Σοβιετικοί μπήκαν στο Αφγανιστάν το 1979.¹³

Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980 υπήρχαν και τότε εντάσεις ανάμεσα στις σχέσεις των δύο υπερδυνάμεων, που είχαν σχέση με την παρουσία των σοβιετικών στρατευμάτων στο Αφγανιστάν. Το 1983 το NATO επιτέλεσε τεράστιες στρατιωτικές ασκήσεις (Able Archer 83) και οι Σοβιετικοί έριξαν ένα αεροσκάφος της Korean Airlines που παρενέβη του εναέριου χώρου της ΕΣΣΔ. Οι ΗΠΑ, με ηγέτη τον πρόεδρο Ρέιγκαν επέκτεινε τις πιέσεις που ασκούσαν στην ΕΣΣΔ σε όλα τα πεδία (οικονομικό, διπλωματικό, τεχνολογικό και στρατιωτικό), κατά το διάστημα το οποίο η Σοβιετική Ένωση έπρεπε να χειριστεί οικονομικά προβλήματα πολύ σοβαρά. Η πολιτική σύμφωνα με την

¹¹ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.140-142

¹² Kieran Williams, "The Prague Spring and its aftermath: Czechoslovak politics 1968-1970

¹³ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press.

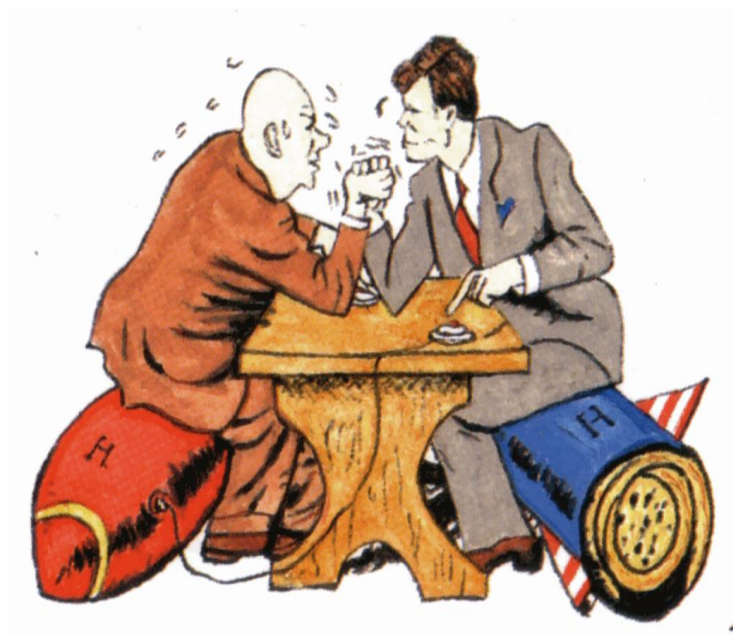
οποία ασκούσαν αυτού του είδους η πίεση έμεινε γνωστή στην ιστορία ως «δόγμα Ρείγκαν». Ο νέος αρχηγός της ΕΣΣΔ, Μιχαήλ Γκορμπατσώφ, λίγο αργότερα άρχισε πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων (γκλάσνοστ και περεστρόικα) ώστε να αντιμετωπιστούν τα εσωτερικά προβλήματα του κράτους του.¹⁴

Επιπροσθέτως προσπάθησε και πέτυχε την απαγκίστρωση σιγά σιγά της χώρας από το Αφγανιστάν, στο οποίο έμειναν σοβιετικές δυνάμεις για μία δεκαετία περίπου, διεξάγοντας έναν αιματηρό και επίπονο πόλεμο εναντίων των ανταρτών, με σημαντικό κόστος. Κατά το ίδιο διάστημα εμφανίστηκαν πολύ δυναμικά κινήματα στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης, κυρίως στην Πολωνία, με βασικό τους αίτημα την ανεξαρτητοποίηση τους από την Μόσχα. Ο Γκορμπατσώφ τότε αρνήθηκε να κάνει χρήση σοβιετικών στρατευμάτων για την υποστήριξη των κομμουνιστικών καθεστώτων.

Το 1989 σημαντικό κύμα ειρηνικών επαναστάσεων έλαβε χώρα στα κράτη της ανατολικής Ευρώπης και είχε ως αποτέλεσμα την κατάργηση του σοσιαλισμού. Η Ρουμανία αποτέλεσε την εξαίρεση και το καθεστώς Τσαουσέσκου ανετράπη με τη βία. Οι σοβαρές αλλαγές δεν μειώθηκαν έξω από και την ίδια την ΕΣΣΔ, που είχε πια πολύ σοβαρά οικονομικά προβλήματα ενώ ήρθαν στο φως αποσχιστικές τάσεις πολλών σοσιαλιστικών δημοκρατιών. Το ΚΚΣΕ έχασε τον έλεγχο τον Αύγουστο του 1991, μετά από πραξικόπημα που δεν είχε επιτυχία και το οποίο είχε σκοπό την ανατροπή του Γκορμπατσώφ. Τον Δεκέμβριο του 1991 η ΕΣΣΔ κατέρρευσε με συνέπεια την ολοκληρωτική καταστροφή του σοσιαλιστικού μπλοκ.¹⁵

¹⁴ Gorbachev, Mikhail (1988). *Perestroika: New Thinking for Our Country and the World*. Harper & Row.

¹⁵ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1. Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική

Για τη χάραξη της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής υπήρχε πάντα η τάση για στροφή προς τον απομονωτισμό. Αυτή η τάση οφείλεται σε έναν πολιτιστικό και έναν γεωπολιτικό λόγο. Ο πρώτος είναι η αντίληψη η οποία είχε κερδίσει έδαφος και είχε εδραιωθεί στο αμερικανικό υποσυνείδητο και αυτή δεν είναι άλλη από την αμερικανική μοναδικότητα. Στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα η απομόνωση των ΗΠΑ από πιέσεις της πολιτικής διεθνώς δυνάμωσε αυτή την αντίληψη. Σύμφωνα λοιπόν με αυτή την αντίληψη οι ΗΠΑ έχουν ως στόχο να κάνουν γνωστό και να οδηγήσουν όλη την ανθρωπότητα με βάση τις αξίες της δημοκρατίας και της ελευθερίας διώχνοντας τις παλιές πολιτικές δολοπλοκιών και πλεκτανών καθώς και τις ισορροπίες ισχύος στη Γηραιά Ήπειρο.¹⁶ Ακόμα είναι σωστό να ειπωθεί πως οι ΗΠΑ είναι επηρεασμένες από την κυριαρχία των ιδεών και του φιλελευθερισμού, αντίθετα με τις παραδοσιακές ευρωπαϊκές πολιτικές οι οποίες είχαν σαν βάση συστήματα ισορροπίας δυνάμεων. Γι' αυτό λοιπόν, η αντίληψη της «αμερικανικής μοναδικότητας» η οποία συνδυάστηκε, στις αρχές του 20ου αιώνα, με την ιδέα του φιλελευθερισμού οδήγησαν στον ακραίο παρεμβατισμό από τον πλήρη απομονωτισμό.

Ο δεύτερος λόγος είναι η γεωγραφική θέση της Αμερικής η οποία είναι πλεονεκτική διότι της

¹⁶ Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική: 1945-2002*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2009), σελ. 35

προσφέρει ασφάλεια από τις μακρινές απειλές, όπως αρκετοί υποστηρίζουν. Κάθε μεγάλη δύναμη, σε θεωρητικό επίπεδο έχει στόχο να εξουσιάσει, χωρίς να υπάρχει κάποιο όριο για αυτή της την ενέργεια.¹⁷

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και κυρίως στη διάρκεια της αντιπαλότητας του Ψυχρού πολέμου, αυτή η αντίληψη μπήκε στο περιθώριο μαζί με τους και οι υποστηρικτές της. Η πολιτική ηγεσία της Αμερικής σκεπτόμενη τη σημαντικότητα της υπεράσπισης των εθνικών της συμφερόντων και έχοντας πορεία για τον διεθνή παρεμβατισμό συνδύασε με επιτυχία στην εξωτερική της πολιτική, το κρατικό συμφέρον με την υπεράσπιση των αξιών και της ηθικής μπροστά στους Αμερικάνους πολίτες. Με αυτού του είδους την πολιτική μπόρεσε και κατάφερε για μεγάλο χρονικό διάστημα την εξασφάλιση της λαϊκής υποστήριξης θέτοντας ως νόμο το διεθνιστικό παρεμβατισμό τον οποίο τη διέκρινε.

Συμπερασματικά και έχοντας κατά νου τα παραπάνω στοιχεία, οι ΗΠΑ, ενώ διακηρύσσουν την ευλάβειά τους για τις αρχές του πολιτικού ιδεαλισμού (ιεραποστολική διπλωματία), πρακτικά ακολουθούν τον πολιτικό ρεαλισμό δηλαδή επιχειρούν εξωτερική πολιτική με βάση μόνο το συμφέρον.¹⁸

2.2. Αμερικανική Υψηλή Στρατηγική

Σε αυτό το σημείο θα ήταν χρήσιμη η αναφορά και η αποσαφήνιση του όρου της Υψηλής Στρατηγικής καθώς και η μνεία για την πολυεπίπεδη δομή της, έτσι ώστε να γίνουν αντιληπτές οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν από την Αμερική, έναντι της Σοβιετικής Ένωσης, κατά την περίοδο που μελετάμε.

Η στρατηγική ως έννοια ορίζεται μέσα από τη διαφωνία δύο ή περισσότερων αντίπαλων θελήσεων. Αναφέρεται στην αλληλεπίδραση των αντιμαχόμενων πλευρών που στόχο έχει την κάμψη της θέλησης του αντιπάλου.¹⁹ Η χρήση ένοπλης βίας δεν είναι ο μοναδικός τρόπος για να επιτευχθεί η κάμψη της θέλησης του αντιπάλου.

Υψηλή Στρατηγική, ονομάζεται η χρήση κάθε διαθέσιμων μέσων ενός κράτους, όπως τα στρατιωτικά, τα οικονομικά, τα διπλωματικά μέσα, έτσι ώστε να μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι πολι-

¹⁷ Peter Gowan, « *a calculus of power* », 2002, New Left Review, Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://www.newleftreview.org/A2399#_ednref21

¹⁸Κ. Αρβανιτόπουλος – Π. Ηφαιστος, *Ευρωατλαντικές Σχέσεις*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2003), σ. 152

¹⁹ Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Βυζαντινή υψηλή στρατηγική 6ος – 11ος αιώνας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2007), σ. 16-17

τικοί αντικειμενικοί σκοποί του σε περίπτωση πραγματικής ή και μελλοντικά πιθανής σύγκρουσης.²⁰

2.3. Οι Διαστάσεις της Υψηλής Στρατηγικής

Η υψηλή στρατηγική θα πρέπει να γίνει αντιληπτή ως μία πολιτικό – οικονομική και διπλωματική αλυσίδα μέσων και σκοπών, στην οποία οι στρατιωτικές δυνατότητες συσχετίζονται με πολιτικούς σκοπούς. Η υψηλή στρατηγική χρησιμοποιεί κυρίως τα στρατιωτικά της μέσα και όσα κρατικά “ατού” διαθέτει έτσι ώστε να ανατρέψει ή να περιορίσει τα πλεονεκτήματα του αντιπάλου.²¹

Στην παρούσα εργασία, αντικείμενο μελέτης αποτελεί η χρήση της υψηλής στρατηγικής της Αμερικής, προκειμένου να περιορίσει την επέκταση της Σοβιετικής επιρροής, η οποία περιλάμβανε όχι μόνο τη χρήση στρατιωτικών μέσων, αλλά ανάγεται σε πέντε επίπεδα.²²

Στρατιωτική στρατηγική

Είναι το σύνολο των ενόπλων δυνάμεων, η χρήση ένοπλης δηλαδή βίας για την επίτευξη των πολιτικών στόχων των εμπολέμων.²³

Τη χρήση ένοπλης βίας ακολούθησε η Αμερική , αλλά και η Σοβιετική Ένωση με κύριο στόχο την καταστροφή των ενόπλων δυνάμεων του αντιπάλου, την υπεράσπιση εδάφους και την καταστροφή των μέσων ισχύος του αντιπάλου. Έτσι ξεκίνησε η κούρσα των εξοπλισμών, αρχικά με συμβατικά και ύστερα με πυρηνικά όπλα ανάμεσα στις δύο δυνάμεις.

²⁰Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, *Η Στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2008), σ. 44

²¹Αθανάσιος Πλατιάς, *Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη*, (Αθήνα: Εκδόσεις Εστία, 2007), σ. 82

²²Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Ο αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρη, 1996) σ. 15

²³Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Βυζαντινή υψηλή στρατηγική 6ος – 11ος αιώνας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2007), σελ. 17-18

Εσωτερική πολιτική

Προστατεύοντας λοιπόν, οι Ηνωμένες Πολιτείες, τη Δύση από την Σοβιετική απειλή, τάχθηκαν μαζί με τους πολίτες τους, εναντίον του υπαρκτού σοσιαλισμού και υπέρ της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Διεθνής νομιμοποίηση

Η διεθνής νομιμοποίηση συμπορεύεται με τη νομιμοποίηση των ενεργειών στις οποίες προβαίνει η αμερικανική κυβέρνηση και η ταύτισή τους με την παγκόσμια δικαιοσύνη, ευμάρεια και δημοκρατία. Η οποιαδήποτε στρατιωτική και πολιτική κίνηση έρχεται μαζί με μια ιδεολογία, την οποία θα πρέπει να υποστηρίζουν πολλοί παίκτες του διεθνούς συστήματος, αφού το κοινό “καλό” εξισώνεται με εκείνο των αμερικανικών βλέψεων.

Διπλωματία

Διπλωματικές ορίζονται οι ενέργειες ενός κράτους που διασφαλίζουν την ειρηνική τους σύμπλευση με άλλα κράτη, δημιουργώντας συμμαχίες με κοινά συμφέροντα. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η δημιουργία του βορειοατλαντικού συμφώνου.

Το NATO ήταν μία οργανωμένη πια στρατιωτική συμμαχία ανάμεσα στον ιμπεριαλισμό και στον ταχύρρυθμα επεκτεινόμενο σοσιαλισμό.

Σε αυτόν τον πυλώνα εντάσσεται η κατασκευή και η απόκτηση εξοπλισμού, όπως και κάθε δυνατή προσπάθεια καταστροφής της οικονομικής ισχύος του αντιπάλου.²⁴

2.3.1. Η Αμερικανική Οικονομική Στρατηγική

Το διεθνές οικονομικό σύστημα μεταπολεμικά, ήταν ένα εργαλείο της Αμερικανικής στρατηγικής. Οι ΗΠΑ έμειναν ανεπηρέαστες μέσα σε ένα χάος που είχε επικράτησε και ο πόλεμος είχε ανεβάσει σε μεγάλο βαθμό τη βιομηχανική τους βάση φτιάχνοντας ένα δίκτυ ασφαλείας για ένα τεράστιο μέρος του κεφαλαίου που εκχωρήθηκε στη Ευρώπη.²⁵ Από το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου πολέμου οι ΗΠΑ υποστήριζαν μία ολοκληρωμένη και ανοιχτή διεθνή οικονομία αρχικά με στόχο την εξυπηρέτηση των πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων τους καθώς και επειδή μία τέτοια οικονομία θα αύξανε την συμμαχική ενότητα. Έτσι πήραν τον ηγετικό ρόλο της διαμόρφωσης του συγκεκριμένου συστήματος. Στην αρχή, επιτεύχθηκε μία οικονομική πολυμερής πολιτική, προωθήθηκε το ανοιχτό, χωρίς διακρίσεις σύστημα εμπορικών συναλλαγών, που θα επιτυγχάνονταν διαμέσου διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της GATT. Το σύστημα του Bretton Woods αντανάκλούσε επί της ουσίας τις μεταπολεμικές δεσμεύσεις των ΗΠΑ. Να υποστηριχθεί δηλαδή ένα οικονομικό σύστημα, παγκόσμιο, που θα είχε ως βάση τη νομισματική μετατρεψιμότητα και την ελευθερία του εμπορίου.

Οι ΗΠΑ είχαν την πεποίθηση ότι η αμερικανική οικονομική μεταπολεμική ευμάρεια, όπως και η εσωτερική πολιτική σταθερότητα, ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την ικανότητα εξαγωγής κεφαλαίων και αγαθών, κυρίως στην Ευρώπη. Έτσι το σύστημα του Bretton Woods προωθήθηκε από την Washington επειδή η σταθερότητα των νομισματικών και οικονομικών αγορών αυξάνουν την ανάγκη των αμερικανικών εξαγωγών, δημιουργούν ξένες επενδύσεις αλλά και θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες ήθελαν για ένα ακόμα λόγο να εδραιώσουν ένα τέτοιο πολιτικοοικονομικό σύστημα που να μπορούν να έχουν τον έλεγχο της παγκόσμιας οικονομίας και αυτό θα γινόταν

²⁴Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Βυζαντινή υψηλή στρατηγική 6ος – 11ος αιώνας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2007), σελ. 20-22

²⁵Vassilis K. Fouskas and Bulent Gokay, *The new American imperialism. Bush's war on terror and blood for oil*. (Westport:Praeger Security International, 2005) σ. 14

με το αμερικανικό νόμισμα, δηλαδή το δολάριο.²⁶ Αυτό αποτέλεσε το βασικό νόμισμα των αποθεματικών, πράγμα που το τοποθετεί σε μία κεντρική και πανίσχυρη θέση στη παγκόσμια οικονομία.²⁷

Για την οικοδόμηση του συστήματος του Bretton Woods από τις ΗΠΑ έπαιξε ρόλο και η ασφάλεια. Υποστήριζαν ότι το εμπόριο και η ελευθερία του, που όλες οι χώρες θα έχουν ισότιμη πρόσβαση στις νομισματικές αγορές και στα αγαθά και θα εξασφάλιζε τις βάσεις για αποδοτική αλλά και ειρηνική συνεργασία μεταξύ των κρατών. Τέλος, οι ΗΠΑ μέσα από αυτή τους τη πολυμερή και διευρυμένη οικονομική πολιτική, έσπρωξαν τα γεωπολιτικά τους συμφέροντα στη βασική περιοχή που τους ενδιέφερε που ήταν η Ευρασία. Αυτό οδήγησε και σε πολιτικές κινήσεις συγκεκριμένες οι οποίες αποσκοπούσαν την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των ΗΠΑ. Ύστερα από λίγα χρόνια δείχθηκε ότι το Bretton Woods δεν ήταν ένα στέρεο σύστημα και το οποίο τελικά δεν μπορούσε να ελεγχθεί τελείως από τις ΗΠΑ. Έτσι λοιπόν τη δεκαετία του 1950 – 1960 οι πρώτες ρωγμές ξεκίνησαν να εμφανίζονται. Η νομισματική κρίση διεθνώς έφτασε το 1971 στο απόγειο της. Έτσι ο πρόεδρος Nixon εξήγγειλε δημοσίως μία σειρά από οικονομικά μέτρα με στόχο την ανάκαμψη. Επί της ουσίας ο πρόεδρος των ΗΠΑ με αυτή του την ανακοίνωση έκανε σε όλους φανερό ότι οι ΗΠΑ σταματούν να εγγυούνται για τη νομισματική σταθερότητα διεθνώς, είχε πια παρέλθει το σύστημα του Bretton Woods ενώ η ηγεμονία του δολαρίου ήρθε στο τέλος της. Στο τέλος της μεταπολεμικής οικονομικής ανάπτυξης συγχρόνως με τη νομισματική κρίση, έπαιξε σημαντικό ρόλο και η πετρελαϊκή κρίση του 1973.

Οι πιο σημαντικές κρίσεις που έπληξαν κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, την οικονομική κοινότητα σε διεθνές επίπεδο συνέβησαν το 1973 και 1979 αντίστοιχα. Δημιουργώντας αντιδράσεις στον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ, οι αραβικές χώρες που πήραν μέρος στον οργανισμό Πετρελαιοεξαγωγών χωρών (OPEC) άρχισαν ένα πετρελαϊκό εμπάργκο, θέτοντας μεγάλη άνοδο στην παγκόσμια τιμή του εμπορίου με συνέπεια ο έλεγχος της παγκόσμιας πετρελαιογοράς να φύγει από τις ΗΠΑ και να πάει στις πετρελαιοπαραγωγικές χώρες του OPEC με βαρύ πλήγμα για την παγκόσμια πολιτική και οικονομική ισχύ των ΗΠΑ. Η τραγική αυτή αύξηση των τιμών είχε δημιουργήσει μεγάλο πρόβλημα και στις τιμές άλλων προϊόντων. Οι χώρες-μέλη των Πετρελαιοεξαγωγών χωρών ανέβασαν τις τιμές στις εταιρίες πετρελαιοειδών που μετακύλησαν, μέσω πρατηρίων και διυλιστηρίων, τις αυξήσεις στους τελικούς πια καταναλωτές. Οι παραπάνω άνοδοι στις τιμές προσαρτήθηκαν και στα υπόλοιπα προϊόντα και κυρίως σε εκείνα που επηρεάζονται κατά βάση από την τιμή των πετρελαιοειδών, ρίχνοντας την οικονομία παγκοσμίως σε ύφεση. Οι επενδύσεις ελαττώθηκαν και η ζήτηση συνολικά έδειξε δραματική κάμψη. Το μέταλλο του χρυσού το οποίο ήταν για πάνω από έναν αιώνα

²⁶Christopher Layne, *The Peace of illusions. American Grand Strategy from 1940 to the present*, (New York: Cornell University Press, 2006) σ. 42

²⁷Βασίλης Κ. Φούσκας, *Αυτοκρατορία και πόλεμος. Η κρίση της Αμερικανικής υψηλής στρατηγικής και η ανάδυση της πολυπολικότητας*. (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα 2009), σ. 29-32

βάση για τη νομισματική ενοποίηση, είχε πια αντικατασταθεί από το πετρέλαιο.

Οι εξελίξεις στην πολιτική, τα καινούρια τεχνολογικά και οικονομικά δεδομένα αλλά και η πετρελαϊκή κρίση ανάγκασαν τη στροφή της αμερικανικής οικονομίας σε μία πολυκεντρική πολιτική από την πολυμερή πολιτική που ασκούσε παλαιότερα. Βασικά υιοθετήθηκε μία πιο στενή οικονομική εθνικιστική πολιτική που είχε ως βάση της το αμερικανικό συμφέρον μπροστά σε μία απειλή από την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, την εκπληκτική πρόσφατη δύναμη της Ιαπωνικής οικονομίας καθώς και εξαιτίας της διάβρωσης της λαϊκής υποστήριξης για τη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου.²⁸

Ο πόλεμος στο Βιετνάμ συνέβαλε κατά πολύ στη χειροτέρευση της κατάστασης της οικονομίας των ΗΠΑ. Οι πολεμικές απαιτήσεις δυσκόλεψαν σε μεγάλο βαθμό την παραγωγή του κράτους με αποτέλεσμα να οδηγήσαν σε ανισορροπίες στο τομέα της βιομηχανίας. Τα εργοστάσια που έβγαζαν καταναλωτικά αγαθά χρησιμοποιούνταν για την παραγωγή προϊόντων κατά βάση για τις στρατιωτικές ανάγκες, προκαλώντας αμφισβήτηση στον τρόπο χειρισμού της οικονομικής πολιτικής από την κυβέρνηση. Επίσης, η κυβερνητική στρατιωτική δαπάνη δημιούργησε πολλά προβλήματα στην αμερικανική οικονομία. Τα κεφάλαια έφευγαν στο εξωτερικό, πράγμα που συνέβαλε σε μία μη αναλογία για το ισοζύγιο πληρωμών έναντι αδύνατου δολαρίου, δεδομένου ότι κανένα τέτοιο άλλο κεφάλαιο δεν επέστρεφε ξανά στη χώρα. Ακόμα, οι στρατιωτικές δαπάνες, που έγιναν σε συνδυασμό με κοινωνικές εσωτερικές δαπάνες, δημιούργησαν τα δημοσιονομικά ελλείμματα τα οποία ανέβασαν στα ύψη τον πληθωρισμό. Τα αντιπολεμικά συναισθήματα και η αρνητική διάθεση απέναντι στην κυβέρνηση διάβρωσαν περισσότερο την εμπιστοσύνη των πολιτών. Τα επιτόκια πήραν νέα άνοδο, περιορίζοντας το ποσό κεφαλαίου το οποίο ήταν διαθέσιμο για καταναλωτές και επιχειρήσεις. Αν και υπήρξε μία κάποια η επιτυχία πολλών οικονομικών πολιτικών σαν του Johnson και του Kennedy, ο πόλεμος στο Βιετνάμ ήταν ένας σημαντικός συντελεστής ο οποίος επηρέασε αρνητικά την αμερικανική οικονομία και την οδήγησε από την άνοδο και την ευημερία στην αρχή της δεκαετίας του '60 σε οικονομικές κρίσεις στη δεκαετία του '70.²⁹

²⁸ Vassilis K, Fouskas and Bulent Gokay, *The new American imperialism. Bush's war on terror and blood for oil*, (Westport:Praeger Security International, 2005) σ. 16-18

²⁹<http://www.historycentral.com/sixty/Economics/Vietnam.html>

2.4. Τα Είδη της Υψηλής Στρατηγικής

Η ανάγκη λοιπόν για την χάραξη στρατηγικής είναι πολυεπίπεδη και δεν αφορά μόνο την ένοπλη αντιπαράθεση για την αποφυγή ενός πολέμου, αλλά μπορεί και να καθοριστεί εντός του ευρύτερου κοινωνικοπολιτικού και ιδεολογικού πλαισίου σε διακρατικό επίπεδο. Υπάρχουν τεσσάρων ειδών

στρατηγικές :30

Στρατηγική της Ανάσχεσης – Επέκτασης

Ο δρών αναπτύσσει τις δικές του δυνάμεις, ώστε να του διασφαλίσουν την άμυνά του, αλλά και να του επιτρέπουν να επιβληθεί σε αυτούς που τον απειλούν. Η Αμερική κατά τη συγκεκριμένη περίοδο ακολουθεί το δόγμα της ανασχεσης , ώστε να μπορεί να αποτραπεί η Σοβιετική επιρροή προς το δυτικό κόσμο και να συντελεστεί η κατάρρευσή της. Η πολιτική της ανασχεσης την οποία εμπνεύστηκε και εξέφρασε ο Kennan το 1946 θα αντιμετώπιζε μία τυχόν διατήρηση ισορροπίας δυνάμεων. Η βασική του θέση ήταν πως ο κομμουνισμός είχε απόλυτη ανάγκη επέκτασης μέσα από αλλεπάλληλες επαναστάσεις για να μπορέσει να επιζήσει.³¹ Η στρατηγική της ανασχεσης θα στερούσε τη νίκη των Σοβιετικών. Υπό αυτό το πρίσμα η σοβιετική ηγεσία θα εξουδετερωνόνταν από μια εσωτερική επανάσταση που θα οδηγούσε στην καθεστωτική αλλαγή.

Στρατηγική των Συμμαχιών

Ο δρών δημιουργεί συμμαχίες βάσει αντιμετώπισης κοινής απειλής, είτε κοινών συμφερόντων.³² Κατά την ακολούθηση της στρατηγικής της ανασχεσης, οι Ηνωμένες Πολιτείες δημιούργησαν ένα δίκτυο πολυμερών και διμερών συμμαχιών όπως το NATO, CENTO, SEATO και ANZUS για να ανατρέψουν το Σοβιετικό συνασπισμό.

Στρατηγική των εξισορροπήσεων

³⁰Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Βυζαντινή υψηλή στρατηγική 6ος – 11ος αιώνας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2007), σελ. 22

³¹<http://www.historyguide.org/europe/kennan.html>

³²Χ. Παπασωτηρίου, «*Βυζαντινή υψηλή στρατηγική...*» ο.π. σ. 22

Ο δρών εξουδετερώνει απειλές μέσω ισορροπιών μεταξύ των άλλων μονάδων, ώστε ένας αντίπαλος του να μην είναι σε θέση να συγκεντρώσει τις προσπάθειες του εναντίον του.³³

Το 1971 όταν η Σοβιετική ισχύς άρχισε να αυξάνεται, λόγω της αμερικανικής εμπλοκής στο Βιετνάμ, ο Πρόεδρος Νίχσον αποπειράθηκε να προσεγγίσει την Κίνα έτσι ώστε να εξισορροπήσει και να εξουδετερώσει την απειλή την αύξησης της σοβιετικής δύναμης.

Στρατηγική του Κατευνασμού

Ο δρών μειώνει μία απειλή μέσω παραχωρήσεων, είτε μονομερών είτε αμοιβαίων, αποσκοπώντας στην εξάλειψη της αντιπαλότητας. ³⁴

Οι ΗΠΑ, όντας ο ισχυρότερος παίχτης του διεθνούς συστήματος, μέσω της υψηλής στρατηγικής, διαφυλάσσει τα εθνικά συμφέροντα με οποιοδήποτε τρόπο, εκμεταλλευόμενες ακόμη και την στρατιωτική τους ισχύ. Η χάραξη λοιπόν της εξωτερικής πολιτικής, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με ζητήματα διαφύλαξης της εθνικής ασφάλειας, όπως και διατήρησης κάποιων γεωστρατηγικών στόχων. Αυτοί είναι, αρχικά, η διατήρηση της ειρήνης ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις της Ευρασίας, όπως και η ασφαλής πρόσβαση στα πετρέλαια του Περσικού κόλπου με μία σταθερή και λογική τιμή. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην ελευθερία του εμπορίου, στην εξάπλωση των δημοκρατικών θεσμών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως και τέλος την προστασία του πλανήτη από περιβαλλοντικές αλλαγές.

Με οδηγό, λοιπόν, το κρατικό τους συμφέρον, οι Ηνωμένες Πολιτείες οργάνωσαν την υψηλή στρατηγική τους και έθεσαν τους όρους που θα την χαρακτηρίζουν. Η πρωταρχική ανησυχία ήταν το ενδεχόμενο της οικονομικής, σοβιετικής εδραίωσης στην Ευρώπη μόνο το αμερικανικό οικονομικό σύστημα θα μπορούσε να ηγηθεί στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά, μέσα από ένα διεθνές και φιλελεύθερο οικονομικό σύστημα, με ένα σταθερό γερμανικό κράτος, στην ουσία εξαρτημένου από την ίδια. Τα παραπάνω λειτούργησαν ως *casus belli* ανάμεσα στις δύο δυνάμεις και προκειμένου να μην υπάρξει μια πολεμική εμπλοκή, ο «Ψυχρός Πόλεμος», έκανε την πρώτη εμφάνισή του.³⁵

³³Χ. Παπασωτηρίου, «Βυζαντινή υψηλή στρατηγική...» ο.π. σ. 22

³⁴Χ. Παπασωτηρίου, «Βυζαντινή υψηλή στρατηγική...» ο.π. σ. 23

³⁵Βασίλης Κ. Φούσκας, *Αυτοκρατορία και Πόλεμος. Η κρίση της Αμερικανικής υψηλής στρατηγικής και η ανάδυση της πολυπολικότητας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα 2009) σ.195

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Η πρώτη ανησυχία

Η Σοβιετική Ένωση από τα πρώτα κιόλας στάδια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου (1939-40) πήρε με το μέρος της γειτονικές της χώρες ή περιοχές. Τμήματα της ανατολικής Πολωνίας έγιναν ένα με την ΣΣΔ Λευκορωσίας και την ΣΣΔ Ουκρανίας ύστερα από την γερμανική επίθεση και τον χωρισμό της χώρας. Η Λετονία, η Εσθονία, και η Λιθουανία ενσωματώθηκαν στην ΕΣΣΔ ως σοσιαλιστικές δημοκρατίες (ΣΣΔ Λετονίας, ΣΣΔ Εσθονίας και ΣΣΔ Λιθουανίας), ενώ μετά τον σοβιετο-φινλανδικό πόλεμο που διεξήχθη το χειμώνα του 1939-40, περιοχές της ανατολικής Φινλανδίας ενσωματώθηκαν στην ΣΣΔ Καρελίας και την επόμενη χρονιά φεύγει η Βεσραβία από τη Ρουμανία για να γίνει η ΣΣΔ Μολδαβίας. Οι χώρες της ανατολικής και της κεντρικής Ευρώπης που απελευθερώθηκαν από τον Ερυθρό Στρατό το 1944 και 1945 ενώ προέλαυνε προς το Τρίτο Ράιχ μεταλλάχθηκαν μεταπολεμικά σε κράτη-δορυφόρους και δημιούργησαν το Ανατολικό Μπλοκ. Οι λαϊκές δημοκρατίες της ανατολικής Ευρώπης (ΛΔ Γερμανίας, ΛΔ Πολωνίας, ΛΔ Ουγγαρίας, ΛΔ Ρουμανίας, ΛΔ Βουλγαρίας,, ΛΔ Τσεχοσλοβακίας) είχαν σοσιαλιστικά καθεστώτα παρόμοια στη βασική τους συγκρότηση με της ΕΣΣΔ. Ο Ερυθρός Στρατός στην Ασία είχε καταλάβει την Μαντζουρία, η οποία ήταν πριν υπό έλεγχο της Ιαπωνίας και το βόρειο κομμάτι της κορεατικής χερσονήσου.³⁶

Ο Τσόρτσιλ εξέφρασε δημόσια την ανησυχία του για την κατάσταση, γιατί δεδομένου του τεράστιου μεγέθους των σοβιετικών δυνάμεων στην Ευρώπη και της αναξιοπιστίας, κατά την άποψή του, του Ιωσήφ Στάλιν, η ΕΣΣΔ ήταν μία μεγάλη απειλή για την Δύση.

³⁶ Roberts, Geoffrey (2006). *Stalin's Wars: From World War to Cold War, 1939–1953*. Yale University Press
σελ.55

3.2. Το μακροσκελές τηλεγράφημα, η απαρχή μιας νέας πολιτικής

Ο πρέσβης των ΗΠΑ, Τζορτζ Κένναν (George F. Kennan) στην Μόσχα, τον Φεβρουάριο του 1946 έστειλε στην Ουάσιγκτον το περιβόητο τηλεγράφημα του, σύμφωνα με το οποίο ζητούσε αλλαγή στην πολιτική της Δύσης σχετικά με την ΕΣΣΔ, νομίζοντας ότι η τότε στρατηγική του κατευνασμού δεν επρόκειτο να επιφέρει κάποια αποτελέσματα. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Κένναν, η Δύση έπρεπε να προσπαθήσει τη σύνθεση μίας συνομοσπονδίας στην δυτική Ευρώπη με βασικό της σκοπό την ελαχιστοποίηση της σοβιετικής επιρροής και τη διαμάχη με το ανατολικό μπλοκ. Το έγγραφο αυτό έγινε η βασική αρχή της πολιτικής των ΗΠΑ για όλο το διάστημα του Ψυχρού Πολέμου. Οι ΗΠΑ θα είχαν σκληρή γραμμή εναντίων της ΕΣΣΔ σε όλα τα ζητήματα. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου ήρθε από την άλλη πλευρά το «τηλεγράφημα Νοβικόφ», ένα έγγραφο το οποίο δημιούργησε ο σοβιετικός πρέσβης στις ΗΠΑ Νοβικόφ μαζί με τον υπουργό εξωτερικών Μολότοφ. Σύμφωνα με αυτό, οι ΗΠΑ εμφανιζόταν ως χώρα κάτω από τον έλεγχο του μονοπωλιακού καπιταλισμού που εξοπλίζονταν για να ετοιμάσουν τις κατάλληλες συνθήκες για την επιτυχή έκβαση της κυριαρχίας σε παγκόσμιο επίπεδο σε ένα νέο πόλεμο. Λίγο καιρό ύστερα από το τηλεγράφημα Κένναν, ο Τσόρτσιλ πραγματοποίησε την περιβόητη ομιλία του στην οποία έκανε λόγο για το «σιδηρούν παραπέτασμα». Στην ίδια ομιλία του έκανε βήμα για κάλεσμα στη συγκρότηση αγγλοαμερικανικής συμμαχίας εναντίων των Σοβιετικών.³⁷

3.3. Δόγμα Τρούμαν, η αρχή του Ψυχρού Πολέμου

Το 1947 οι καθοδηγητές του προέδρου Τρούμαν τον οδήγησαν να πάρει γρήγορα μέτρα ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επιρροή των Σοβιετικών που πίστευαν ότι προσπαθούσαν να διαμορφώσουν και να εκμεταλλευτούν ρήγματα μεταξύ των καπιταλιστικών χωρών και ότι αυτό μπορεί να ήταν η αρχή ενός νέου πολέμου. Το ίδιο διάστημα η Βρετανική κυβέρνηση, που μέχρι τότε έδινε στήριξη στο μοναρχικό καθεστώς στον πόλεμο εναντίων των Ελλήνων κομμουνιστών, έβγαλε ανακοίνωση ότι δεν θα μπορούσε πια να ανταποκριθεί οικονομικά. Η ανταπόκριση των Αμερικανών ήταν άμεση: θα

³⁷ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.30-40

ρυθμίζονταν μία πολιτική του περιορισμού του κομμουνισμού. Ο Τρούμαν σε λόγο του γύρεψε την άμεση διάθεση 400 εκατομμυρίων δολαρίων για συμμετοχή στον πόλεμο ενώ ταυτόχρονα κατέδειξε το δόγμα Τρούμαν, σύμφωνα με το οποίο η εχθρότητα ήταν μάχη ανάμεσα στα ολοκληρωτικά καθεστώτα και τους ελεύθερους λαούς. Παρά την όποια υποστήριξη πήραν οι κομμουνιστές αντάρτες που έρχονταν από τον Τίτο, οι Αμερικανοί κατηγορήσαν ψευδώς την ΕΣΣΔ ότι δημιουργούσε συνωμοσίες εναντίων των Ελλήνων βασιλοφρόνων προσπαθώντας να μεγαλώσει την σφαίρα επιρροής της. Το δόγμα Τρούμαν σηματοδότησε το ξεκίνημα της συνένωσης των απόψεων του Ρεπουμπλικανικού και του Δημοκρατικού κόμματος σε σχέση με θέματα άμυνας και οικονομικής πολιτικής, που θα βασιζόταν στον περιορισμό και την αποτροπή. Το δόγμα αυτό υποχώρησε κατά την διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ και μετά από αυτόν, όμως ουσιαστικά έμεινε σε ισχύ ως το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Τα συντηρητικά και τα μετριοπαθή κόμματα της Ευρώπης, όπως επίσης και οι σοσιαλδημοκράτες, έδωσαν την απόλυτη στήριξη τους στην δυτική συμμαχία.³⁸

3.4. Σχέδιο Μάρσαλ, αμερικανικός οικονομικός ιμπεριαλισμός

Οι απόψεις της αμερικανικής εξουσίας εκδηλώθηκαν στην Ευρώπη μέσω του Σχεδίου Μάρσαλ. Ήταν μία οικονομική βοήθεια που δόθηκε σε χώρες της Ευρώπης η οποία αποσκοπούσε από τη μία στην τόνωση των οικονομιών τους και από την άλλη εξυπηρετούσε γρήγορα την αμερικανική εξωτερική πολιτική η οποία επιθυμούσε να μην υπάρχει ο κίνδυνος να περάσουν αυτές οι χώρες στην επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης λόγω φτώχειας. Φυσικά η αμερικανική ηγεσία υποστήριζε ότι δρούσε προς το συμφέρον των αδύναμων χωρών που ήταν θύματα του πολέμου. Η χορηγία αυτής της βοήθειας δεν πραγματοποιήθηκε με διμερείς διαδικασίες αλλά, με όρους που μπήκαν από την Ουάσιγκτον. Αυτοί περιλάμβαναν ανάμεσα σε άλλα την κατάπνιξη των κομμουνιστικών απειλών και την περιστολή της ανεξαρτησίας των δικαιούχων κρατών, αφού η αμερικανική ηγεσία θα μπορούσε να πιέσει τις κυβερνήσεις των χωρών σε περίπτωση που αρνούνταν να ανταποκριθούν στις όποιες επιθυμίες της. Με βασικό της όπλο το μπλοκάρισμα των πιστώσεων.

Το 1947 ιδρύθηκε η «Επιτροπή για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία» (OEEC), η οποία είχε ως σκοπό τη διαχείριση του Σχεδίου Marshall, ενώ στη συνέχεια το 1949 έγινε η ίδρυση του «Συμβουλίου Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας (COMECON) από τους Σοβιετικούς. Αυτοί που πρώτοι παράλαβαν τη βοήθεια που έδινε το σχέδιο Marshall, ήταν οι χώρες οι οποίες κατά την Αμερικανική ηγεσία, κινδύνευαν περισσότερο από την εξάπλωση του κομμουνισμού. Αυτές οι χώρες ήταν η Ελλάδα και η Τουρκία. Η πρωταρχική προσφορά των ΗΠΑ απευθύνθηκε σε όλες τις

³⁸ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.30-38

Ευρωπαϊκές χώρες, ανάμεσά τους τη Σοβιετική Ένωση και τα άλλα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης. Σε άλλη περίπτωση οι ΗΠΑ θα έβαζαν το κράτος τους σε πολιτικά δυσμενή θέση, με κατηγορίες για διαμελισμό της Ευρώπης και την ενδυνάμωση ξανά του Ψυχρού πολέμου. Κυριολεκτικά αν οι Σοβιετικοί έπαιρναν μέρος σε αυτή την αποδοχή αυτής της οικονομικής ενίσχυσης, το Κογκρέσο θα μπορούσε να μην είχε περάσει το σχέδιο Marshall επειδή είχε υψηλό κόστος (επειδή οι Σοβιετικοί είχαν υποστεί μεγάλες καταστροφές στη διάρκεια του πολέμου) αλλά και διότι η εχθρικότητα έναντι των Σοβιετικών αυξάνονταν καθημερινά. Ήταν οι Σοβιετικοί εκείνοι που τελικά αρνήθηκαν να πάρουν τη βοήθεια του σχεδίου Μάρσαλ και ήταν και εκείνοι οι υπεύθυνοι για το διαχωρισμό όλης της Ευρώπης. Ο Στάλιν δεν πήρε τη προσφορά της βοήθειας και διέταξε τις κοινωνικές του υπηρεσίες να διαπράξουν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.³⁹

Εκτός από την προσπάθεια ανασυγκρότησης της Ευρώπης, οι βασικοί λόγοι κατά τους οποίους οι ΗΠΑ προχώρησαν στην ενέργεια αυτή ήταν ο φόβος για τυχόν εξάπλωση και ενδυνάμωση των κομμουνιστικών καθεστώτων και η επιδίωξη να ψάξουν για νέες αγορές ώστε να γίνει η διακίνηση των προϊόντων τους, κάνοντας προσπάθειες στην ουσία ώστε να πραγματοποιηθεί περιορισμός της εξάπλωσης του κομμουνισμού. Το σχέδιο Marshall θεωρήθηκε ως η μέγιστη διπλωματική επιτυχία της αμερικανικής πολιτικής μέχρι τότε, αφού τα οικονομικο-πολιτικά συμφέροντα των ΗΠΑ προωθήθηκαν σε ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη κι επίσης τα αμερικανικά προϊόντα βρήκαν νέες αγορές διαμέσου των οποίων επέστρεψε το πιο πολύ μέρος των χρημάτων. Το οικονομικό χέρι των ΗΠΑ στην Ευρώπη χειροτέρευσε τις σχέσεις ανάμεσα στη Σοβιετική Ένωση και τις ΗΠΑ καθώς και με τους δυτικούς συμμάχους.

Η Μόσχα έκανε πιο εντατική την δική της πολιτική επέκτασης. Βασική μεταπολεμική έννοια της Σοβιετικής Κομμουνιστικής ηγεσίας, ήταν να μεγαλώσει την επιρροή της στην Ευρώπη φτιάχνοντας γύρω από τη Σοβιετική Ένωση ένα δακτύλιο από ιδεολογικά ελεγχόμενα κράτη στην Ανατολική Ευρώπη, ενώ συγχρόνως, ήθελε την τιμωρία της Γερμανίας και την αποζημίωση από εκείνη για τις όποιες πολεμικές ζημιές που είχε υποστεί στη διάρκεια του πολέμου. Η COMECON (Οικονομικό Συμβούλιο Αμοιβαίας Βοήθειας), ο οργανισμός που ιδρύθηκε από τη Σοβιετική Ένωση και τους συμμάχους της: τη Γερμανική Λαϊκή Δημοκρατία (από το 1950), τη Τσεχοσλοβακία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, την Πολωνία, τη Βουλγαρία και τη Μογγολία.

Ως απλοί παρατηρητές μετείχαν: η Λαϊκή Κίνα, το Βόρειο Βιετνάμ, η Βόρεια Κορέα και η Κούβα. Υπάρχει ακόμα ένα είδος συνένωσης με την πρώην Γιουγκοσλαβία σε μερικούς τομείς. Το 1949 ιδρύθηκε ο οργανισμός με έδρα τη Μόσχα.

Αντί του Σχεδίου Μάρσαλ η Σοβιετική Ένωση έφτιαξε το Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας (CMEA) που είχε ως σκοπό του να δίνει οικονομική βοήθεια στις Ανατολικο-Ευρωπαϊκές

³⁹ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.27-32

χώρες. Η βοήθεια, φυσικά, που μοίρασε η Μόσχα ήταν πολύ μικρότερη σε σύγκριση με εκείνη του Σχεδίου Μάρσαλ. Είχε ως στόχο τη συνεργασία των κρατών - μελών ώστε να υπάρξει αρμονική ανάπτυξη της εμπορικής, οικονομικής δραστηριότητάς τους και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πληθυσμών όσων κρατών συμμετείχαν. Αρχικά η συνεργασία γινόταν μόνο στο εξωτερικό εμπόριο. Λίγο πιο μετά εφαρμόστηκε ένα σχέδιο από κοινού ανάπτυξης το οποίο βασιζόταν στην ιδέα των αντισταθμιστικών βοηθειών από μέρους των πιο πλούσιων χωρών προς τις φτωχότερες. Από το 1960 και ύστερα εκδηλώθηκε μία ροπή προς ανεξαρτησία από την πρώην Σοβιετική Ένωση, με το πιο ακραίο παράδειγμα αυτό της Ρουμανίας η οποία υπέγραψε συμφωνίες και με άλλα κράτη εκτός από την COMECON. Το 1991 η συμφωνία που πραγματοποιήθηκε με τη Σοβιετική παρότρυνση διαλύθηκε.⁴⁰

3.5. Το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο

Μετά την υλοποίηση του σχεδίου Μάρσαλ έγινε κατανοητό ότι μόνο με τη θεσμοθέτηση οικονομικών μέτρων δεν θα αντιμετωπισθεί απολύτως ο Σοβιετικός επεκτατισμός. Συγκεκριμένα μετά από ενισχυμένες σοβιετικές κινήσεις που έγιναν στην Ανατολική Ευρώπη, οι δυτικό-ευρωπαίοι ανησύχησαν και αντιλήφθηκαν ότι εκτός από οικονομική ανάκαμψη υπήρχε και η στρατιωτική ασφάλεια. Οι πρώτες κινητοποιήσεις των Ευρωπαϊκών χωρών οδήγησαν το 1949 στο να υπογραφεί το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο, δηλαδή το NATO.⁴¹

Ύστερα από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε μία βασική διάκριση στις αμερικανικές προεγγίσεις σε ό,τι αφορούσε την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Οι ΗΠΑ στον οικονομικό τομέα έβαλαν κατά πολύ στη δημιουργία ευρωπαϊκών θεσμών και διαδικασιών, ενώ αντιθέτως στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας έβαλαν τις βάσεις για το ατλαντικό μοντέλο. Το ατλαντικό μοντέλο προτιμήθηκε και λειτούργησε για τρεις βασικούς λόγους: ο πρώτος ήταν ότι είχε να κάνει με την ευρωπαϊκή στρατιωτική αδυναμία σε αντίθεση με τη σοβιετική ισχύ στην Ευρώπη. Ο δεύτερος λόγος είχε να κάνει με το ότι η κοινή ευρωπαϊκή άμυνα χρειαζόταν οπωσδήποτε πιο μεγάλο βαθμό πολιτικής συνοχής από εκείνον που υπήρχε στην ευρωπαϊκή ήπειρο αυτήν την εποχή. Τέλος, ο τρίτος λόγος, ότι ο στόχος της γρήγορης οικονομικής ανάκαμψης στην Ευρώπη δε θα ήταν εφικτός αν ταυτόχρονα οι Ευρωπαίοι αναγκάζονταν να επιτύχουν οικονομικούς πόρους προς τη δημιουργία ενός αμυντικού ευρωπαϊκού συστήματος.

⁴⁰ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.105-106

⁴¹ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.34

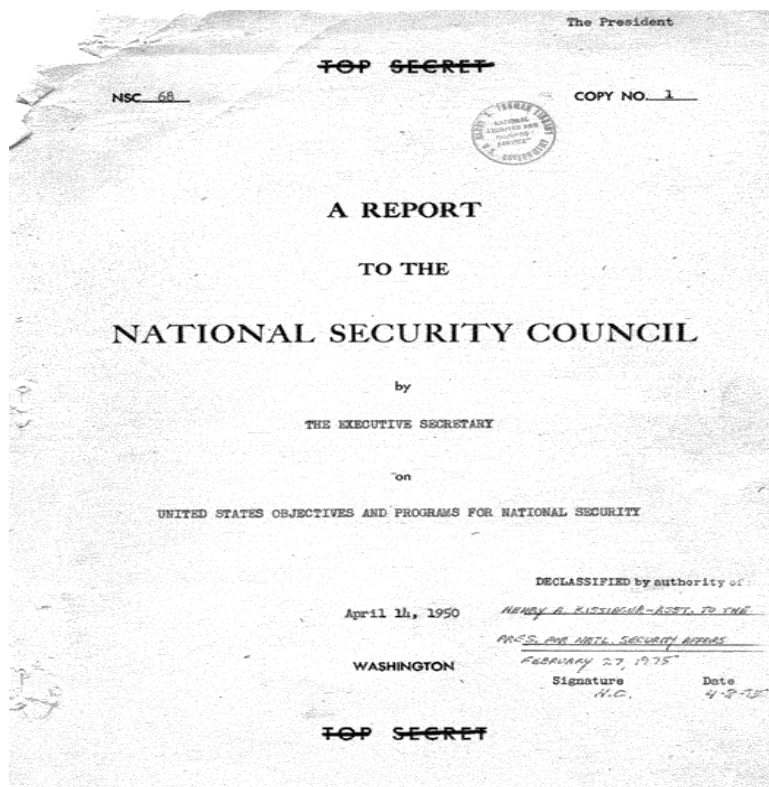
Η δημιουργία της Ατλαντικής Συμμαχίας ενεργοποίησε τις συνθήκες για την πολύ γρήγορη οικονομική ανάπτυξη η οποία αποτέλεσε το υπόβαθρο της ενοποίησης της Ευρώπης. Η συνθήκη του NATO πρέσβευε τη συνεχή και αποτελεσματική ατομική προσπάθεια και κοινή βοήθεια ανάμεσα σε όλα τα μέλη του Συμφώνου, όπου σε μία πιθανή επίθεση εναντίον κάποιου, θα ληφθεί ως επίθεση εναντίον όλων. Η δημιουργία του NATO αποτέλεσε ένα βασικό πλεονέκτημα για την αμερικανική ηγεσία, αφού οι Ηνωμένες Πολιτείες δεσμεύθηκαν σε συμμαχική συμφωνία σε καιρώ ειρήνης. Επίσης ο ευρωπαϊκός εξοπλισμός έπρεπε να συνεχιστεί, λόγω της στρατιωτικής υπεροχής του Στάλιν, επειδή οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες θα ήταν ανήμπορες σε μία πιθανή Σοβιετική εισβολή. Πράγμα βέβαια το οποίο αντιτίθεται στα αμερικανικά γεωπολιτικά συμφέροντα εκείνης της εποχής. Από την πλευρά της συμμαχίας του NATO, η Ουάσιγκτον, εξυπηρετούσε δυο λειτουργίες σημαντικής σημασίας. Πρώτα, στην άμεση αντιμετώπιση της Ρωσικής απειλής, η συμμαχία θα πρόβαλε τη συλλογική άμυνα των μελών της έναντι των Σοβιετικών προκλήσεων. Ακόμα η Βορειοατλαντική Συνθήκη του 1949 σήμανε την αρχή της αμερικανικής κυριαρχίας σε ζητήματα ασφάλειας και άμυνας. Δεν ήταν πια η πρώην Σοβιετική Ένωση αλλά ούτε και κάποιος άλλος συγκεκριμένος εχθρός, αλλά εκείνος ο οποίος θα αποφάσιζε το Κογκρέσο και θα έδινε εντολή στις Ηνωμένες Πολιτείες να αναμειχθούν σε πιθανό πόλεμο.⁴²

Οι δυτικό-ευρωπαϊκές χώρες θα εξουδετέρωναν και τους τελευταίους εσωτερικούς ανταγωνισμούς, αφήνοντας τις στρατιωτικές τους δυνάμεις κάτω από την μερική μέριμνα των ΗΠΑ, ως καθοδηγητή. Παρά του ότι δεν ειπώθηκε σε έντονο ύφος ποτέ από Ευρωπαίους ή Αμερικανούς ηγέτες, εκείνη η λειτουργία της συλλογικής περιφερειακής ασφάλειας, έπαιξε βασικό ρόλο στα σχέδιά τους και τους υπολογισμούς. Για τις ΗΠΑ η σημαντικότερη περιοχή γεωγραφικά ήταν η Ευρώπη. Το NATO ήταν η τεχνική που βρήκαν οι ΗΠΑ για να μείνουν στρατιωτικά στην Ευρώπη αλλά και για να κυριαρχήσουν εκεί. Το NATO ως μηχανή συλλογικής ασφάλειας με διοικητική δομή αρκετά αυστηρή και μηχανισμούς και τοπικά παρακλάδια σε όλη την Ευρώπη που καθοδηγούσε το ίδιο το Πεντάγωνο, κατά τον πιο βασικό λόγο θα επικύρωνε βάση θεσμών την εξάρτηση από τις ΗΠΑ των δυτικοευρωπαϊκών κρατών. Η κηδεμονία της Washington στον τομέα της οικονομίας ήταν απαραίτητη για τη Σοβιετική Ένωση αλλά και τις Ηνωμένες Πολιτείες και η επιρροή της έπρεπε να μείνει μακριά από την Ευρώπη. Η εξάρτηση των Ευρωπαϊκών χωρών από τις ΗΠΑ ήταν ο αρχικός και βασικός στόχος. Με αυτές τις οικονομικές, στρατιωτικές και πολιτικές ενέργειες η αμερικανική ηγεσία έθεσε τις βάσεις για έναν κόσμο με κεντρικό ζήτημα το ελεύθερο δημοκρατικό δυτικό πρότυπο.⁴³

⁴² Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.105-108

⁴³ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. 109

3.6. NSC-68

A Report to the National Security Council - NSC 68", April 12, 1950. President's Secretary's Files, Truman Papers.

Με το κείμενο NSC-68 του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΠΑ έχει συνδεθεί η δεύτερη εκδοχή της στρατηγικής ανάσχεσης. Με την αρχή του Ψυχρού Πολέμου, ο πρόεδρος Truman με την αμέριστη συμπαράσταση του Κογκρέσου αποφάσισε να αναδιοργανώσει τις στρατιωτικές δομές σε κρατικό επίπεδο με στόχο να συναγωνιστούν τις όποιες απαιτήσεις της ανάσχεσης του κομμουνισμού. Η ματαίωση των σχεδίων των Σοβιετικών έγινε πια προτεραιότητα των ΗΠΑ. Η αλλαγή της αμερικανικής στρατηγικής με το κείμενο NSC-68, με επικεφαλής τον Paul Nitze και με την εποπτεία του Dean Acheson, είναι συνέπεια πολιτικών μεταβολών και διεθνών δυσμενών εξελίξεων, αναβιβάζοντας την κομμουνιστική εξάπλωση σε μία απειλή.⁴⁴

Αντίθετα με την στρατηγική αντίληψη του Kennan, το NSC-68 θεωρούσε επικίνδυνη την οποιαδήποτε επέκταση της σοβιετικής επιρροής ή του σοβιετικού καθεστώτος και όριζε απαραίτητη την αμερικανική παρέμβαση με στόχο την αναχαίτισή της. Γιατί μία σοβιετική νίκη ακόμη και σε μία

⁴⁴ Βασίλης Κ. Φούσκας, «Αυτοκρατορία και ...» ό.π. , σ. 88

ασήμαντη περιοχή του κόσμου έπλαθε παραστάσεις σοβιετικής προέλασης και αμερικανικής οπισθοδρόμησης συγκλονίζοντας την εγκυρότητα της αμερικανικής στρατηγικής και μειώνοντας τις δυνάμεις των συμμάχων των ΗΠΑ. 45 Αυτή η καινούρια πολιτική οπτική πλευρά στην ουσία, άλλαξε όλες τις περιοχές του κόσμου σε μεγάλο βαθμό, για την ισορροπία ισχύος και επίσης για την αμερικανική ηγεμονία, καθιστώντας αυτόματη την αμερικανική αντίδραση μπροστά στη σοβιετική δράση χωρίς καμία εξάρτηση από τις πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν αλλά και τη γεωπολιτική της περιοχής. Η Αμερική αναζητούσε την υπεροχή στο ανώτατο επίπεδο απέναντι σε όλους τους παγκόσμιους αντιπάλους της και εκείνο που ήταν πολύ σημαντικό για αυτή η επέκταση του συστήματος εξάρτησης «εξαρτημένες ακτίνες - κόμβος» καθώς επίσης και ο έλεγχός του από την Αμερική. Η Washington είχε ως σκοπό της να γίνει το πολιτικό επίκεντρο του καπιταλιστικού συστήματος με όλα τα υπόλοιπα κράτη να κινούνται γύρω από εκείνη. 46

Ουσιαστικά επρόκειτο για μία νομιμοποιημένη και ωραιοποιημένη κίνηση παγκόσμιου παρεμβατισμού, ταυτίζοντας το κομμουνισμό μόνο με τη Σοβιετική Ένωση και κάνοντας την οποιαδήποτε άνοδο κομμουνιστικού κινήματος στο βάθρο της εξουσίας μεγάλη απειλή για την παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων. Η καινούρια στρατηγική της ανάσχεσης όλων των μαρξιστικών κινήματων σε όλη τη γη, που εγκαινίασε το NSC-68, δημιουργήθηκε για πρώτη φορά, το 1950, πριν το πόλεμο της Κορέας, ως αλλαγή της αμερικανικής πολιτικής στην Ινδοκίνα, τη γαλλική αποικία που είχε υπό την κατοχή της το Λάος, την Καμπότζη και το Βιετνάμ. Ουσιαστικά το NSC-68 είχε παγκοσμιοποιήσει και στρατιωτικοποιήσει την στρατηγική της ανάσχεσης και νομιμοποίησε τη δημιουργία αμερικανικών δυνάμεων στρατού στο εξωτερικό με ορισμούς όπως τον εφησυχασμό των συμμαχιών, τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος παγκοσμίως και τη συνεχή ανάγκη για σταθεροποίηση και αποτροπή οποιασδήποτε εμπλοκής. 47

Ο βασικός σκοπός που είχε η αμερικάνικη πολιτική του Ψυχρού Πολέμου ήταν όχι μόνο ο περιορισμός της Σοβιετικής Ένωσης αλλά ήταν και μία στρατηγική η οποία χαρακτηρίστηκε από την προσπάθεια τρομοκρατίας προς τον αμερικανικό λαό, όσο περισσότερο γινόταν, για να διασφαλιστεί μία διεθνιστική ατζέντα.

Το γεγονός ότι το Κρεμλίνο δεν ήταν ο βασικός στόχος στον αμερικάνικο σχεδιασμό μεταπολεμικά, αναφέρεται στο NSC-68, το αρχικό σχέδιο του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας του 1950 για την ψυχροπολεμική στρατηγική την οποία ακολουθούσε η Αμερική, που όρισε την πολιτική α-

⁴⁵Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική: 1945-2002*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2009), σελ. 117

⁴⁶Βασίλης Κ. Φούσκας, «*Αυτοκρατορία και ...*» ό.π. , σ. 88

⁴⁷Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική: 1945-2002*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2009), σελ. 134

σφάλεια η οποία προωθούνταν ως ένας σχεδιασμός για την ανάπτυξη ενός παγκοσμίου περιβάλλοντος μέσα στο οποίο το αμερικάνικο σύστημα θα μπορούσε να επιζήσει.

Εκείνη η πολιτική προσπάθεια να αναπτυχθεί μία διεθνής κοινότητα σε υγιείς βάσεις, στηρίχθηκε από τους δημιουργούς του NSC-68, ήταν πολιτική που μάλλον επιδιώκονταν ακόμη κι αν δεν υπήρχε η σοβιετική απειλή. Πραγματικά όμως οι αμερικανικές συμμαχίες στον Ψυχρό Πόλεμο, οργανωμένες υποτίθεται για τον περιορισμό της Σοβιετικής Ένωσης, αναδιαπλάστηκαν την εποχή που η κρατική ηγεσία των ΗΠΑ δεν ανέμεναν και δεν ανησυχούσαν για την σοβιετική επιθετικότητα. Η προτεραιότητα για τις ΗΠΑ ήταν να αναπαράγει και να διατηρήσει την κυριαρχία της διαμέσου ενός δικτύου συμφωνιών συλλογικής ασφάλειας και αυτό ακριβώς έγινε το βασικό περιεχόμενο για την πανίσχυρη ιδέα του Acheson για την έννοια της πρωτοκαθεδρίας.⁴⁸

Συγχρόνως με τα παραπάνω, το NSC-68 έδινε σημασία στην ανάπτυξη στρατιωτικών συμβατικών δυνάμεων πολύ ισχυρών, που οδήγησε σε πάρα πολύ μεγάλη στρατιωτική κινητοποίηση εν καιρώ ειρήνης, μοναδική για την αμερικανική ιστορία.

3.7. Η κατάκτηση του Διαστήματος

Τα πυρηνικά όπλα, με την τεράστια καταστρεπτικότητά τους, έπαιξαν τον ουσιαστικό ρόλο στην αντιπαράθεση των δύο πόλων. Εκτός από την αύξηση όμως της καταστρεπτικής τους δύναμης, ήταν απαραίτητη η ανάπτυξη μέσων, ικανών για μεγάλης ακτίνας δράση η οποία θα επέτρεπε πλήγματα σημαντικά στην ενδοχώρα του αντιπάλου. Τη δεκαετία του 1950 οι Σοβιετικοί, οι οποίοι είχαν δώσει βαρύτητα στον τομέα της πυραυλικής, δημιούργησαν τους πρώτους διηπειρωτικούς βαλλιστικούς πυραύλους, οι οποίοι ήταν ικανοί να καταφέρουν πυρηνικά πλήγματα σε οποιοδήποτε μέρος της υφελίου. Ο πρώτος τέτοιος πύραυλος, τύπου R7, εκτοξεύτηκε τον Αύγουστο του 1957 ενώ τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς μπήκε σε τροχιά με πύραυλο του ίδιου τύπου ο πρώτος τεχνητός δορυφόρος στην ιστορία, ο Σπούτνικ 1.

Ο Σπούτνικ αποτέλεσε την ίδια στιγμή την αυγή της αστροναυτικής και την δημιουργία ενός τελείως καινούργιου πεδίου τεχνολογικού ανταγωνισμού ανάμεσα στις υπερδυνάμεις. Στα επόμενα

⁴⁸ασίλης Κ. Φούσκας, «Αυτοκρατορία και ...» ό.π. , σ. 106

είκοσι χρόνια, η αστροναυτική ανέπτυξε αλματώδη υλικοτεχνική και επιστημονική πρόοδο: το 1961 πήγε στο διάστημα ο πρώτος άνθρωπος (ο Σοβιετικός Γιούρι Γκαγκάριν), δημιουργήθηκαν οι πρώτοι διαστημικοί σταθμοί, έφτασαν οι πρώτοι άνθρωποι στην επιφάνεια της Σελήνης (με το αμερικανικό πρόγραμμα Απόλλων), πραγματοποιήθηκε ο πρώτος διαστημικός περίπατος (από τον Σοβιετικό Αλεξέι Λεόνοφ) και μπήκαν οι βάσεις για την εξερεύνηση του ηλιακού συστήματος με μη επανδρωμένα διαστημόπλοια. Το ίδιο διάστημα θεμελιώθηκαν νέοι τομείς και δραστηριότητες, όπως τα συστήματα δορυφορικής πλοήγησης, η πρόγνωση του καιρού με την χρήση δορυφόρων, οι δορυφορικές τηλεπικοινωνίες.⁴⁹

3.8. Αϊζενχάουερ και Χρουστσόφ, μια “Νέα Οπτική”

Το 1953, όταν και σταμάτησε ο πόλεμος στην Κορέα, διαμορφώθηκαν ουσιαστικές αλλαγές στην ηγεσία των δύο υπερδυνάμεων, οι οποίες άλλαξαν τελείως τον ανταγωνισμό μεταξύ τους. Ο Ντουάιτ Αϊζενχάουερ εκλέχθηκε νέος πρόεδρος των ΗΠΑ τον Ιανουάριο. Ο νέος αυτός πρόεδρος έτρεξε να μειώσει κατά το ένα τρίτο τις αμυντικές δαπάνες, οι οποίες είχαν τετραπλασιασθεί επί κυβέρνησης Τρούμαν, χωρίς ωστόσο να σταματήσουν οι ΗΠΑ να υλοποιούν τα βασικά ψυχροπολεμικά τους δόγματα.

Το 1953, στην ΕΣΣΔ πέθανε ο Ιωσήφ Στάλιν, ο υπέρτατος ηγέτης της από την δεκαετία του 1920. Ο Νικίτα Χρουστσόφ έγινε ο νέος ισχυρός αρχηγός της χώρας αφού πρώτα κατάφερε να εξουδετερώσει τους αντιπάλους του (Γκεόργκι Μαλενκόφ, Λαβρέντι Μπέρια και Βιατσεσλάβ Μολότοφ). Σε λόγο του το 1956 στο 20ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ ο Χρουστσόφ, προκάλεσε δέος στους συνέδρους διότι για πρώτη φορά έκανε καταγγελία αποκηρύσσοντας τα εγκλήματα που διέπραξε ο Στάλιν. Τότε άρχισε το πρόγραμμα της αποσταλινοποίησης, δηλαδή μίας προσπάθειας του καθεστώτος να ξεφύγει από τις πολιτικές του Σταλινισμού διαμέσου της αναγνώρισης των λαθών που έγιναν κατά το παρελθόν. Το 1961 δήλωσε ότι ενώ η ΕΣΣΔ υστερούσε σε σχέση με την Δύση μέσα σε περίπου δέκα χρόνια το σημαντικό πρόβλημα στέγασης που αντιμετώπιζε η χώρα θα είχε λυθεί και τα καταναλωτικά αγαθά θα ήταν πολλά, ενώ σε είκοσι περίπου χρόνια θα είχε ολοκληρωθεί η ανέγερση της κομμουνιστικής κοινωνίας.⁵⁰

Ο υπουργός εξωτερικών John Foster Dulles στις ΗΠΑ ενστερνίστηκε μία «Νέα Οπτική» (New Look) στον τρόπο διαμόρφωσης της στρατηγικής του περιορισμού, κατά την οποία τον βασικό αποτρεπτικό

⁴⁹ Byrd, Peter (2003). *«Cold War»*

⁵⁰ LaFeber, Walter (1993). *America, Russia, and the Cold War, 1945–1992*. McGraw-Hill σελ.194-197

ρόλο θα είχαν τα πυρηνικά όπλα σε περίπτωση εχθροπραξιών. Ο Dulles έφερε ακόμα την στρατηγική των μαζικών αντιποίνων (massive retaliation), ρίχνοντας την απειλή ότι οι ΗΠΑ θα κατάφερναν μεγάλο πλήγμα στην ΕΣΣΔ στην περίπτωση εκδήλωσης σοβιετικής επιθετικότητας. Για παράδειγμα η ανωτερότητα την οποία οι ΗΠΑ είχαν σε πυρηνικά όπλα τότε ήταν ουσιαστικό διαπραγματευτικό όπλο στα χέρια της κυβέρνησης Αϊζενχάουερ όταν κλήθηκε να εμποδίσει πιθανή σοβιετική παρέμβαση στην Κρίση του Σουέζ το 1956.⁵¹

3.9. Φιλία, συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια

Η ΕΣΣΔ είχε έρθει σε συμφωνία συνεργασίας με τις χώρες του Ανατολικού Μπλοκ ήδη από το 1949, έτος κατά το οποίο ιδρύθηκε το ΝΑΤΟ, ενώ το 1955 θεσμοθετήθηκε επισήμως το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Τον επόμενο χρόνο, λίγο μετά την πτώση του σταλινικού αρχηγού της Ουγγαρίας Mátyás Rákosi, ξεκίνησε αντισοσιαλιστική εξέγερση στην χώρα. Προσπαθώντας να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των εξεγερθέντων, το καινούριο καθεστώς με ηγέτη τον Ίμρε Νάγκι κατήργησε επισήμως την μυστική αστυνομία, διακήρυξε τη διάθεσή του να βγάλει την Ουγγαρία από το Σύμφωνο της Βαρσοβίας και δήλωσε τη διάθεσή του να ενεργηθούν ελεύθερες εκλογές. Οι δυνάμεις του Συμφώνου της Βαρσοβίας ωστόσο επενέβησαν για να επιβάλλουν την τάξη. Χιλιάδες Ούγγροι αφού συνελήφθησαν, απελάθηκαν στην Σοβιετική Ένωση και περίπου 200.000 εγκατέλειψαν την χώρα. Ο ηγέτης της κυβερνήσεως Νάγκι εκτελέστηκε.

Το ίδιο διάστημα ο Χρουντσόφ διατύπωνε επιθετική ρητορική λέγοντας ότι οι βαλλιστικοί πύραυλοι που διέθετε πια και η ΕΣΣΔ μπορούσαν να πλήξουν όποιο στόχο ήθελαν στην Ευρώπη αλλά και στις ΗΠΑ. Επίσης υιοθέτησε ακριβώς την αντίθετη άποψη της «ειρηνικής συνύπαρξης» των δύο συστημάτων, μη συμφωνώντας με το παλαιότερο σταλινικό δόγμα κατά το οποίο ο πόλεμος ήταν μη αναστρέψιμος. Το σοβιετικό δόγμα άλλαξε τη θέση ότι η διεθνής ταξική πάλη οπωσδήποτε σήμαινε ότι τα δύο συστήματα βρίσκονταν σε συνεχή σύγκρουση, στην άποψη ότι η συνεχιζόμενη ειρήνη θα επέτρεπε την καταστροφή του καπιταλισμού εσωτερικά, ενώ η ΕΣΣΔ θα επιτύγχανε σημαντικό χρόνο για ενίσχυση των στρατιωτικών της δυνατοτήτων. Το δόγμα αυτό έμεινε σε ισχύ ως την άνοδο του Γκορμπατσόφ στην εξουσία στη δεκαετία του 1980. Ο Γκορμπατσόφ μετέλλαξε την ειρηνική συνύπαρξη σε μοναδικό αυτοσκοπό, ενώ θεωρούνταν μορφή ταξικής πάλης μέχρι τότε.⁵²

Η βίαιη καταστολή της εξέγερσης στην Ουγγαρία δημιούργησε τριβές ανάμεσα στα κομμουνιστικά κόμματα σε παγκόσμιο επίπεδο, κυρίως στην δυτική Ευρώπη. Η συμμετοχή σε αυτά ελαττώθηκε καθώς απογοητεύτηκαν πολλοί από την βιαιότητα της καταστολής που πραγματοποιήθηκε

⁵¹ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.107

⁵² Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press. Σελ.70

στην Ουγγαρία. Τα κομμουνιστικά κόμματα της Δύσης έχασαν μεγάλο κομμάτι της επιρροής του, κάτι που αναγνώρισε και ο Γιουγκοσλάβος πολιτικός Μίλοβαν Τζίλας κάνοντας δήλωση ότι η πληγή που προκάλεσε η Ουγγρική Επανάσταση στον κομμουνισμό ποτέ δεν πρόκειται να γιατρευτεί τελείως. Οι ΗΠΑ επικεντρώθηκαν εκείνο το διάστημα στο να ενισχύσουν τη δύναμη τους στο εξωτερικό και έδωσαν βάση στην επιτυχία του φιλελεύθερου καπιταλισμού. Όμως, από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, ο ιδεολογικοπολιτικός πόλεμος είχε τελειώσει ουσιαστικά, ενώ η αντιπαράθεση βρισκόταν πια στην επίτευξη γεωπολιτικών επιδιώξεων και σκοπών.⁵³

3.10. Η Κουβανική Επανάσταση και η Κρίση των Πυραύλων

Το 1959 το καθεστώς Μπατίστα ανατράπηκε από κάποιο επαναστατικό κίνημα στην Κούβα. Οι διπλωματικές σχέσεις ανάμεσα στην Κούβα και τις ΗΠΑ ήταν ταραγμένες ύστερα από την πτώση του Μπατίστα, όμως ο πρόεδρος Αϊζενχάουερ έφυγε σκοπίμως από την Ουάσιγκτον για να αποφύγει τη συνάντηση με τον καινούργιο ηγέτη της Κούβας, Φιντέλ Κάστρο. Τη διαπραγμάτευση ανέλαβε να επιτύχει ο αντιπρόεδρος της αμερικανικής κυβέρνησεως Ρίτσαρντ Νίξον. Η Κούβα άρχισε διαπραγματεύσεις για να προμηθευτεί πολεμικό υλικό από το Ανατολικό Μπλοκ το 1960.

Λίγο πριν την αποχώρηση του από την προεδρία, τον Ιανουάριο του 1961, ο Αϊζενχάουερ διέκοψε επισήμως όλες τις σχέσεις με την κουβανική κυβέρνηση. Τον Απρίλιο του 1961, η κυβέρνηση που είχε εκλεγεί πρόσφατα του Τζ.Φ. Κένεντι οργάνωσε, διαμέσου της CIA, επιχείρηση κατάρριψης της κυβέρνησης Κάστρο. Οργανώθηκε απόβαση στρατιωτικών δυνάμεων στον Κόλπο των Χοίρων, τις οποίες όμως ρήμαξαν οι κυβερνητικοί, κάτι που έκανε ρεζίλι τις ΗΠΑ παγκοσμίως. Ο Κάστρο τάχθηκε και επίσημα υπέρ του Μαρξισμού-Λενινισμού ενώ η ΕΣΣΔ υποσχέθηκε την βοήθειά της στο καθεστώς του.⁵⁴

Το θέμα της Κούβας εξακολούθησε να απασχολεί την ηγεσία των ΗΠΑ ύστερα από την καταστροφή στον Κόλπο των Χοίρων. Η κυβέρνηση Κένεντι κατέστρωσε πολλαπλά σχέδια ανατροπής του καθεστώτος Κάστρο. Τον Φεβρουάριο του 1962 η σοβιετική ηγεσία έλαβε την πληροφορία για τα επικείμενα σχέδια δολοφονίας του Κάστρο και ανατροπής του καθεστώτος του, με αποτέλεσμα να ξεκινήσουν κατευθείαν οι ετοιμασίες για την εγκατάσταση πυραύλων για τη μεταφορά πυρηνικών

⁵³ Lendvai, Paul (2008). *One Day that Shook the Communist World: The 1956 Hungarian Uprising and Its Legacy*. Princeton University Press, σελ. 196

⁵⁴ Lechuga Hevia, Carlos (2001). *Cuba and the Missile Crisis*. Melbourne, Australia: Ocean Press, σελ. 142

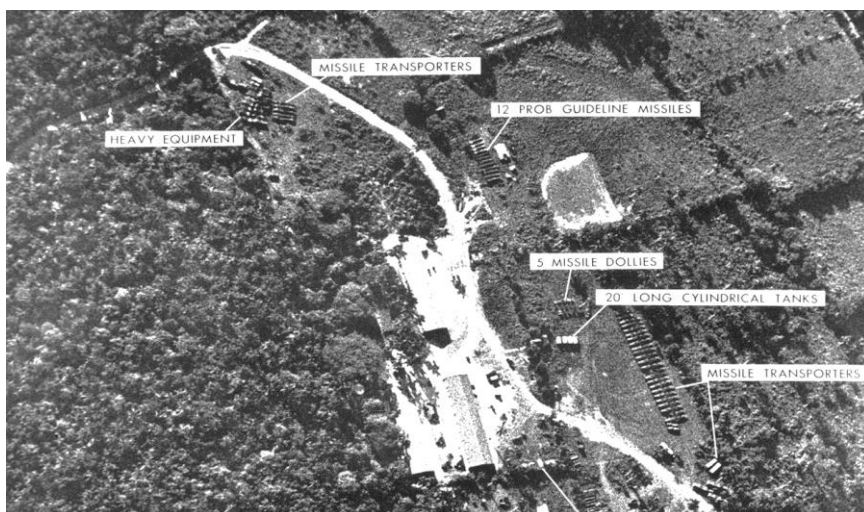
κεφαλών στο κουβανικό έδαφος. Τελικά η κυβέρνηση Κένεντι επέβαλλε ναυτικό αποκλεισμό στην Κούβα, φέρνοντας τις δύο πλευρές κοντά σε ενδεχόμενο πολέμου. Ο Χρουστσόφ όμως υποχώρησε και η ΕΣΣΔ πήρε πίσω τους πυραύλους από την Κούβα, αφού βέβαια πρώτα εξασφάλισε την υπόσχεση των Αμερικανών ότι δεν θα προσπαθήσουν να εισβάλουν στο νησί ξανά.

Αυτό το περιστατικό το οποίο διήρκησε από τον Οκτώβριο μέχρι το Νοέμβριο του 1962, γνωστό ως η “Κρίση των πυραύλων της Κούβας”, έφερε την ανθρωπότητα κοντά σε ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα. Ήταν μία τεράστια απόδειξη του δόγματος της “Αμοιβαίας Επιβεβαιωμένης Καταστροφής” (MAD). Καμία από τις δύο υπερδυνάμεις δεν ήθελε να ρισκάρει τη χρήση πυρηνικών όπλων προφανώς λόγω φόβου μαζικής ανταπόδοσης από την άλλη πλευρά ως συνέπεια την ολοκληρωτική καταστροφή σε παγκόσμια κλίμακα. Μετά από αυτή την κρίση άρχισαν για πρώτη φορά συνομιλίες για την ελάττωση των πυρηνικών οπλοστασίων καθώς επίσης και για την καλυτέρευση των διμερών σχέσεων.

Λίγο μετά την “Κρίση των Πυραύλων”, η οποία έφερε τις δύο υπερδυνάμεις μπροστά σε μία πυρηνική αναμέτρηση, υπογράφηκε στη Μόσχα στις 5 Αυγούστου του 1963, η πρώτη συνθήκη ελάττωσης των πυρηνικών δοκιμών. Τη συνθήκη, με την οποία απαγορευόταν οι δοκιμές στην ατμόσφαιρα, στη θάλασσα και το διάστημα, υπέγραψαν οι υπουργοί Εξωτερικών της Ε.Σ.Σ.Δ. Αντρέι Γκρομίκο, των Η.Π.Α. Ντιν Ρασκ, και της Βρετανίας Λόρδος Χιουμ. Το 1963, με φρέσκιες ακόμα τις μνήμες από την κρίση στην Κούβα και στο Βερολίνο, η Μόσχα και η Ουάσινγκτον αποφάσισαν να δημιουργήσουν μία γραμμή επικοινωνίας Λευκού Οίκου και Κρεμλίνου για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Το 1964 ο Χρουστσόφ διώχθηκε από την αρχηγία της ΕΣΣΔ όμως του επετράπη να φύγει χωρίς να υποστεί άλλες συνέπειες. Ωστόσο κατηγορήθηκε για την καταστροφή της αγροτικής οικονομίας όπως επίσης και για το γεγονός ότι πήρε μεγάλο ρίσκο για πρόκληση πυρηνικού πολέμου.⁵⁵⁵⁶

⁵⁵ Smith, Joseph (1998). *The Cold War 1945–1991*. Oxford: Blackwell, σελ. 95 -99

⁵⁶ Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική: 1945-2002*, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2009), σελ. 134

A U-2 photograph of an MRBM Field Launch Site in San Cristobal, Cuba. (Dino A. Brugioni Collection, The National Security Archive, Washington, DC)

3.11. Η στρατηγική της ανάσχεσης 1947 – 1960

Κατά τη διάρκεια της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου, οι άλλες μεγάλες δυνάμεις αντιμετώπιζαν άσχημες καταστάσεις. Αντίθετα όμως οι ΗΠΑ είχαν ανοδική στρατιωτική δύναμη σε συνδυασμό με την αυξανόμενη βιομηχανία, την παγκόσμια ανάπτυξη στρατιωτικών μετώπων και το μονοπώλιο σε πυρηνικό οπλισμό. Επιπλέον η Αμερικανική οικονομία είχε δυναμωθεί σε σημαντικό βαθμό εξαιτίας του πολέμου αλλά και σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές της. Υπήρχε μεγαλύτερη ανάγκη για μία παγκόσμια εξωτερική πολιτική παρά ένας σχεδιασμός υψηλής στρατηγικής. Γι' αυτό λοιπόν, οι Αμερικανοί έστρεψαν την προσοχή τους σε δύο πεδία. Πρώτα, δημιούργησαν ένα διεθνές οικονομικό σύστημα, για να στηρίξουν το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των καπιταλιστικών κρατών.

Έπειτα ξανασχημάτισαν τις στρατιωτικές δομές της χώρας και ανοικοδόμησαν ένα περίεργο δίκτυο συμμάχων. Κατά βάση οι δύο αυτές ενέργειες ήταν ένα ουσιαστικό σχέδιο δράσης της Αμερικής που υπήρχε σθεναρά σε όλη τη διάρκεια του Ψυχρού πολέμου αλλά και αργότερα.

Μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου μέχρι και το 1980, υπήρξε «μακρά ειρήνη» η οποία οδήγησε το 1991, στη διάλυση του συμφώνου της Βαρσοβίας, το οποίο διευθετούσε μία περίεργη ισορροπία ισχύος μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων, της Σοβιετικής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι αμερικανικές στρατηγικές κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου και βασικά στις δεκαετίες του '50 και του '60, είχαν ως βάση τις γεωπολιτικές αναλύσεις των Sir Halford Mackinder και

Nicholas Spykman, οι οποίοι έδωσαν με έντονο τόνο την κεντρική ελέγχου της Ευρασίας για τον απόλυτο παγκόσμιο έλεγχο.⁵⁷ Η συγκεκριμένη διαπίστωση μπήκε μέσα και στις αναλύσεις του George Kennan, Αμερικανού διπλωμάτη και ιστορικού, ο οποίος τη δεκαετία του '40 υπερασπίστηκε την άποψη της ανάσχεσης της Σοβιετικής Ένωσης που αποτέλεσε την αρχή του δόγματος Truman και της αμερικανικής στρατηγικής των χρόνων που επήλθαν.

Ο George Kennan ήταν ο εμπνευστής της περίφημης στρατηγικής της «ανάσχεσης» της σοβιετικής ισχύος, αντίληψης στην οποία στηρίχτηκε ο Ψυχρός Πόλεμος. Οι πιο σημαντικοί άξονες αυτού του δόγματος δόθηκαν αναλυτικά από τον Kennan σε δύο κείμενα.

Το πρώτο είναι το «Μακροσκελές Τηλεγράφημα» που έστειλε το 1946 στην Ουάσινγκτον από τη Μόσχα όπου εξηγούσε ότι «η σοβιετική εξουσία είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στη λογική της βίας όμως δεν επηρεάζεται από τη λογική του διαλόγου». Το δεύτερο κείμενό του «Οι Πηγές της Σοβιετικής Συμπεριφοράς», έγινε γνωστό δημοσίως το 1947 στο περιοδικό Foreign Affairs και ανέφερε ανάμεσα σε άλλα: «Η σοβιετική πίεση προς τους ελεύθερους θεσμούς του δυτικού κόσμου είναι κάτι το οποίο μπορεί να ανασχεθεί με την αποφασιστική και επιδέξια εφαρμογή μίας άλλης αντίπαλης δύναμης» και συνέχιζε: «Ωστόσο η δύναμη εκείνη πρέπει να έχει τη μορφή όχι του πολέμου αλλά της υπόγειας δράσης και της διπλωματίας»..⁵⁸

Κατά την άποψη του Kennan τα εθνικά αμερικανικά συμφέροντα θα διασφαλιζόνταν εάν οι ΗΠΑ έθεταν ως κέντρο τους στόχους υψηλής γεωπολιτικής προτεραιότητας. Ο Kennan δηλαδή αποσκοπούσε στη αποδυνάμωση σε βάθος χρόνου και στην ανάσχεση των Σοβιετικών επεκτατικών τάσεων. Για την επιτυχή όμως ανάσχεση, έπρεπε να αναπτύξει δύο πολιτικούς πυλώνες. Ο πρώτος ήταν η ισχυρή Ιαπωνία και η ανέγερση μίας δυνατής ενωμένης Γερμανίας οι οποίες θα ενοχλούσαν την Σοβιετική Ένωση από τα δύο σημεία της Ευρασίας (Ανατολής και Δύσης), μέχρι να υποκύψει, η γνωστή ιδέα, ο αντίπαλός στη μέση με την ενίσχυση των άκρων. Ο δεύτερος ήταν η καθοδήγηση στο να επιβάλουν οι ΗΠΑ στο Κρεμλίνο έναν υψηλότερο βαθμό μετριοπάθειας και με αυτό τον συγκεκριμένο τρόπο να προωθήσουν τάσεις, οι οποίες θα κατάφερναν είτε τη διάσπαση είτε τη σταδιακή κατάρρευση της Σοβιετικής Εξουσίας.⁵⁹

Το NATO ήταν μία πλευρά του πλέγματος των οικονομικών, στρατιωτικών και πολιτικών συμμαχιών των Ηνωμένων Πολιτειών οι οποίες λειτουργούσαν με ισορροπία στο πλεονέκτημα που είχε ακόμα η Σοβιετική Ένωση στην Ευρώπη. Οι ενέργειες των ΗΠΑ, βέβαια δεν σταματούν εκεί. Οι σχέσεις των δύο πλευρών καθώς κυλούσαν τα χρόνια σταθεροποιήθηκαν μέσα στα όρια ενός

⁵⁷ Geoffrey Parker, *Γεωπολιτική. Παρελθόν Παρόν και Μέλλον*, (Αθήνα: Εκδόσεις ΡΟΕΣ, 2002), σ. 66-70

⁵⁸ <http://www.historyguide.org/europe/kennan.html>

⁵⁹ Βασίλης Κ. Φούσκας, *Αυτοκρατορία και πόλεμος. Η κρίση της Αμερικανικής υψηλής στρατηγικής και η ανάδυση της πολυπολικότητας*. (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα 2009), σ. 85-86

αμοιβαίου πυρηνικού τρόμου. Φτιάχνοντας το οικονομικό σύστημα του Bretton Woods, τη δημιουργία της ΕΟΚ, το Σχέδιο Μάρσαλ, την οικονομική άνθηση της δυτικής Ευρώπης, ισχυρές στρατιωτικές και πολιτικές Ευρωατλαντικές σχέσεις καθώς και την είσοδο της Ιαπωνίας σε αυτή την οικονομία, οι ΗΠΑ είχαν ως στόχο την πολιτική και την οικονομική ευμάρεια των κρατών της Δυτικής Ευρώπης που στόχευε στο να μην μπορούν να γίνουν επιρρεπείς στην επεκτατική πολιτική του κομμουνιστικού καθεστώτος.⁶⁰

3.12. Η Αμερικανική Πολιτική 1960 – 1980

Τα επόμενα χρόνια που ακολούθησαν η αμερικανική προεδρεία πέρασε στα χέρια του John Kennedy, του οποίου οι ενέργειες στην εξωτερική πολιτική ήταν μία συνέχεια του προκατόχου του, Eisenhower. Έχοντας ταυτιστεί με τις θέσεις του NSC-68, ο Αμερικανός πρόεδρος και η πολιτική ηγεσία του συνέχισαν να πιστεύουν ότι η επέκταση του κομμουνιστικού καθεστώτος σε οποιοδήποτε μέρος της γης, αποτελεί μία μεγάλη απειλή για την ασφάλεια όλου του δυτικού κόσμου αλλά και των Ηνωμένων Πολιτειών. Έχοντας την στρατηγική της ανάσχεση ως βασικό οδηγό για τις στρατιωτικές και πολιτικό-οικονομικές ενέργειες, ενστερνίστηκε η στρατηγική της ευέλικτης ανταπόδοσης με στόχο να αποτραπεί το δίλημμα της υποχώρησης από έναν πυρηνικό όλεθρο. Ακολούθησε λοιπόν άνοδος των συμβατικών και συγχρόνως των πυρηνικών δυνάμεων για να αποφευχθεί η όποια πιθανή επιθετική κίνηση του αντιπάλου, χωρίς κάποια απειλή από όπλα μαζικής καταστροφής. Το βορειοατλαντικό σύμφωνο εξακολουθεί να έχει την ίδια βαρύτητα και βέβαια τον ίδιο σκοπό, με τη διάθεση αποδοχής των Ευρωπαίων της στρατηγικής της ευέλικτης ανταπόδοσης.

Από την πλευρά της κυβέρνησης Kennedy η αμερικανική πολιτική έπρεπε να βοηθήσει στη διαδικασία του εκσυγχρονισμού πάντα βέβαια με τα δυτικά πρότυπα, επιδεικνύοντας όμως ανοχή στην πολιτικό-κοινωνική ετερότητα στον βαθμό όμως που δεν αφορούσε μαρξιστικά κινήματα. Η οποιαδήποτε κοινωνική ή πολιτικοοικονομική μεταρρύθμιση είχε την απόλυτη θετική αντιμετώπιση από τον Αμερικάνο πρόεδρο εφόσον οι όποιες αλλαγές γινόταν σύμφωνα με τους κανόνες του δυτικού δημοκρατικού προτύπου, μία πολιτική που εξυπηρετούσε σε τεράστιο βαθμό τις γεωπολιτικές και ψυχροπολεμικές σκοπιμότητες των Ηνωμένων Πολιτειών.

⁶⁰Kenneth N. Waltz, «*The emerging structure of International politics*», (International Security, Vol. 18, No 2, 1993) σ. 44

Η προσπάθειά του Αμερικανού προέδρου για μεταρρυθμίσεις ήρθε αντιμέτωπη με πολύ έντονες ψυχοπολεμικές αναμετρήσεις κυρίως σε μέρη του τρίτου κόσμου, όπως ήταν η κρίση της Κούβας, οι ανταρτοπόλεμοι που ξεπήδησαν στη Λατινική Αμερική, αλλά και οι έντονες αναταραχές στο Βιετνάμ.

Ακολουθώντας τη πολιτική των προηγούμενων χρόνων, σύμφωνα με τη στρατηγική της ανασχεσης η οποία έχει παγκόσμια δράση έσπρωξε την αμερικανική ηγεσία στο να είναι αλυσοδεμένη των κινήσεων σε πολλές και διαφορετικές περιοχές της γης, φυσικά πάντα με στόχο την αποδυνάμωση, όσο το δυνατό περισσότερο, του κομμουνιστικού καθεστώτος και την αποφυγή της επεκτατικής του πολιτικής.

Αισιοδοξία και ικανοποίηση εμφανίστηκαν στον αέρα των ΗΠΑ όταν ανέλαβε την προεδρία ο Johnson. Κατά τη διάρκεια της πρώτης τετραετίας του, δημιουργήθηκε έναν τεράστιο σχέδιο πρόνοιας, με ουσιαστικές εσωτερικές μεταρρυθμίσεις, το οποίο συνοδεύτηκε και από μία οικονομική ανάπτυξη πρωτοφανή για τα μέχρι τότε δεδομένα. Η πολιτική της ανασχεσης η οποία επικρατούσε τα προηγούμενα δεκαπέντε έτη και η οποία στόχευε στη διακοπή του σοβιετικού επεκτατισμού εμμέσως πλην σαφώς, μέσω δορυφόρων ήταν η άποψη που εξακολουθούσε να προκαλεί την εμπλοκή των ΗΠΑ σε πολλά διαφορετικά πολιτικό-κοινωνικά περιστατικά σε όλο τον κόσμο. Η ίδια αυτή άποψη έφερε τη δέσμευση και την εμπλοκή και στον πόλεμο που ξέσπασε στο Βιετνάμ. Οι ΗΠΑ με αυτή την ανάμειξη, προσπαθούσαν να δείξουν έμπρακτα την αξιοπιστία τους για μία ιδέα η οποία είχε βασιστεί σε δικές τους δεσμεύσεις και η οποία είχε μεταλλάξει τη στρατηγική της ανασχεσης σε μία ολοφάνερη ιδεολογική σταυροφορία.

Ο πόλεμος στο Βιετνάμ δημιούργησε ένα δυνατό κύμα αντιαμερικανισμού ενώ οι οικονομικές του συνέπειες δημιούργησαν τεράστια ελλείμματα στον προϋπολογισμό ο οποίος σε συνδυασμό και με άλλα διάφορα οικονομικά και πολιτικά γεγονότα έφεραν το τέλος μίας περιόδου συνεχόμενης ανάπτυξης οικονομικής για τις ΗΠΑ. Η έλλειψη της γεωπολιτικής ιεράρχησης για τους πολιτικών σκοπούς της στρατηγικής της ανασχεσης οδήγησε αρκετές φορές σε στρατηγικά ατοπήματα.

Η στρατηγική της ανασχεσης αφού χρεώθηκε την αποτυχία της Αμερικανικής πολιτικής στον πόλεμο του Βιετνάμ προσπερνάται, δίδοντας ακολούθως τη θέση της σε μία αμερικανική στρατηγική υπό όρους ισορροπίας ισχύος και ρεαλισμού. Όταν ο πρόεδρος Nixon παίρνει την προεδρία η αμερικανική κοινωνία είναι χτυπημένη από κοινωνική διαίρεση, η οικονομία της έχει υποστεί γερό κλονισμό και η Σοβιετική Ένωση έχει δειχθεί και πάλι σε ένα ισότιμο αντίπαλο εξαιτίας του πυρηνικού εξοπλισμού της.

Ο πρόεδρος Nixon μαζί με τον σύμβουλο εθνικής ασφάλειας Kissinger υποστήριζαν την άποψη ότι η διεθνής πολιτική δεν ήταν μία μάχη μεταξύ του καλού και του κακού. Η διεθνής πολιτική κατά τη γνώμη του Κίσινγκερ δεν συμπεριελάμβανε μόνο την έννοια της αντιπαλότητας, αλλά και της συνεργασίας.

Αυτό ωστόσο, δεν σήμαινε ότι άφηναν στην άκρη την πολιτική η οποία μέχρι εκείνη τη στιγμή

είχε υιοθετηθεί ενάντια στον κομμουνιστικό επεκτατισμό. Η ύπαρξη σε συνδυασμό με ένα κομμουνιστικό καθεστώς, σαν εκείνο της Σοβιετικής Ένωσης ήταν απαραίτητη, ώστε να διατηρηθεί η ασφάλεια και η ειρήνη. Η λύση για το εγχείρημα αυτό ήταν η ισορροπία ισχύος, και οι Ηνωμένες Πολιτείες έπρεπε να φροντίσουν να εξομαλύνουν τις διαφορές τους με τους ανταγωνιστές τους. Η ισχύς εξουδετερώνει την αντίπαλη ισχύ και δημιουργώντας ικανοποιητικά ενδιαφέροντα των υπόλοιπων μεγάλων δυνάμεων οι ΗΠΑ θα αποκτήσουν την αποδοχή όλου του διεθνούς σύγχρονου συστήματος, από το να διαιωνίζουν την εχθρότητα σε περιβάλλον το οποίο έχουν μικρό υπενδεδυμένο ενδιαφέρον. Είχαν την αντίληψη ότι η ισορροπία ισχύος, θα έφερνε ένα ειρηνικό διεθνές περιβάλλον με υγιείς και ισχυρούς δρώντες οι οποίοι θα εξισορροπούνταν μεταξύ τους με στόχο να δίδουν ασφάλεια σε όλο το παγκόσμιο σύστημα. Το 1969 η αναγγελία του «Δόγματος Νίξον» είχε ως στόχο της τη μείωση των αμερικανικών-στρατιωτικών δυνάμεων στο εξωτερικό, δίνοντας βοήθεια με οικονομικές και στρατιωτικές παροχές στα πιο μικρά κράτη ώστε να δημιουργήσουν και να φτιάξουν την άμυνά τους μόνα τους.

Βασικό σημείο της πολιτικής της αμερικανικής ηγεσίας για τη Σοβιετική Ένωση ήταν η εκδοχή της «διασύνδεσης» με την οποία η πρόοδος των σχέσεων μεταξύ τους σε ζητήματα υψηλής προτεραιότητας προς την σοβιετική πλευρά θα συνδεόταν με την θετική ανάπτυξη ζητημάτων υψηλής σημασίας για τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο Kissinger, αντιλαμβανόταν την ύφεση αυτή (détente) όχι μόνο σαν μία στρατηγική η οποία διαλέχθηκε για να διασφαλίσει τα Αμερικανικά συμφέροντα, αλλά και ως μία συνέχεια της ανάσχεσης, στην εποχή την οποία οι ΗΠΑ είχαν χάσει σε αρκετά μεγάλο βαθμό τη στρατηγική τους υπεροχή και οι Αμερικανοί πολίτες, αμφισβητούσαν τον ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών σε παγκόσμια θέματα. Η καινούργια στρατηγική αυτή (detente), ήταν μία συνέχεια της ανάσχεσης αλλά με άλλα μέσα.⁶¹

Ο Nixon με τη Realpolitik, επέφερε την ανασυγκρότηση της εξωτερικής αμερικανικής πολιτικής όχι μόνο σε ό,τι αφορούσε τις παγκόσμιες ισορροπίες αλλά όμως και στον πολύπλοκο και σπυρδαλιότατο χώρο της Μέσης Ανατολής. Η πιο σημαντική συμβολή για τη πολιτική του Nixon αλλά και του Kissinger είναι η βελτίωση των σχέσεων ανάμεσα στις δυο υπερδυνάμεις και βέβαια η αναπτέρωση των αμερικανικών σχέσεων οι οποίες δεν είχαν καθόλου διπλωματικές σχέσεις από το 1949.

Οι σχέσεις ανάμεσα στους Δυτικούς και σε εκείνους της Ανατολικής συμμαχίας άλλαξε τελείως στις αρχές του 1970. Το 1960 η Κίνα διέκοψε επίσημα τις σχέσεις με την Σοβιετική Ένωση λόγω της Σοβιετικής διαφοράς. Ενώ η ένταση ανάμεσα στις δυο κομμουνιστικές χώρες έφτασε στα άκρα το 1969 και το 1970, ο Nixon πήρε την απόφαση να εκμεταλλευτεί τη διαμάχη αυτή ώστε να

⁶¹Steven W. Hook and John Spanier, *American Foreign Policy since World War II*, (Washington: CQ Press, 2004), σ. 144

αλλάζει την ισορροπία ισχύος στον Ψυχρό πόλεμο υπέρ της Δύσης. Διευρύνοντας τις σχέσεις των Ηνωμένων Πολιτειών με την Κίνα η αμερικανική ηγεσία άλλαξε το χάρτη της παγκόσμιας ισορροπίας ισχύος σε βάρος της Σοβιετικής Ένωσης, μπερδεύοντας το βασικό στρατηγικό της πρόβλημα, της περικύκλωσή της από εχθρικές δυνάμεις.⁶²

Το 1973 ψηφίστηκε από το Κογκρέσο και πάρθηκε η απόφαση του δικαιώματος κήρυξης πολέμου το οποίο θα ανήκει στο Κογκρέσο. Αυτό το ζήτημα τέθηκε για να αποφευχθεί για άλλη μία φορά η εμπλοκή των ΗΠΑ σε κάποιο πόλεμο όπως αυτόν που είχε γίνει στο Βιετνάμ, με απόφαση της προεδρίας. Η μετάθεση ισχύος από τη προεδρία στο Κογκρέσο βρέθηκε σε συνδυασμό και με την αμφιταλάντευση της εξωτερικής πολιτικής του Nixon και του Kissinger. Αυτή όλη η κατάσταση αντιαμερικανισμού και σε συνδυασμό και με άλλες εσωτερικές διαφωνίες και πολιτικές αποτυχίες από την προηγούμενη ηγεσία έστρεψαν την αμερικανική κοινή γνώμη στο να αποδοκιμάσουν την Realpolitik και την détente για τα περί διεθνής πολιτικής. Η Αμερική είχε χωριστεί στα δυο, με το πιο μεγάλο ποσοστό των υποστηρικτών να παίρνει το μέρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και την τήρηση του διεθνούς δικαίου. Έχοντας κατά νου αυτή την κατάσταση το Κογκρέσο υποστήριζε μία πολιτική η οποία βασιζόταν σε πιο ιδεολογικές αντιλήψεις που θα στρεφόταν προς μία διεθνή συνεργασία, συγκρατώντας και την κυβέρνηση Ford στο να μην υποστηρίζει έντονα πολιτικές συσχετισμών ισχύος. Η δημόσια στροφή προς αυτού του είδους τον ιδεαλισμό είχε πλέον αρχίσει.⁶³

Ο πρόεδρος Carter ήταν ένας από τους πιο ισχυρούς υποστηρικτές της Realpolitik και της détente του Nixon και του Kissinger, διατηρώντας όμως μία πιο διαλλακτική στάση απέναντι στον αμερικανικό παρεμβατισμό στις χώρες του τρίτου κόσμου. Στην δεύτερη περίπτωση εφάρμοσε την πολιτική την οποία είχε ορίσει το Κογκρέσο δίνοντας ώθηση στην ιδεαλιστική πολιτική και ανάγοντας σε παγκόσμιο επίπεδο ως μείζον θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η προσπάθεια του ώστε να προωθήσει αυτή του την πολιτική η οποία ήταν βασισμένη στη παγκόσμια αλληλεξάρτηση, την ηθική και την ειρηνική συνεργασία, αντιμετώπισε μία σειρά εξελίξεων από παγκόσμιες επαναστάσεις και κρίσεις. Όλα τα παραπάνω γεγονότα στράφηκαν στην ανάγκη υποστήριξης μίας πιο δραστήριας και δυναμικής εξωτερικής αμερικανικής πολιτικής η οποία όμως υποστήριξη των δημοκρατικών αξιών για την παγκόσμια ανάπτυξη δεν θα ήταν σε βάρος των συμφερόντων των ΗΠΑ.

Εξηγώντας τα παραπάνω παραθέτονται τα γεγονότα της Σοβιετικής εισβολής στο Αφγανιστάν το 1979, με βασικούς σκοπούς να αυξηθεί η Σοβιετική επιρροή στην Ασία, να παραμείνει η κομμουνιστική κυβέρνηση που είχε συσταθεί από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 και κατέρρεε εξαιτίας της έλλειψης υποστήριξης και να τεθούν υπό προστασία τα συμφέροντά των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν από το Ιράν και τα δυτικά έθνη. Επίσης γίνεται αναφορά στην επανάσταση στη Νικαράγουα

⁶²Robert Dallek, *Nixon and Kissinger: Partners in Power*, (New York: HarperCollins, 2007) σ. 144

⁶³Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, «Αμερικανικό πολιτικό...» ό.π. σ. 269

κατά τη δεκαετία του 1970, και την ανταρσία στο Ελ Σαλβαδόρ με στόχο τη μεταρρύθμιση της κοινωνίας και της οικονομίας του κράτους. Τέλος, το περιστατικό με τη ομηρία των αμερικανικών διπλωματικών αντιπροσωπιών στην περιοχή του Ιράν. Το 1979 ισλαμιστές φοιτητές έκαναν κατάληψη στην πρεσβεία των ΗΠΑ στην πρωτεύουσα Τεχεράνη και κράτησαν ομήρους Αμερικανούς διπλωμάτες. Εξαιτίας αυτού του συμβάντος διακόπηκαν οι σχέσεις των δυο χωρών.

3.13. Détente: Η στρατηγική ύφεσης 1962-1979

Μετά την πετρελαϊκή κρίση του 1973, χώρες με πολύ μικρότερη ισχύ πήραν τη δυνατότητα δημιουργίας μιας περισσότερο ανεξάρτητης πολιτικής αφού ήταν πλέον ικανές να προβάλουν τη διαφοροποίησή τους στις πιέσεις των δυο υπερδυνάμεων. Στο μεταξύ η Μόσχα μπήκε σε διάθεση εσωστρέφειας ώστε να αντιμετωπισθούν τα εσωτερικά σοβαρά προβλήματα που αντιμετώπιζε το καθεστώς. Σοβιετικοί αρχηγοί όπως ο Αλεξέι Κοσίγκιν και ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ προσπάθησαν ενεργά την πολιτική της ύφεσης της αντιπαράθεσης μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων.

Ο Νίξον ύστερα από την επίσκεψη του στην Κίνα, συναντήθηκε με τον σοβιετικό ηγέτη στην Μόσχα, ώστε να γίνουν διαβουλεύσεις για τον Περιορισμό των Στρατηγικών Όπλων (Strategic Arms Limitation Talks, SALT). Η SALT I ήταν η πρώτη βασική συμφωνία σε σχέση με τον περιορισμό των πυρηνικών όπλων που υπογράφηκε από τις δύο υπερδυνάμεις. Επίσης συμφωνία υπογράφηκε και για τους αντιβαλλιστικούς πυραύλους, η οποία υπογράμμιζε την απαγόρευση ανάπτυξης συστημάτων αναχίτισης πυραύλων. Σκοπός των συμφωνιών ήταν η ελαχιστοποίηση της ανάπτυξης πανάκριβων βαλλιστικών πυραύλων. Οι Μπρέζνιεφ και Νίξον ανακήρυξαν την καινούρια εποχή της «ειρηνικής συνύπαρξης» και εγκαθίδρυσαν την καινούρια πολιτική της détente. Συγχρόνως ο Μπρέζνιεφ προσπάθησε να ανασυγκροτήσει την οικονομία της ΕΣΣΔ η οποία αντιμετώπιζε προβλήματα σοβαρά, οφειλόμενα κατά ένα μέρος και στο δυσβάσταχτο κόστος των πολεμικών εξοπλισμών. Στα 1972-74 οι δύο μεριές αποφάσισαν ακόμα να ισχυροποιήσουν τους οικονομικούς τους δεσμούς, συμπεριλαμβάνοντας και πολλών εμπορικών συμφωνιών. Εκείνη την περίοδο οι δύο υπερδυνάμεις ακολουθούσαν μία μορφή πολιτικής που συνέπεσε χρονικά με την Ostpolitik, την προσπάθεια καλυτέρευσης των σχέσεων μεταξύ των δυο γερμανικών κρατών που άρχισε ο δυτικογερμανός καγκελάριος Βίλλυ Μπραντ. Πραγματοποιήθηκαν και άλλες συμφωνίες με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης στην Ευρώπη, με πιο κορυφαία τη Συμφωνία του Ελσίνκι (1975).

Κατά τη χρονική διάρκεια του διαστήματος της détente συνεχίστηκαν οι έμμεσες αντιθέσεις των δύο μπλοκ, κυρίως στην Μέση Ανατολή και σε μέρη του Τρίτου Κόσμου (Χιλή, Αγκόλα, Αιθιοπία, και αλλού). Το 1979 δεν ευδοκίμησαν οι προσπάθειες του Αμερικανού προέδρου Κάρτερ ώστε

να υπάρξει μία δεύτερη συμφωνία ελάττωσης των πυρηνικών όπλων (SALT II). Η μη επιτυχία οφείλεται σε διάφορα γεγονότα που έγιναν εκείνη τη χρονιά, όπως η Νικαραγουανή Επανάσταση (με την υποστήριξη της Μόσχας) και η Ιρανική Επανάσταση. Και οι δύο επαναστάσεις κινήθηκαν εναντίων φιλοαμερικανικών καθεστώτων. Λίγους μήνες αργότερα η κατάσταση επιδεινώθηκε κατά πολύ λόγω στρατιωτικής επέμβασης στο Αφγανιστάν από τους Σοβιετικούς⁶⁴

3.14. Περίοδος συντηρητισμού 1980 – 1992

Με την αλλαγή της δεκαετίας και την ανάληψη εξουσίας από τον πρόεδρο Reagan σήμανε και η επιστροφή στις αρκετά συντηρητικές παραδόσεις που προϋπήρχαν δηλαδή του προέδρου Truman και του Paul Nitze.

Οι συνεχόμενες πολιτικές κρίσεις οι οποίες συνέβησαν στα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας, με σκοπό την αμερικανική πολιτική είχαν σαν συνέπεια την άνοδο του εθνικιστικού συναισθήματος από τους Αμερικάνους πολίτες. Αυτό το κοινωνικό φαινόμενο ευνόησε περισσότερο την ανάπτυξη του αντικομμουνιστικού συναισθήματος το οποίο η κυβέρνηση Reagan ήθελε να υπάρξει ευρέως. Το σθένος του ήταν τόσο πολύ μεγάλο που αποκήρυτε το Σοβιετικό κομμουνισμό σαν «το μέγιστο κακό σημείο που υπήρχε στο σύγχρονο κόσμο».

Η απέχθειά του για τη Σοβιετική Ένωση δεν ήταν μόνο κομμάτι της προσωπικής του σκέψης αλλά εξυπηρετούνταν και δύο σκοποί διαμέσου αυτού. Πρώτα να ήθελε να θέσει σε κίνηση την Αμερικανική κοινή γνώμη ύστερα από αρκετά χρόνια διπλωματικής αποκλιμάκωσης (détente). Ακόμα, οι δημόσιες δηλώσεις του είχαν σκοπό να στείλουν μήνυμα στη Σοβιετική ηγεσία.⁶⁵

Το πιο βασικό σημείο της τότε πολιτικής της Αμερικανικής ηγεσίας ήταν η περαιτέρω αύξηση των αμυντικών δαπανών η οποία αποσκοπούσε στην πρόκληση κούρσας εξοπλισμών για την Σοβιετική Ένωση και να την πορεύσει σε έναν οικονομικό σκόπελο. Η τοποθέτηση αμερικανικών πυραύλων σε έδαφος ευρωπαϊκό, η υποστήριξη των μουτζαχεντίν του Αφγανιστάν με υλικό στρατιωτικό και η ανάπτυξη συμβατικών δυνάμεων οδήγησαν σιγά σιγά σε μία αποδυνάμωση της κομμουνιστικής Ρωσίας. Μετατρέποντας τον αγώνα ενάντια στη Σοβιετική Ένωση σε ιδεολογική σταυροφορία επενέβη με στρατιωτικές επεμβάσεις σε μέρη εκτός του ανεπτυγμένου δυτικού ημισφαιρίου προάγοντας φιλελεύθερες ιδέες για ελεύθερα δημοκρατικά καθεστώτα. Η πολιτική της αμερικανικής ηγεσίας μπόρεσε και κατάφερε την αποδυνάμωση σιγά σιγά της σοβιετικής δύναμης δημιουργώντας βασικά

⁶⁴<http://www.britannica.com/event/Strategic-Arms-Limitation-Talks>

⁶⁵ National Association of Evangelicals, March 8, 1983, Russian and Reagan , (New York: Vintage books, 1984), σ. 113

την αρχή του τέλους.

Είχε ξεκινήσει ήδη η αναταραχή του Σοβιετικού συνασπισμού τη στιγμή που ο George Bush πήρε στα χέρια του την προεδρία τον Ιανουάριο του 1989. Οι μεταρρυθμίσεις του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ υποχώρησαν πολύ γρήγορα το κομμουνιστικό κόμμα στη Μόσχα, τα κράτη που βρισκόταν στη Βαλτική ζητούσαν την ανεξαρτησία τους και το πρώτο κύμα Ανατολικοευρωπαίων στρεφόταν προς τη Δύση. Η κρίση στη Σοβιετική Ένωση ήλθε από τον συνδυασμό των εσωτερικών τους συνθηκών και των εξωτερικών τους μεταβολών.

Πολλοί λίγοι αναλυτές των διεθνών σχέσεων προέβλεψαν την απρόσμενη κατάρρευση του Σοβιετικού συστήματος. Οι περισσότεροι από αυτούς τους αναλυτές προέβλεπαν ένα είδος αδιέξοδου μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων η οποία θα διατηρούνταν μάλιστα για μεγάλο χρονικό διάστημα ή την πιο εξεζητημένη εκδοχή ανατροπής η οποία θα βασιζόταν σε στρατιωτικές επιχειρήσεις. Αυτή η τελευταία άποψη είχε ως βάση της κάποιες ιστορικές αναφορές όπου καμία τόσο μεγάλη δύναμη δεν εξαφανίστηκε αλλά ανατράπηκε από κάποια άλλη ή πολεμήθηκε.

Ήταν προφανές πια πως η Σοβιετική Ένωση έκανε μεγάλη προσπάθεια να ανακάμψει από μία σημαντική της αδυναμία καθώς ο Γκορμπατσόφ προσπαθούσε με την εξωτερική του πολιτική μία διπλωματία ελέγχου του πιθανού κόστους υποχώρησης. Τα πρώτα σημάδια για ανεξαρτησία των χωρών της ανατολικής Ευρώπης εμφανίστηκαν, καθώς αυξανόταν ο εθνικισμός και το πολιτικό και οικονομικό κομμουνιστικό σύστημα άρχισε να κλυδωνίζεται. Συνέπεια ήταν ότι ανεξάρτητα από το ποιος θα είχε τον έλεγχο της Μόσχας, οι ΗΠΑ είχαν μία πρώτης τάξης ευκαιρία εκμετάλλευσης της ισορροπίας ισχύος η οποία άλλαζε κατεύθυνση.

Η τελική λύση για τον Ψυχρό πόλεμο είχε ως βάση της την ολοκλήρωση τριών σημαντικών προϋποθέσεων: τη σοβιετική συνεργασία για την λύση περιφερειακών συγκρούσεων σε όλο τον αναπτυσσόμενο κόσμο, την αποσύνθεση της αυτοκρατορίας του Στάλιν στην ανατολική και κεντρική Ευρώπη και την πυρηνική σταθερότητα και τη μείωση προμήθειας εξοπλισμών. Το βασικό μέλημα της εξωτερικής πολιτικής για τις ΗΠΑ ήταν να έχει την φροντίδα ώστε αυτή η ιστορική μετάβαση να συμβεί όσο το δυνατό πιο ομαλά γίνεται. Η αμερικανική ηγεσία έπρεπε να εξασφαλίσει ότι η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης δεν θα δημιουργούσε καινούργιες κρίσεις στο διεθνές σύστημα, άρα και την αλλαγή στην τρέχουσα ισορροπία ισχύος. Οι ΗΠΑ ανυπομονούσαν για μία καινούρια αρμονική εποχή κατά την οποία τα πλεονεκτήματα του οικονομικού συστήματος και της Δυτικής πολιτικής θα επεκτεινότουσαν σε όλον τον πρώην κομμουνιστικό συνασπισμό, βάζοντας τα θεμέλια των βάσεων για μία παγκόσμια ευημερία, σταθερότητα και πλήρη έλεγχο του διεθνούς και παγκόσμιου συστήματος. Η Αμερική πίστευε ότι με το τέλος του διπολισμού θα σήμαινε το τελείωμα της διαίρεσης στην Ευρώπη, η οποία σήμαινε ότι θα μπορούσε να εμφανιστεί μία μεγαλύτερη και βιώσιμη Ευρώπη, συνδεδεμένη άρρηκτα με την Αμερική μέσω της ατλαντικής κοινότητας.

Αυτή λοιπόν η ευημερούσα, δημοκρατική κοινότητα θα μπορούσε αργότερα να χρησιμοποιηθεί ως οικονομικά πολιτικός και ενεργός πυρήνας μίας παγκόσμιας υπεύθυνης συνεργασίας. Όμως φυσικά και σε μία διαδικασία κατά την οποία η Αμερική θα αποτελούσε τη μοναδική υπερδύναμη σε παγκόσμιο επίπεδο.⁶⁶

3.15. Η σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν

Τον Απρίλιο του 1978, το Κομμουνιστικό Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα στο Αφγανιστάν, ανέβηκε στην εξουσία, μετά από επανάσταση. Οι εχθροί της κομμουνιστικής κυβέρνησης ετοίμασαν εξέγερση στις περιοχές ανατολικά της χώρας, που πολύ γρήγορα μετατράπηκε σε εμφύλιο πόλεμο μεταξύ των καθεστωτικών δυνάμεων και των ανταρτών Μουτζαχεντίν. Οι αντάρτες του Πεσαβάρ εκπαιδεύτηκαν στην Κίνα και το Πακιστάν και, πήραν οπλισμό και χρηματοδότηση από τη Σαουδική Αραβία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Οι Σοβιετικοί από την άλλη πλευρά, έστειλαν στρατιωτικούς συμβούλους για υποστήριξη στην κομμουνιστική κυβέρνηση.⁶⁷

⁶⁶ Zbigniew Brzezinski, *Η Δεύτερη Ευκαιρία. Τρεις Πρόεδροι και η κρίση της Αμερικανικής Υπερδύναμης*, (Αθήνα: Εκδόσεις Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ, 2008)

⁶⁷ Barakat, S. (2004). *Reconstructing War-Torn Societies: Afghanistan*. New York: Palgrave Macmillan (σ. 7)

3.16. Τα τελευταία χρόνια του Ψυχρού Πολέμου 1985-1991

Το 1985 γίνεται Γενικός Γραμματέας του ΚΚΣΕ ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ και βρίσκει τη σοβιετική οικονομία να είναι ήδη σε φάση αδράνειας και να αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω της πτώσης της τιμής του πετρελαίου (βασικό εξαγωγικό προϊόν). Ο Γκορμπατσόφ ξεκίνησε ένα πρόγραμμα αναμόρφωσης της οικονομίας ώστε να αντιμετωπίσει την άσχημη αυτή κατάσταση. Τα πρωταρχικά μέτρα που πήρε δεν ήταν αποτελεσματικά, με αποτέλεσμα η λήψη πιο ισχυρών δομικών αλλαγών.

Το 1987 ο Γκορμπατσόφ έκανε γνωστό νέο πρόγραμμα αλλαγών οικονομικών, την περεστρόικα (ανασυγκρότηση), που έλεγε ανάμεσα και σε άλλα για την ιδιοκτησία επιχειρήσεων από ιδιώτες, όπως επίσης και την επιλογή ξένων επενδύσεων. Βασικός σκοπός ήταν η αλλαγή της οικονομίας από την παραγωγή πολεμικού υλικού σε πιο ειρηνικούς και παραγωγικούς τομείς. Οι δυτικές ηγεσίες αντιμετώπισαν στην αρχή τον Γκορμπατσόφ με σκέψη, αλλά σύντομα έδειξε ότι ήταν αφοσιωμένος στην αναμόρφωση της σοβιετικής οικονομίας και όχι στη συνέχιση της στρατιωτικής αντιπαλότητας με την Δύση. Συγχρόνως με το καινούριο οικονομικό πρόγραμμα, ο Γκορμπατσόφ έφερε την πολιτική της γκλάσνοστ, δηλαδή την αύξηση στην ελευθερία του τύπου όπως επίσης και μεγαλύτερη διαφάνεια στη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού. Η Γκλάσνοστ είχε ως σκοπό τον περιορισμό της διαφθοράς στα υψηλόβαθμα κλιμάκια του ΚΚΣΕ ενώ συγχρόνως οδήγησε στην επιπλέον επικοινωνία μεταξύ των Σοβιετικών πολιτών και του δυτικού κόσμου, δημιουργώντας επιτυχώς καλύτευση των σχέσεων μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων.⁶⁸

⁶⁸ Gaddis, John Lewis (2005). *The Cold War: A New History*. Penguin Press

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. Μυστικές Υπηρεσίες Πληροφοριών, Βασικές έννοιες

It is now clear that we are facing an implacable enemy whose avowed objective is world domination by whatever means and at whatever cost. There are no rules in such a game. Hitherto acceptable norms of human conduct do not apply. If the United States is to survive, long standing American concepts of “fair play” must be reconsidered. We must develop effective espionage and counterespionage services and must learn to subvert, sabotage and destroy our enemies by more clever, more sophisticated means than those used against us. It may become necessary that the American people be made acquainted with, understand and support this fundamentally repugnant philosophy. ’

Covert Action can be just, James A. Barry

"We need an intelligence community that, in certain complicated situations, can defend the American national interest in the gray areas where military operations are not suitable and diplomacy cannot operate" (Kissinger, 1978)

United States Intelligence Community

4.1.1. Ορισμός της έννοιας Intelligence

Ως “Intelligence”, χαρακτηρίζονται οι πληροφορίες εκείνες που εξυπηρετούν τις πολιτικές ηγεσίες των κρατών, ώστε να μπορούν να λαμβάνουν τις όσον το δυνατόν καλύτερες αποφάσεις κυρίως για θέματα εθνικής ασφάλειας. Υπάρχει η διάκριση μεταξύ της έννοιας “Intelligence” και “Counterintelligence”, με τη δεύτερη να δηλώνει τις πληροφορίες και τις δράσεις που αφορούν την προστασία ενός κράτους από τις κατασκοπευτικές δραστηριότητες ξένων κρατών και από την τρομοκρατική δράση.

69

4.1.2. Επιτελής ή Αξιωματικός Πληροφοριών (Intelligence Officer)

Πρόκειται για τον επιχειρησιακό, μόνιμο υπάλληλο μίας υπηρεσίας πληροφοριών που αποστολή του έχει τη στρατολόγηση (recruitment) ανθρώπινων πηγών πληροφοριών. Οι ανθρώπινες πηγές πληροφοριών είναι οι λεγόμενοι κατάσκοποι (spies) ή πράκτορες (agents) ή πληροφοριοδότες (informants).

Οι επιτελείς πληροφοριών που εργάζονται για μία εξωτερική υπηρεσία πληροφοριών έχουν ως αποστολή τη στρατολόγηση πρακτόρων σε χώρες του εξωτερικού και συνήθως εμφανίζονται ως διπλωμάτες, επιχειρηματίες, δημοσιογράφοι, πανεπιστημιακοί. Όσον αφορά τις υπηρεσίες πληροφοριών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, αλλά και τις ρωσικές του σήμερα, υπάρχει και η κατηγορία των «παράνομων» (illegals) επιτελών πληροφοριών οι οποίοι δεν απολαμβάνουν διπλωματικής κάλυψης, αλλά στόχο έχουν τη σε βάθος χρόνου διαβίωσή τους σε άλλες χώρες, με αποστολή την εισαγωγή τους σε υπηρεσίες και κρατικούς οργανισμούς όπως Υπουργεία Εξωτερικών, Άμυνας και Υπηρεσίες πληροφοριών.⁷⁰

⁶⁹ Warner Michael, ‘*Wanted: A Definition of “Intelligence”*’, Studies in Intelligence 46, 2002.

⁷⁰ Warner Michael, ‘*Wanted: A Definition of “Intelligence”*’, Studies in Intelligence 46, 2002.

4.1.3. Υπηρεσίες Πληροφοριών (Intelligence Services or Agencies)

Οι υπηρεσίες πληροφοριών χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες:

- Τις υπηρεσίες εξωτερικών πληροφοριών και κατασκοπείας (Foreign Intelligence Services)
- Τις υπηρεσίες εσωτερικής ασφάλειας και αντικατασκοπείας (Domestic Intelligence and Security Services)
- Τις υπηρεσίες πληροφοριών που χρησιμοποιούν αποκλειστικά τεχνικά μέσα για τη συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών
- Τις ενιαίες υπηρεσίες πληροφοριών (Unitary Intelligence Services) που συνδυάζουν τις λειτουργίες των προηγούμενων τριών κατηγοριών και τις στρατιωτικές υπηρεσίες πληροφοριών (Military Intelligence Services).

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι πιο γνωστές μυστικές υπηρεσίες όπως η CIA (Η.Π.Α.), η SIS ή MI6 (Ηνωμένο Βασίλειο), η SVR (Ρωσία), η BND (Γερμανία) και η MOSSAD (Ισραήλ). Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν υπηρεσίες πληροφοριών όπως το FBI (Η.Π.Α.), η Security Service ή MI5 (Ηνωμένο Βασίλειο), η FSB (Ρωσία), η BfV (Γερμανία) και η SHIN BET (Ισραήλ). Στη τρίτη κατηγορία ανήκουν υπηρεσίες όπως η Αμερικανική NSA και η Βρετανική GCHQ, στην τέταρτη κατηγορία ανήκουν υπηρεσίες όπως η Ελληνική ΕΥΠ και στην πέμπτη κατηγορία υπηρεσίες όπως η DIA (Η.Π.Α.), η GRU (Ρωσία) και η AMAN (Ισραήλ). 71

⁷¹ Radical Islam Monitor in Southeast Europe , October 31, 2013 http://www.rimse.gr/2013/10/blog-post_31.html

4.1.4. Συλλογή Πληροφοριών (Intelligence Collection or Gathering)

Η συλλογή πληροφοριών χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

α) HUMINT (Human Intelligence) αφορά τις πληροφορίες που συλλέγονται από ανθρώπινες πηγές (πράκτορες-κατασκόπους-πληροφοριοδότες).

β) OSINT (Open Source Intelligence) πρόκειται για τις πληροφορίες που συλλέγονται από ανοικτές πηγές (MME, Διαδίκτυο κλπ).

γ) SIGINT (Signals Intelligence) αφορά τις πληροφορίες που συλλέγονται με τεχνικά μέσα (υποκλοπές τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αποκρυπτογράφηση σημάτων κλπ).

δ) IMINT (Imagery Intelligence) αφορά τις πληροφορίες που συλλέγονται με τη χρήση κατασκοπευτικών δορυφόρων, αεροπλάνων κλπ.⁷²

4.1.5. Ανάλυση Πληροφοριών (Intelligence Analysis)

Οι ακατέργαστες πληροφορίες (raw intelligence) που συλλέγει μία υπηρεσία πρέπει να περάσουν από αξιολόγηση και ανάλυση ,έτσι ώστε να μπορέσει να χαραχτεί μία σωστή πολιτική που θα διαφυλάσσει την εθνική ασφάλεια. Οι Η.Π.Α και η Ρωσία ακολουθεί μία ίδια διαδικασία κατά την οποία οι πολιτικοί αρχηγοί ενημερώνονται καθημερινά για ζητήματα εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας, μέσω αναφορών με αυτό το περιεχόμενο.⁷³

⁷² Radical Islam Monitor in Southeast Europe , October 31, 2013 http://www.rimse.gr/2013/10/blog-post_31.html

⁷³ Radical Islam Monitor in Southeast Europe , October 31, 2013 http://www.rimse.gr/2013/10/blog-post_31.html

4.1.6.Επιχειρήσεις Παραπληροφόρησης και Ψυχολογικού Πολέμου (Disinformation campaigns and Psychological Warfare)

Οι επιχειρήσεις παραπληροφόρησης στόχο έχουν τον αποπροσανατολισμό του αντιπάλου και τις περισσότερες φορές έχει χαρακτήρα ψυχολογικού πολέμου. Κατά τη διάρκεια της Ψυχροπολεμικής περιόδου οι Σοβιετικές μυστικές υπηρεσίες έδιναν ιδιαίτερη στις επιχειρήσεις (active measures) παραπληροφόρησης και εξαπάτησης του αντιπάλου με αποτέλεσμα τον επηρεασμό της κοινής γνώμης και των κυβερνήσεων των Δυτικών κρατών.⁷⁴

4.1.7. Μυστικές επιχειρήσεις (Covert Action)

Αφορά τις παραστρατιωτικές επιχειρήσεις των μυστικών υπηρεσιών από ειδικές ομάδες , σε ξένο έδαφος, με κύριο στόχο την ανατροπή των εχθρικών καθεστώτων, όπως του κομμουνιστικού στο παράδειγμα του Ψυχρού Πολέμου, ή ακόμη την ενδυνάμωση των ανταρτών που είναι φιλικά προσκείμενοι.⁷⁵

4.1.8. Μετωπικές Οργανώσεις (Front Organisations)

Υπάρχουν, τέλος, αυτού του είδους , οι “αφανείς” οργανώσεις, που προωθούν με μη εμφανή τρόπο τα συμφέροντα και τους σκοπούς των μυστικών υπηρεσιών.⁷⁶

⁷⁴ Radical Islam Monitor in Southeast Europe , October 31, 2013 http://www.rimse.gr/2013/10/blog-post_31.html

⁷⁵ Warner Michael, ‘*Wanted: A Definition of “Intelligence”*’, Studies in Intelligence 46, 2002.

⁷⁶ Radical Islam Monitor in Southeast Europe , October 31, 2013 http://www.rimse.gr/2013/10/blog-post_31.html

4.2. Το Αμερικανικό Παράδειγμα

4.2.1. CIA-Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (Central Intelligence Agency-CIA)

Πρόκειται για την κεντρική, ανεξάρτητη, κρατική υπηρεσία συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών, τη σημαντικότερη στον τομέα της, που οι υπηρεσίες της αφορούν οποιοδήποτε θέμα έχει να κάνει με καταστάσεις εκτός της επικράτειας των ΗΠΑ, δεν έχει δικαιοδοσία στο εσωτερικό της, ενημερώνει τον Πρόεδρο και την κυβέρνηση για εξωτερικά θέματα που αφορούν την εθνική ασφάλεια, έτσι ώστε να μπορέσουν να ασκήσουν μία ορθή εξωτερική πολιτική και οι μυστικές αποστολές τις οποίες εκτελεί, αδειοδοτούνται από τον Πρόεδρο και με τη σύμφωνη απόφαση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, στο οποίο συμμετέχει ο διευθυντής της CIA. Με έτος ίδρυσης 1947 από τον 33ο Πρόεδρο των ΗΠΑ, Χάρρυ Τρούμαν με την απόφαση της Εθνικής Ασφάλειας του Κογκρέσου. Η CIA είναι ο διάδοχος της υπηρεσίας OSS (Office of Strategic Services) που ήταν γνωστή κατά τον Β' Παγκοσμίου Πολέμου. την ψυχροπολεμική περίοδο, στόχος της ήταν η ,δια κάθε μέσου ανατροπή των κομμουνιστικών καθεστώτων, κυρίως μέσα από την κατασκοπεία της Σοβιετικής Ένωσης και της Ανατολικής Γερμανίας. Κατά τον Πόλεμο της Κορέας κατείχε επίσης ενεργή θέση, όπως και στο πραξικόπημα στο Ιράν το 1953, με κωδικό "TP-Ajax", κατά το οποίο η επιτυχία της ανατροπής του Μοσαντέκ από την εξουσία ήταν μεγάλη. Τέλος, μία ακόμη επιτυχία, ήταν και η ανατροπή της κυβέρνησης στη Γουατεμάλα.

Θα πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο, η δομή των υπηρεσιών, η οποία απαρτίζεται από τέσσερις ξεχωριστές διοικητικές μονάδες:

1) Διεύθυνση Πληροφοριών

Η Διεύθυνση Πληροφοριών (Directorate of Intelligence - DI) ευθύνεται για την ανάλυση των πληροφοριών που συλλέγονται από τα μέλη της Διεύθυνσης Ενεργειών.

2) Διεύθυνση Επιστήμης & Τεχνολογίας

Η Διεύθυνση Επιστήμης & Τεχνολογίας (Directorate of Science and Technology – DS&T) είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία αντικειμένων και τεχνολογιών προς χρήση της υπηρεσίας και για την ανάλυση ξένων τεχνολογιών.

3) Διεύθυνση Υποστήριξης

Η Διεύθυνση Υποστήριξης (Directorate of Support - DS) είναι υπεύθυνη για την ασφάλεια, τη μηχανογράφηση, το λογιστήριο.

4) Εθνική Μυστική Υπηρεσία

Μέχρι και τον Οκτώβριο του 2005 το συγκεκριμένο τμήμα είχε την ονομασία «Διεύθυνση Επιχειρήσεων» (Directorate of Operations). Η πλέον ,Εθνική Μυστική Υπηρεσία (National Clandestine Service - NCS) αποτελεί το τμήμα της υπηρεσίας που είναι πιο ευρέως διαδεδομένο, αφού τα μέλη του είναι εκείνα που αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας τις εκάστοτε αποστολές κρατώντας πάντα την ταυτότητά τους κρυφή.

Εν συνεχεία, θα έπρεπε να γίνει λόγος για το Συγκρότημα Ειδικών Επιχειρήσεων της CIA . Η CIA (Central Intelligence Agency) ,η οποία ιδρύθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 1947, ξεκίνησε να εκτελεί ειδικές στρατιωτικές επιχειρήσεις, με απόλυτη μυστικότητα ,όπως για παράδειγμα, η εισβολή στη Γουατεμάλα το 1954 για την αλλαγή του καθεστώτος, οι ενέργειες έναντι του Φιντέλ Κάστρο , η κατατρόπωση των ηγετών του αριστερού "Εθνικού Μετώπου Απελευθέρωσης Νοτίου Βιετνάμ" και η επιχείρηση "Cyclone" , η οποία εκπαίδευσε και εξόπλισε του Μουζαχεντίν, εναντίον των σοβιετικών δυνάμεων στο Αφγανιστάν.

Οι εκτελεστές των επιχειρήσεων αυτών, ανήκουν στο Τμήμα Ειδικών Δραστηριοτήτων (Special Activities Division, SAD), υπεύθυνο για όλες τις μυστικές συγκαλυμμένες επιχειρήσεις, αλλά και για επιπρόσθετες ειδικές δραστηριότητες.

Το SAD διοικεί δύο ειδικά Συγκροτήματα, ένα υπεύθυνο για παραστρατιωτικές επιχειρήσεις και ένα για πολιτικές δραστηριότητες. Αρχικά υπάρχει το Συγκρότημα Πολιτικών Δραστηριοτήτων (Political Action Group, PAG),που ασχολείται κυρίως με επιχειρήσεις πολιτικής επιρροής σε ξένες κυβερνήσεις, ψυχολογικού, είτε οικονομικού τύπου καθώς και με επιχειρήσεις κυβερνοχώρου.

Το Συγκρότημα Ειδικών Επιχειρήσεων (Special Operations Group, SOG),στη συνέχεια, είναι αυτό που σχεδιάζει, οργανώνει και εκτελεί παραστρατιωτικές ειδικές επιχειρήσεις, που δεν ανήκουν δηλαδή στον τακτικό στρατό της Αμερικής και περιλαμβάνουν κυρίως την συλλογή πληροφοριών για κάθε είδους εχθρική απειλή. Αυτού του είδους οι επιχειρήσεις, προκειμένου να μην συνδέονται με το επίσημο κράτος ,έτσι ώστε να μην φέρει καμία ευθύνη, γίνονται κρυφά και τα άτομα που στελεχώνουν το Συγκρότημα, φορούν πολιτικά ρούχα έτσι ώστε σε μία ενδεχόμενη σύλληψή τους να μπορούν να αρνηθούν την οποιαδήποτε σύνδεσή τους με την Υπηρεσία. Η σχετική νομοθεσία είναι η Πράξη Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ του 1947 (National Security Act 1947) και η

Εκτελεστική Προεδρική Εντολή 12333 του 1984 και όλες οι ενέργειες επιβλέπονται από αρμόδια επιτροπή της Γερουσίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Το προσωπικό της SOG, αριθμείται σε αρκετές εκατοντάδες κυρίως με πρώην στελέχη των ειδικών δυνάμεων που διοικεί η Διακλαδική Διοίκηση Ειδικών Επιχειρήσεων (Joint Special Operations Command). Δηλαδή, από τους Green Berrets, τους Rangers, τους SEALs τους πεζοναύτες Force Recon, τους αεροπόρους, Air Force Combat Controllers και τους διασώστες Pararescuemen.

Η Σχολή Μυστικών Υπηρεσιών (Clandestine Service Trainee Program) στην οποία μπαίνουν οι επιτυχόντες, διαρκεί 12 μήνες. Εκεί η εκπαίδευση που παρέχεται είναι η εξής: τεχνικές κατασκοπείας, συλλογής πληροφοριών, αναγνώρισης υλικού και εξοπλισμού εχθρικών και συμμάχων χωρών, οπλομηχανήματα πάσης προέλευσης, εκρηκτικές ύλες, μηχανισμοί και παγιδεύσεις, επικοινωνίες, μάχη σώμα με σώμα, οδήγηση σε ανώμαλους δρόμους αλλά και σε τεχνικές διαφυγής με αυτοκίνητο με επικίνδυνους ελιγμούς, αποδράσεις, ξεκλείδωμα χειροπέδων και γενικά κλειδαριών με αυτοσχέδια μέσα, ελεύθερη πτώση με αλεξίπτωτο, καταδύσεις, ξένες γλώσσες, επιβίωση, αντίσταση σε ανάκριση, εκπαίδευση νοσοκόμου, παρακολούθηση προσώπων. Τέλος, το Τμήμα χωρίζεται σε 4 ειδικούς κλάδους: Τον αεροπορικό, τον Ναυτικό, τον Χερσαίο και τον κλάδο μελετών και ειδικών προγραμμάτων, με τον τελευταίο να ασχολείται με την έρευνα και τη δοκιμή νέου οπλικού και πυρομαχικού υλικού.

Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου οι επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Συγκρότημα και έγιναν γνωστές ύστερα από αποχαρακτηρισμό απόρρητων εγγράφων είναι αρχικά η εισβολή των Κινέζων στο Θιβέτ, όπου το προσωπικό του Συγκροτήματος οργάνωσε κίνημα αντίστασης στο Θιβέτ εκπαιδεύοντας Θιβετιανούς για να πολεμήσουν κατά των Κινέζων, ύστερα κατά την τριετία 1950-1954 οργάνωσε πολλές ειδικές επιχειρήσεις στα μετόπισθεν της Βόρειας Κορέας με αμφίβιες καταδρομές, προσβολές, απελευθερώσεις αιχμαλώτων και ενέδρες. Επιπρόσθετα, το 1954, στην Γουατεμάλα οργάνωσαν πραξικόπημα με σκοπό την καθαίρεση του Προέδρου Αρμπένζ με ταυτόχρονη αλλαγή καθεστώτος, το 1961 έκαναν την απόβαση στον Κόλπο των Χοίρων στην Κούβα, το 1965 στην Βολιβία εκπαιδυσαν τους ντόπιους στρατιώτες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον "Εθνικό Απελευθερωτικό Στρατό της Βολιβίας" μίας αριστερής δύναμης ανταρτών με επικεφαλής τον Τσε Γκεβάρα. Ακόμη, κατά τον πόλεμο του Βιετνάμ, εκπαιδυσαν άνδρες της φυλής Χμονγκ κατά του καθεστώτος του Χο Τσι Μινχ, το 1974 ήταν υπεύθυνοι για το "Project Azorian" που είχε να κάνει με την εύρεση ενός βυθισμένου Σοβιετικού πυρηνικού υποβρυχίου K-129 που είχε χαθεί το 1968 στον Ειρηνικό Ωκεανό έτσι ώστε να μπορέσουν να εξετάσουν τα πυρηνικά όπλα και τον κρυπτογραφικό μηχανισμό του υποβρυχίου. Επίσης, έλαβαν μέρος στην αμφίβια επιχείρηση "Ivy Bells", όπου ύστερα από τη διείσδυση με υποβρύχια στην Θάλασσα του Okhotsk, εγκατέστησαν συστήμα-

των υποκλοπής σε υποβρύχια καλώδια επικοινωνιών των Σοβιετικών. Τέλος, το 1979 στη Νικαράγουα, εκπαίδευσαν μέλη της πρώην Εθνοφρουράς, τους “Κόντρα”, που υποστήριζαν το καθεστώς Σομόζα ακόμη μετά την ανατροπή του καθεστώτος από τους σοσιαλιστές Σαντινίστας και εκπαίδευσαν κατά την δεκαετία του 1980 στο Ελ Σαλβαδόρ, τους δεξιόφρονες αντάρτες κατά τη διάρκεια του εμφυλίου. Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, συνέχισαν τις επιχειρήσεις συγκεκαλυμμένης δράσης, στη Σομαλία, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στο Ιράν και στην Υεμένη.⁷⁷

4.2.2. DIA

Στη συνέχεια, η DIA, είναι η ομοσπονδιακή Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών (Defense Intelligence Agency), λειτουργεί στο πλαίσιο του Υπουργείου Άμυνας, και πρόκειται για μία στρατιωτική οργάνωση που είναι υπεύθυνη για την κατασκοπεία στο εξωτερικό της χώρας. Είναι ένα από τα βασικά μέλη της U.S. Intelligence Community (IC), έχει ευθύνη ενημέρωσης των πολιτικών σε θέματα άμυνας και συντονίζει τις στρατιωτικές μονάδες για τις ικανότητες που διαθέτουν οι ξένες κυβερνήσεις, αφότου αναλύσει πληροφορίες που αφορούν την άμυνα. Είναι επανδρωμένη από απλούς κατά πλειοψηφία πολίτες και ειδικεύεται σε ανάλυση πληροφοριών HUMINT (όπως ανωτέρω αναφέρθηκε είναι οι πληροφορίες που προέρχονται από ανθρώπινες πηγές, διαθέτει δική της Μυστική Υπηρεσία και ανάμεσα στα παραπάνω. Ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα της πληροφορίες που καθημερινά λαμβάνει ο Πρόεδρος.

Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου και επί τη προεδρία Κένεντι σε συνεργασία με τον υπουργό Άμυνας Ρόμπερτ ΜακΝαμάρα, το 1961, ιδρύεται η υπηρεσία, ως προσπάθεια κατασκοπείας και μυστικών υπηρεσιών για τις ΗΠΑ.⁷⁸

4.2.3. FBI

Πρόκειται για το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (Federal Bureau of Investigation, FBI) και υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ. Η βασική του χρησιμότητα είναι πως αποτελεί ερευνητικό σώμα για την επίλυση ομοσπονδιακών ποινικών υποθέσεων αλλά και ως σώμα ασφαλείας με τη συλλογή πληροφοριών στο εσωτερικό της χώρας και τέλος, έχει ερευνητικές αρμοδιότητες για περισσότερες από 200 αξιόποινες πράξεις σε ομοσπονδιακό επίπεδο.

⁷⁷ "History of the CIA, CIA official Web site". Cia.gov. Retrieved March 28, 2014.

⁷⁸ DIA Public Web Page, [Overview of the Origins of DIA, 1960's](#)

Ιδρύθηκε το 1908 από το Γενικό Εισαγγελέα Κάρολο Ιωσήφ Βοναπάρτη, παρότι το Κογκρέσο και ο Πρόεδρος Θεόδωρος Ρούζβελτ δεν ήταν σύμφωνοι στην ιδέα της παραχώρησης τμημάτων των μυστικών υπηρεσιών στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Αρχικά ονομάστηκε από τον Μποναπάρτε "Γραφείο Ερευνών" (Bureau of Investigations, BI ή BoI) για να εξελιχτεί, το 1908, σε "Όμοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών".

Ο σκοπός του είναι ο συντονισμός της δράσης των οργάνων της πολιτειακής αστυνομίας, και η διερεύνηση και καταπολέμηση του εγκληματικών ενεργειών.⁷⁹

4.2.4. NSA

Η Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας(National Security Agency) υπάγεται στο Υπουργείου Άμυνας των ΗΠΑ, είναι μία κρατική υπηρεσία, αρμόδια για την ασφάλεια των επικοινωνιών. Είναι από τα πιο απαραίτητα ερευνητικά κέντρα ξένων γλωσσών. Ο στόχος της είναι η προστασία των κυβερνητικών πληροφοριακών συστημάτων και αυτό γίνεται μέσω της άντλησης πληροφοριών από τα επικοινωνιακά συστήματα των άλλων χωρών ,μέσα από μεθόδους κρυπτανάλυσης και αποκρυπτογράφησης συστημάτων άλλων χωρών και το προσωπικό έχει την καλύτερη εκπαίδευση στον τομέα ενασχόλησής του ώστε να είναι άρτια εκπαιδευμένο και ενημερωμένο.

Η ίδρυση χρονολογείται το 1952, επί Προέδρου Χάρι Τρούμαν. Βέβαια, λίγα χρόνια νωρίτερα, το 1949, ο Αμερικανικός Στρατός είχε δημιουργήσει μία υπηρεσία με την ίδια λειτουργία, που ονομάζονταν AFSA (Armed Forces Security Agency), αφού ήταν πλέον σαφές ότι μετά από δύο Παγκόσμιους Πολέμους, η κρυπτογραφία κρίνεται απαραίτητη.

Τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιεί για να μπορεί να παρακολουθήσει τηλέφωνα και υπολογιστές, συστήματα ασφαλείας και τεχνολογίες επικοινωνιών στηρίζονται στην επιστήμη της νανοτεχνολογίας και της κβαντικής μηχανικής. Παράλληλα, ειδικεύεται στην επεξεργασία σημάτων, μία υπηρεσία με τα αρχικά SIGINT (SIGnals INTelligence),η οποία αναλύει κάθε είδους σήμα επικοινωνίας. Η NSA διατηρεί δεσμούς συνεργασίας με το FBI για υποθέσεις του εξωτερικού.⁸⁰

⁷⁹ "Federal Bureau of Investigation – Quick Facts". Federal Bureau of Investigation.

⁸⁰ "The Origins of the National Security Agency" (PDF). σελ. 97.

4.2.5. Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ

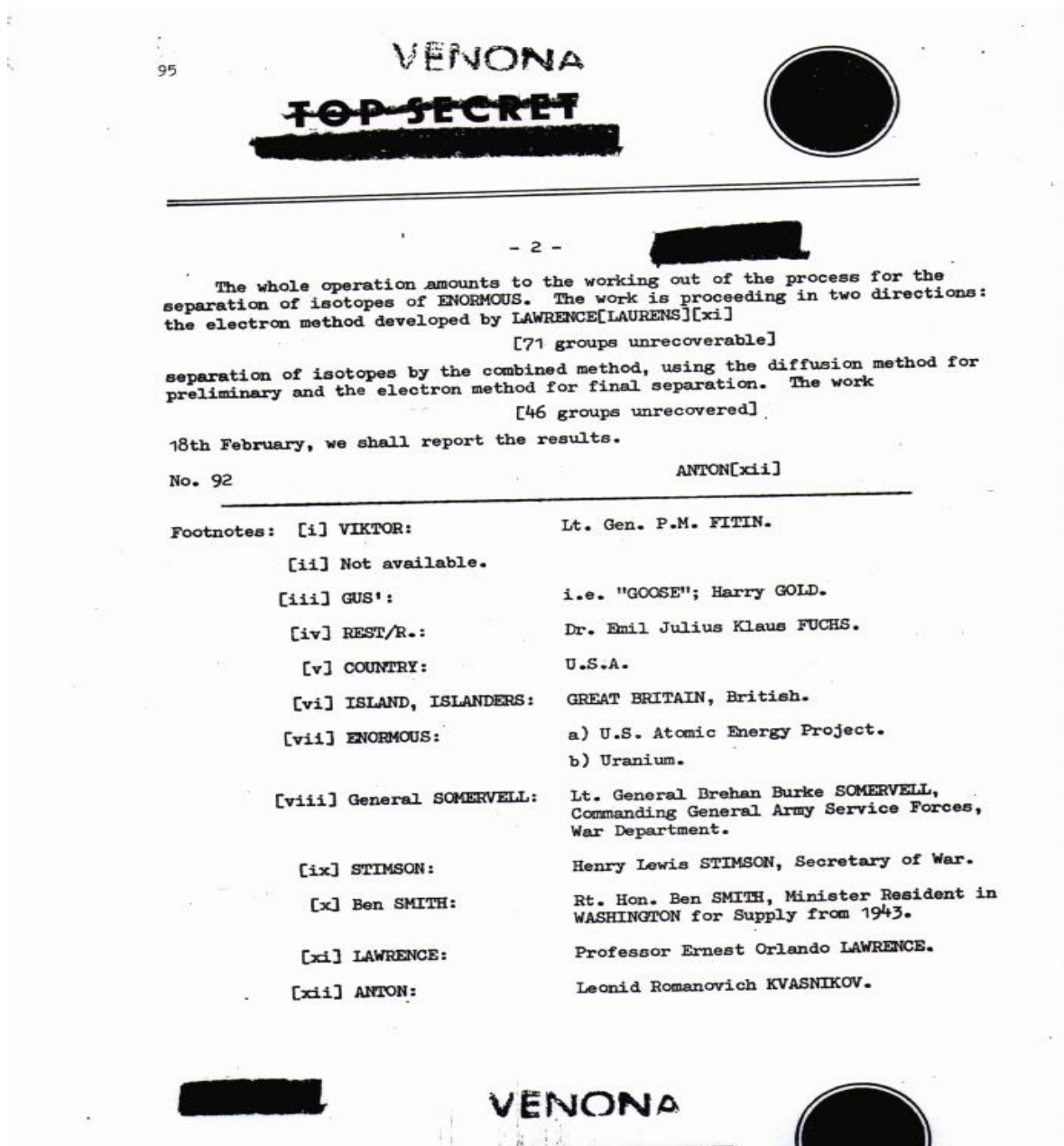
Το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας (National Security Council) [ή και Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας Προέδρου των ΗΠΑ], είναι το ανώτατο διοικητικό συμβουλευτικό όργανο του εκάστοτε προέδρου των ΗΠΑ επί θεμάτων εθνικής ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής. Αποτελεί κομμάτι του εκτελεστικού γραφείου του Προέδρου των ΗΠΑ, στο Λευκό Οίκο.

Ιδρύθηκε επί προεδρίας του Προέδρου Χάρρυ Τρούμαν, και είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο με σκοπό την εξέταση των διαφόρων θεμάτων καθώς και τον συντονισμό των ενεργειών αρμοδίων φορέων επί των εκάστοτε αποφάσεων που λαμβάνει, και αποτελείται από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, που προεδρεύει και του Συμβουλίου, τον αντιπρόεδρο των ΗΠΑ, τον υπουργό Εξωτερικών και τον υπουργό Άμυνας των ΗΠΑ. Υπάρχουν φορές που συμμετέχει ο διευθυντής της CIA, όπως και με βοηθητικό ρόλο, επιπλέον διοικητικά πρόσωπα του Λευκού Οίκου. Τέλος, το Εθνικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για κάποιες επιμέρους ειδικές επιτροπές συμβούλων, οι οποίες έχουν ρόλο την επισκόπηση θεμάτων γεωγραφικού χώρου, τρομοκρατίας ακόμη και λαθρεμπορίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

20 ΚΡΥΜΜΕΝΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

5.1. Επιχείρηση Venona

Το έργο Venona ήταν ένα πρόγραμμα αντικατασκοπείας που ξεκίνησε από τον Στρατό των Ηνωμένων Πολιτειών με την Υπηρεσία Signal Intelligence, πρόδρομο της NSA, που διήρκεσε από το 1943 έως το 1980.⁸¹ Το πρόγραμμα προσπάθησε να αποκρυπτογραφήσει τα μηνύματα που αποστέλλονταν από τις μυστικές υπηρεσίες της Σοβιετικής Ένωσης συμπεριλαμβανομένων των ξένων μυστικών υπηρεσιών και των στρατιωτικών υπηρεσιών της.⁸² Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων δεκαετιών του προγράμματος, περίπου 3.000 μηνύματα μπόρεσαν να αποκρυπτογραφηθούν και να μεταφραστούν. Το πρόγραμμα έφερε μερικές από τις πιο σημαντικές ανακαλύψεις για τη δυτική αντικατασκοπεία κατά την περίοδο αυτή, μεταξύ άλλων την ανακάλυψη του δακτυλίου των κατασκόπων του Cambridge, μίας σειράς κατασκόπων που δρούσαν στην Αγγλία μυστικά υπό τον έλεγχο των Σοβιετικών, και την δημοσιοποίηση της σοβιετικής κατασκοπείας με στόχο της το σχέδιο Μανχάταν, ένα απόρρητο αγγλο-αμερικανικό πρόγραμμα παραγωγής πυρηνικών όπλων. Το έργο αυτό, ήταν ένα από τα πιο ευαίσθητα μυστικά κατασκοπείας των Ηνωμένων Πολιτειών.⁸³

Κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών του Ψυχρού Πολέμου, το έργο Venona ήταν μία πηγή πληροφοριών που αφορούσε τη σοβιετική συλλογή πληροφοριών περί δραστηριότητας που στρεφόταν κατά των δυτικών στρατιωτικών δυνάμεων. Αν και άγνωστη στο ευρύ κοινό, ακόμη και στους Προέδρους Φρανκλίνου Ρούσβελτ και Χάρυ Τρούμαν, το πρόγραμμα αυτό είχε σημασία όσον αφορά αρκετά κρίσιμα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στις αρχές του Ψυχρού Πολέμου, όπως η υπόθεση κατασκοπείας του Τζούλιους Ρόζενμπεργκ και Έθελ και τις αποστασίες των Donald Maclean και Guy Burgess προς τη Σοβιετική Ένωση.

Το έργο Venona, ξεκίνησε το 1943, με διαταγή του Υπαρχηγού της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (G-2), Κάρτερ W. Clarke. Ο Clarke φοβόταν ότι η Σοβιετική Ένωση θα υπογράψει μία ξεχωριστή συμφωνία ειρήνης με το Τρίτο Ράιχ, που θα επέτρεπε στη Γερμανία να στρέψει τις στρατιωτικές δυνάμεις στη Μεγάλη Βρετανία και στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Όσον αφορά τα σοβιετικά συστήματα, βρέθηκε πως για παράδειγμα ένας κώδικας που χρησιμοποιείται για τη μετατροπή λέξεων και γραμμάτων σε αριθμούς, στα οποία προστίθεντο ένα επιπλέον πλήκτρο έχει ξαναχρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από τους Σοβιετικούς και έτσι αυτή η χρήση του επιπρόσθετου πλήκτρου βοηθούσε στην αποκρυπτογράφηση ενός μικρού μέρους των μηνυμάτων. Τα μηνύματα αφότου αποκρυπτογραφήθηκαν έδωσαν σημαντικές πληροφορίες μέσα στις οποίες αποκαλύπτονταν η ύπαρξη κατασκόπων Αμερικανών, Καναδών, Αυστραλών και Βρετανών που βρίσκονταν υπό την υπηρεσία της σοβιετικής κυβέρνησης, εργαζόμενοι, ακόμη και

⁸¹ Benson, Robert L. (2001). *The Venona Story* (PDF). Fort George G. Meade, MD: National Security Agency, Center for Cryptologic History. σελ 1.

⁸² Benson 2001, σελ. 5

⁸³ Benson 2001, pp. 20–22. Benson gives a basic list of the relevant messages; other accounts include Haynes and Klehr, p. 304, and West, σελ.197.

στην Ουάσιγκτον στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, το Υπουργείο Οικονομικών, στο Γραφείο Στρατηγικών Υπηρεσιών, ακόμη και στο Λευκό Οίκο.⁸⁴

⁸⁴ Commission on Protecting and Reducing Government Secrecy. "A Brief Account of the American Experience" (PDF). *Report of the Commission on Protecting and Reducing Government Secrecy. VI; Appendix A*. US Government Printing Office. pp. A-7. Retrieved 2006-06-26. "KGB cables indicated that the Office of Strategic Services (OSS) in World War II had been thoroughly infiltrated with Soviet agents."

5.2. Επιχείρηση Paperclip

RESTRICTED

AUG 20 1951

MEMORANDUM FOR: Joint Chiefs of Staff
Attention: Colonel Dardal E. Ellis
Joint Intelligence Objectives Agency
Room 2D 876
The Pentagon

SUBJECT : Roster of Specialists Brought to the United States
Under the Paperclip Program

REFERENCE : JEOA Number 1210

1. I wish to thank you for your memorandum of 27 July 1951, which enclosed a copy of the July issue of the Roster of Paperclip Specialists.
2. One copy of the list is already received in the Agency, but we would greatly appreciate receiving future issues for retention in this office and thank you for calling it to our attention.

Assistant Director
Scientific Intelligence

DEP:fd

cc: AD/BI - 2 ✓
IC/BI - 1

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCE METHODS EXEMPTION 1820
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2001 2007

COORDINATION WITH DoD

Κατά τη διάρκεια αυτής της μυστικής επιχείρησης, επιστήμονες, θεωρούμενοι εγκληματίες πολέμου μεταφέρθηκαν από τη Ναζιστική Γερμανία στις ΗΠΑ μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, με σκοπό την τεχνολογική εξέλιξη της χώρας.

Ανάμεσα σε αυτούς και οι φημισμένοι στον τομέα τους, Wenher Von Braun και Arthur Rudolph, οι οποίοι προορίζονταν να έχουν καθοριστικό ρόλο στη βοήθεια ανάπτυξης της πυραυλικής τεχνολογίας, με τελικό αποτέλεσμα την κατάκτηση του διαστήματος, μέσω της προσεδάφισης στη Σελήνη. Ακόμη, εκτός από επιστημονικό προσωπικό, οι Αμερικάνοι απήγαγαν και μυστικούς πράκτορες, όπως τον

Reinhard Gehlen, ο οποίος θα σχημάτιζε τη δική του ομάδα κατασκόπων ενάντια στην Σοβιετική Ένωση (Gehlen Organization).

Επτά σχεδόν δεκαετίες αργότερα, οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν πλέον αυτή την ανίερη συμμαχία με περισσότερους από χίλιους Ναζί, αποκαλύπτοντάς τη στην εφημερίδα The New York Times σε πρωτοσέλιδο ρεπορτάζ στο φύλλο της Δευτέρας 27 Οκτωβρίου 2014, ύστερα από έρευνα κρατικών εγγράφων που βρίσκονταν στα χέρια της CIA και του FBI, δηλώνοντας συγκεκριμένα ότι αυτή "η ευρεία χρησιμοποίηση των Ναζί κατασκόπων έλαβε διαστάσεις κατά τον Ψυχρό Πόλεμο και υποστηριζόταν από τους δύο τιτάνες των μυστικών υπηρεσιών της δεκαετίας του 1950, τον επί μεγάλο διάστημα αρχηγό του FBI Χούβερ και τον διευθυντή της CIA, Άλεν Ντάλες". Σύμφωνα με τα παραπάνω, εύκολα καταλαβαίνει κανείς πως μία πιθανή αποκάλυψη ενός Γερμανού εγκληματία πολέμου στο έδαφος των ΗΠΑ δεν θα μπορούσε να πεμφθεί διότι άμεσα θα αποτελούσε τροχοπέδη κάποια μυστική υπηρεσία προκειμένου να σταματήσει οποιαδήποτε ενέργεια σύλληψης.

Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, κατά το 1994, όταν το υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ θα παρέπεμπε στο δικαστήριο τον συνεργάτη των Ναζί και της Γκεστάπο, Αλεξάντρας Λιλέικις, ο οποίος ευθύνονταν για την εκτέλεση 60.00 Εβραίων στην Λιθουανία, η CIA διέκοψε τις διαδικασίες, διότι ο ίδιος το 1952 τέλεσε κατάσκοπος εκ μέρους της Αμερικής, στην τότε Ανατολική Γερμανία.

Τα "αγαθά" που συμπορεύονταν με την απόκτηση επιστημονικού και στρατιωτικού ναζιστικού προσωπικού, ήταν και τεχνολογικά επιτεύγματα της Γερμανίας, όπως πυρηνικοί αντιδραστήρες, αεροσκάφη Στελθ, συνθετικά καύσιμα, πύραυλοι V-2, πυραυλοκινητήρες, συστήματα τηλεκατεύθυνσης, κινητήρες jet, αλλά και αποτελέσματα πολλών βιοϊατρικών ερευνών και πειραμάτων, τα οποία στάθηκαν απαρχή και έναυσμα της εξοπλιστικής κούρσας του Ψυχρού Πολέμου, ανάμεσα σε ΗΠΑ και Σοβιετική Ένωση.

Από το 1945 ακόμη, αρκετοί Γερμανοί επιστήμονες, βρέθηκαν έγκλειστοι σε στρατόπεδα Ρώσων, Αμερικανών και Βρετανών, παρόλο που θεωρούνταν εγκληματίες, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η στρατολόγησή τους.

Η δημιουργία των μυστικών προγραμμάτων όπως το PAPERCLIP, PROJECT 63, NATIONAL INTEREST και άλλα παρεμφερή, έγιναν για να μπορέσουν να μεταφερθούν οι εν λόγω επιστήμονες στο αμερικανικό έδαφος, μαζί με τις οικογένειές τους, με μυστικό τρόπο, ώστε να ξεκινήσουν να εργάζονται για την αμερικανική κυβέρνηση.⁸⁵

Ο Βέρνερ φον Μπράουν, που όπως αναφέρθηκε ήδη παραπάνω, θεωρούνταν πρωτοπόρος σε θέματα πυραυλικής τεχνολογίας, ήταν υπεύθυνος του μυστικού ναζιστικού πυραυλικού προγράμματος κατασκευής των V-2, του πυραύλου δηλαδή που χτύπησε για παράδειγμα Λονδίνο τον Σεπτέμβριο

⁸⁵ "Joint Intelligence Objectives Agency". U.S. National Archives and Records Administration. Retrieved October 9, 2008

του 1944, και η βάση εκτόξευσής του βρίσκονταν στο Peenemunde της Βαλτικής και υπεύθυνα για την υποτιθέμενη γερμανική επικράτηση.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ο φον Μπράουν θεωρούνταν εξαιρετική απειλή έναντι της ασφάλειας των ΗΠΑ, ωστόσο στρατολογήθηκε καταλήγοντας μέσω του μυστικού προγράμματος PAPERCLIP, σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις στην έρημο του Νέου Μεξικού, όπου και ανέπτυξε την πρωτοποριακή πυραυλική του τεχνολογία για την αμερικανική κυβέρνηση.

Χάρη στον φον Μπράουν και στους συνεργάτες οι ΗΠΑ ανέκτησαν την πρωτοπορία στην πυραυλική τεχνολογία και στην εξερεύνηση του διαστήματος, κλείνοντας έτσι το χάσμα που τους χώριζε από τους Σοβιετικούς που πρώτοι εκτόξευσαν δορυφόρο (Σπούτνικ, 4.10.1957) και άνθρωπο (Γιούρι Γκαγκάριν, 12.4.1961) στο διάστημα.

Οι πύραυλοι Saturn I, IB, και V, επιτεύγματα του φον Μπράουν και της επιστημονικής του ομάδας, ήταν οι αιτίες της επιτυχούς κατάληξης του προγράμματος Απόλλων 11, το οποίο ακούμπησε το έδαφος της Σελήνης, στη "Θάλασσα της Γαλήνης" στις 20 Ιουλίου του 1969.⁸⁶

Μέσω του ίδιου μυστικού προγράμματος στρατολογήθηκαν και Ναζί γιατροί όπως για παράδειγμα ο Δρ. Αλμπέρτους Στρούγκχολντ, ο οποίος το 1961 διορίστηκε επικεφαλής του Ιατρικού Τμήματος Αεροδιαστήματος της Αμερικανικής Αεροπορίας, ενώ κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν επικεφαλής του Ινστιτούτου Αεροπορικής Ιατρικής της Λούφτβαφε, ο οποίος φημίζονταν για τα διάφορα ανθρώπινα ιατρικά πειράματα που γίνονταν στους του Νταχάου.

Οι ιατρικοί του κρατούμενοι, είχαν ημερομηνία "λήξης" και τα πειράματά του είχαν από το παρελθόν χαρακτήρα "αεροπορικής ιατρικής". Στην ουσία, η ομάδα του στο στρατόπεδο του Νταχάου, ερευνούσε το χρονικό βιώσιμο διάστημα ενός αεροπόρου που θα πετούσε πάνω από το Βόρειο Ατλαντικό, τους πιο ψυχρούς μήνες του χειμώνα, χρησιμοποιώντας δεξαμενές με παγωμένο νερό και ύστερα από την τοποθέτηση των αιχμαλώτων μέσα σε αυτές, χρονομετρούσαν τον διάστημα μέχρι εκείνοι να αποβιώσουν. Επίσης, δεν έλειπε ο στεγνός βασανισμός των "πειραματόζων" του, μέσω του σκόπιμου πυροβολισμού τους, έτσι ώστε να τους χορηγηθεί μία θρομβωτική ουσία η οποία υποθετικά θα μπορούσε να κλείσει τις ανοιχτές πληγές, αλλά και με την εναλλακτική μέθοδο ρήξη τους από ύψος περίπου 10.000 μέτρων, μέσω θαλάμων ειδικής πίεσης, έτσι ώστε να γίνει σαφές το ασφαλές ύψος πτήσης για τους πιλότους του γερμανικού στρατού.

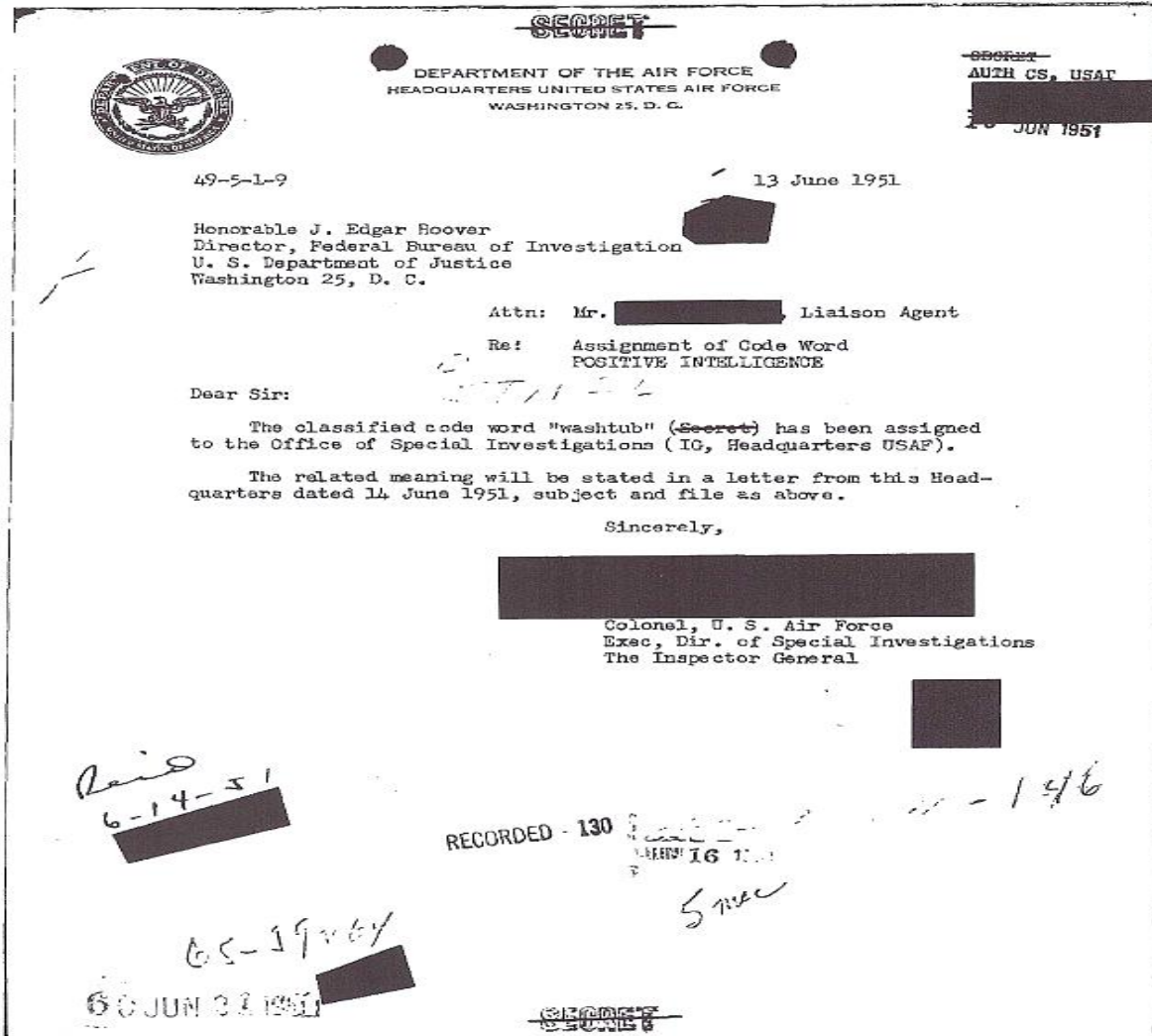
Κατά το πρόγραμμα PAPERCLIP βέβαια, πολλοί Ναζί επιστήμονες αιχμαλωτίστηκαν και στρατολογήθηκαν από τους Σοβιετικούς για την ανάπτυξη των αντίστοιχων δικών τους προγραμμάτων, αν και οι περισσότεροι επέλεξαν οικειοθελώς το αμερικανικό μονοπάτι, ελπίζοντας σε περισσότερα οικονομικά οφέλη, με αποτέλεσμα οι ΗΠΑ να είναι οι ευνοημένοι από τις υπηρεσίες των Ναζί.⁸⁷

⁸⁶ Fred Carl. "Operation Paperclip and Camp Evans". Campevans.org. Retrieved December 22, 2011.

⁸⁷ "List Of Terms, Code Names, Operations, and Other Search Terminology To Assist Review and Identification Activities"

5.3.

Αλάσκα

Πρόσφατα αποχαρακτηρισμένα έγγραφα έφεραν στο φως νέες πληροφορίες σχετικά με διάφορες μυστικές επιχειρήσεις που έχουν λάβει χώρα μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών της Αμερικής κατά τα τελευταία 75 χρόνια. Μία από αυτές τις μυστικές επιχειρήσεις στην οποία είχε εμπλακεί το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (FBI) ήταν η προσπάθεια εκπαίδευσης κατοίκων της Αλάσκας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950,σε περίπτωση σοβιετικής εισβολής. Τα έγγραφα αποκαλύπτουν επίσης ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες περίμεναν στην ουσία μία επίθεση από τη Σοβιετική Ένωση, ώστε να καταλάβει την Αλάσκα, λόγω κυρίως της γειτνιάσής της με το σοβιετικό έδαφος. Τέλος, πίστευαν ότι η ενδεχόμενη εισβολή θα γίνονταν πιθανότατα μέσω αέρος με τη ρίψη

5.4.Καναδάς

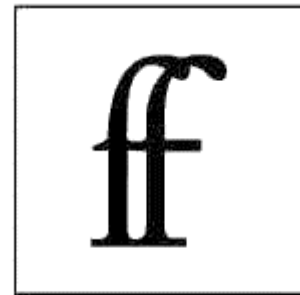

Μία σειρά από αποχαρακτηρισμένα έγγραφα των μυστικών υπηρεσιών του 1950 και 1960 προσφέρουν μία ματιά στο μυστικό πόλεμο που διεξήχθη στον Καναδά μεταξύ των αμερικανικών και σοβιετικών κατασκόπων λόγω του Ψυχρού Πολέμου. Τα έγγραφα αποχαρακτηρίστηκαν βάσει του Νόμου περί Ελευθερίας της Πληροφορίας (Freedom of Information Act), με αίτηση που υποβλήθηκε για λογαριασμό της καναδικής εφημερίδας “Toronto Star”. Σύμφωνα με τα έγγραφα αυτά, φαί-

⁸⁸ <http://www.fbiagentedu.org/2014/10/fbi-declassified-cold-war-documents-reveal-secret-operation-to-train-citizens-in-alaska/>

νεται ότι το Τορόντο ήταν ένα σημαντικό κομβικό σημείο μίας παρατεταμένης σύγκρουσης κατασκοπείας μεταξύ της CIA και της Σοβιετικής KGB.⁸⁹⁹⁰

5.5. F.F.

Ford Foundation

Από το 1950 μέχρι ακόμη και στις μέρες μας CIA έχει έρθει σε συνεργασία με φιλανθρωπικά ιδρύματα ώστε να μπορεί να χρηματοδοτεί τις επιχειρήσεις της για να μην γνωρίζουν οι παραλήπτες των ποσών την πραγματική πηγή τους. Έτσι, προγράμματα μυστικής δράσης, τα οποία κυρίως λειτούργησαν κατά τον Ψυχρό Πόλεμο για να επηρεάζουν τη νεολαία, τα συνδικάτα, τα πανεπιστήμια, ακόμη και ιδιωτικούς οργανισμούς άρχισαν να χρηματοδοτούνται. Ένα από τα σημαντικότερα ιδρύματα που συνεργάστηκε με τη CIA για ένα εύλογα μεγάλο χρονικό διάστημα σε μεγάλες επιχειρήσεις του πολιτιστικού Ψυχρού Πολέμου είναι το Ίδρυμα Ford, αφού οι ιδιοκτήτες του ιδρύματος τάσσονταν υπέρ των ιμπεριαλιστικών πολιτικών της αμερικανικής κυβέρνησης.

Το 1952, πρόεδρος του Ινστιτούτου χρίζεται ο Richard Bissell, ο οποίος διατηρούσε άμεσες επαφές διευθυντή της CIA, Allen Dulles και μάλιστα σε τακτά χρονικά διαστήματα και δύο χρόνια αργότερα ο Bissell έγινε ο ειδικός σύμβουλος του Allen Dulles.⁹¹

Ένα από τα σημαντικότερα ίσως εγχειρήματα του Ιδρύματος Ford ήταν η δημιουργία εκδοτικού οίκου, του Inter-cultural Publications, ο οποίος κυκλοφόρησε το περιοδικό Perspectives σε τέσσερις

⁸⁹

http://www.foia.cia.gov/sites/default/files/document_conversions/1705143/AERODYNAMIC%20%20%20VOL.%2021_0111.pdf

⁹⁰

http://www.foia.cia.gov/sites/default/files/document_conversions/1705143/AERODYNAMIC%20%20%20VOL.%2033%20%20%28OPERATIONS%29_0048.pdf

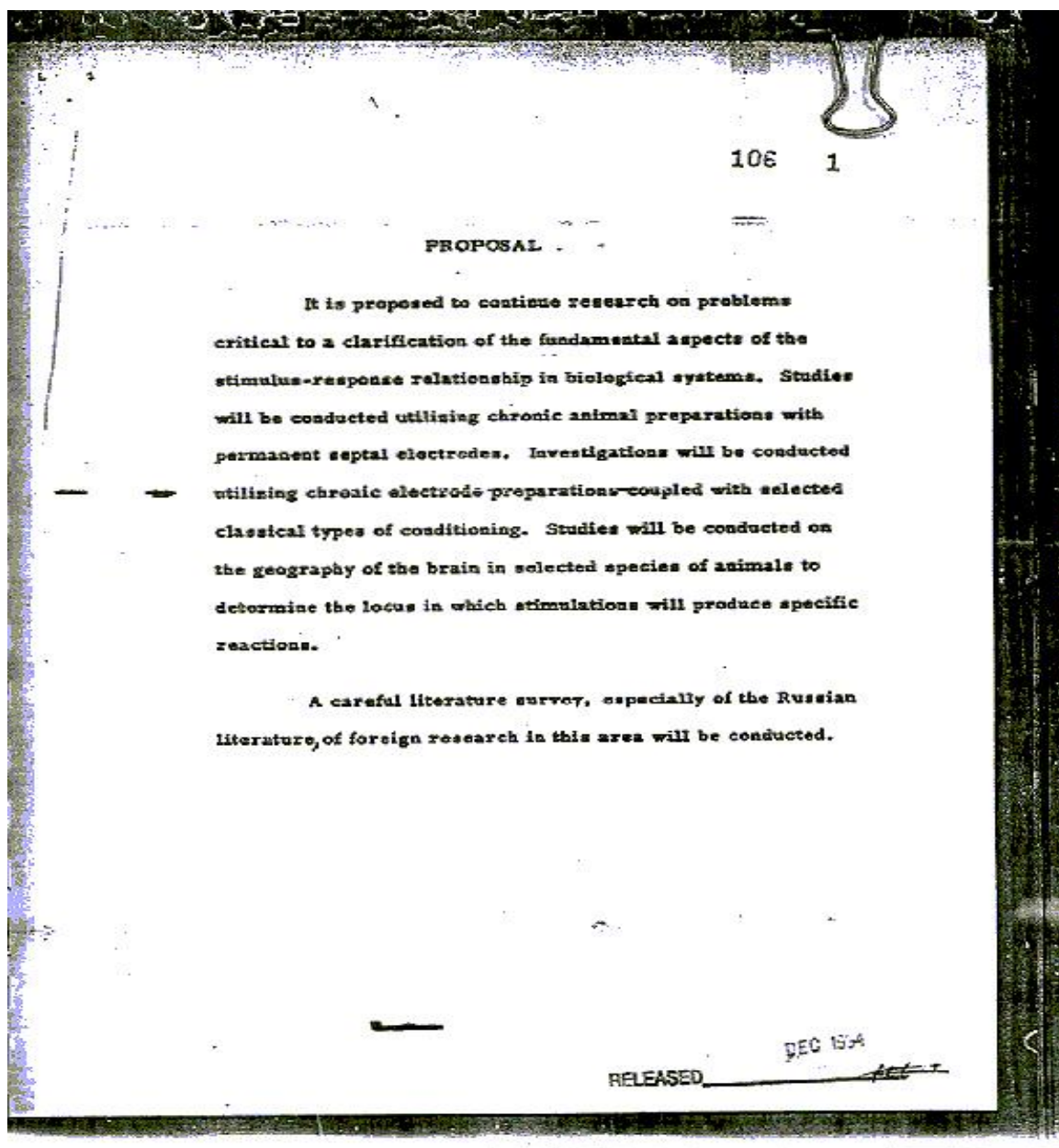
⁹¹ "Leadership: Officers". Ford Foundation. Retrieved 2014-05-14.

διαφορετικές γλώσσες σε όλη την Ευρώπη με σκοπό τόσο η συντριβή των αριστερών διανοουμένων σε διαλεκτική μάχη, όσο το να δελεαστούν να εγκαταλείψουν τις θέσεις τους, σύμφωνα με τα λεγόμενα του Bissell. Τέλος, το 1954 και υπό την ηγεσία του νέου προέδρου, JohnMcCloy, ο οποίος προηγουμένως είχε διατελέσει Υφυπουργός Πολέμου, Πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, Επίτροπος της Κατεχόμενης Γερμανίας, πρόεδρος της ChaseManhattanBank στο Ροκφέλερ και δικηγόρος στη WallStreet, ήταν ο πρώτος που ενσωμάτωσε το Ίδρυμα Ford με τις επιχειρήσεις της CIA, φτιάχνοντας μία επιπρόσθετη διοικητική μονάδα μέσα στη Ford, για την άμεση επικοινωνία του με τη CIA και για την ευκολότερη λειτουργία του Ιδρύματος ως βιτρίνας δοσοληψίας κονδυλίων.

92

⁹² "Ford Foundation website press release". 2005-12-02. Archived from the original on 2007-09-05. Retrieved 2007-11-20.

5.6. Επιχείρηση MKUltra

Το πρόγραμμα αυτό εγκρίνεται στις 13 Απριλίου του 1953, από τον αρχηγό της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των ΗΠΑ και αφορά τη διαδικασία χειραγώγησης του ελέγχου του μυαλού

(mind control) .

Οι οργανωμένες Ψυχολογικές Επιχειρήσεις, γνώρισαν την απαρχή τους, επιπρόσθετα με τα πειράματα που ήδη αναφέρθηκαν, επί ναζιστικής Γερμανίας, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, όπου οι αιχμάλωτοι λειτουργούσαν ως στρατιωτικά πειράματα.⁹³

Εκτός από τα αεροπορικά λοιπόν πειράματα, οι κρατούμενοι εκτίθονταν σε υπερηχητικά κύματα, σε συγκεκριμένες ηλεκτρικές δόσεις και σε παραισθησιογόνες ουσίες, προκειμένου να προβούν οι επιστήμονες σε συμπεράσματα που αφορούν τη διαδικασία του ψυχολογικού επηρεασμού. Όταν κατά την επιχείρηση Paperclip και Project 63, ναζιστές επιστήμονες μεταφέρθηκαν στις ΗΠΑ και υπό την αιγίδα της CIA, ξεκίνησαν να εργάζονται στο εν λόγω νέο πρόγραμμα, χρησιμοποιώντας Αμερικανούς πλέον και Καναδούς πολίτες. Αυτό που έκαναν ήταν να τους χορηγούν ναρκωτικές ουσίες όπως LSD και να τους υποβάλουν σε μεθόδους χειρισμού συγκεκριμένων νοητικών καταστάσεων έτσι ώστε να μπορέσουν να αλλάξουν την εγκεφαλική τους λειτουργία.

Η επιχείρηση αυτή ξεκίνησε όταν κατά τον πόλεμο της Κορέας, αμερικανοί πιλότοι, αιχμαλωτίστηκαν από σοβιετικούς επιστήμονες και εν τέλει μετατράπηκαν σε υποστηρικτές της κομμουνιστικής ιδεολογίας. Έτσι η Αμερική, ξεκίνησε να ψάχνει τρόπους μεταβολής της προσωπικότητας, μεθόδους εξάρτησης ενός ατόμου από κάποιο άλλο, νοητική σύγχυση και σοκ.

Εκτός της χορήγησης LSD σε στρατιώτες και πολίτες των ΗΠΑ, η CIA νοίκιαζε πολυτελή διαμερίσματα, τροποποιημένα σε οίκους ανοχής, διακοσμημένα με διπλούς καθρέφτες, κάμερες και μικρόφωνο και σκοπό είχε την νάρκωση των ανυποψίαστων πελατών.

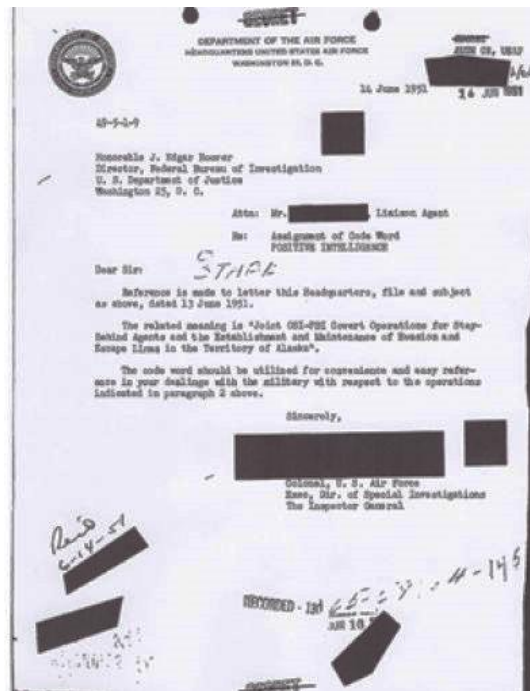
Η υπόθεση γνωστοποιήθηκε το 1977 από πρώην πράκτορα της CIA, τον Τζον Μαρκς, αφού όμως είχε ήδη σταματήσει από το 1973, υπό τη διαταγή του Ρίτσαρντ Χέλμς, αρχηγού της CIA.

Ο λόγος πραγματοποίησης του συγκεκριμένου προγράμματος, ήταν, η απόκτηση του διανοητικού ελέγχου, αλλά και η πιθανότητα αλλαγής της ανθρώπινης εγκεφαλικής λειτουργίας. Κάποιες από τις μεθόδους πραγματοποίησης των παραπάνω, ήταν η χορήγηση ουσιών που μειώνουν την επίδραση του αλκοόλ στο αίμα, προκαλούν την εμφάνιση ασθενειών, κάνουν το άτομο πιο ανεκτικό στα βασανιστήρια, προκαλούν εγκεφαλική σύγχυση, επιφέρουν αναπηρία, δημιουργούν κατάσταση ευφορίας, προκαλούν αδυναμία όλων των αισθήσεων, αμνησία, ακόμη και ανικανότητα σωματικής δραστηριότητας. Με αυτές τις μεθόδους, ο καθένας θα μπορούσε να εξαλείψει κάθε είδους προσωπικής σκέψης και επιθυμίας και να καταστεί υποχείριο χωρίς κανένα φραγμό.⁹⁴

⁹³ Advisory on Human Radiation Experiments, July 5, 1994, National Security Archives, retrieved January 16, 2014

⁹⁴ "Project MKUltra, the Central Intelligence Agency's Program of Research into Behavioral Modification. Joint Hearing before the Select Committee on Intelligence and the Subcommittee on Health and Scientific Research of the Committee on Human Resources, United State Senate, Ninety-Fifth Congress, First Session" (PDF). U.S. Government Printing Office (copy hosted at the New York Times website). August 8, 1977. Retrieved 2010-04-18.

5.7. Επιχείρηση Washtub

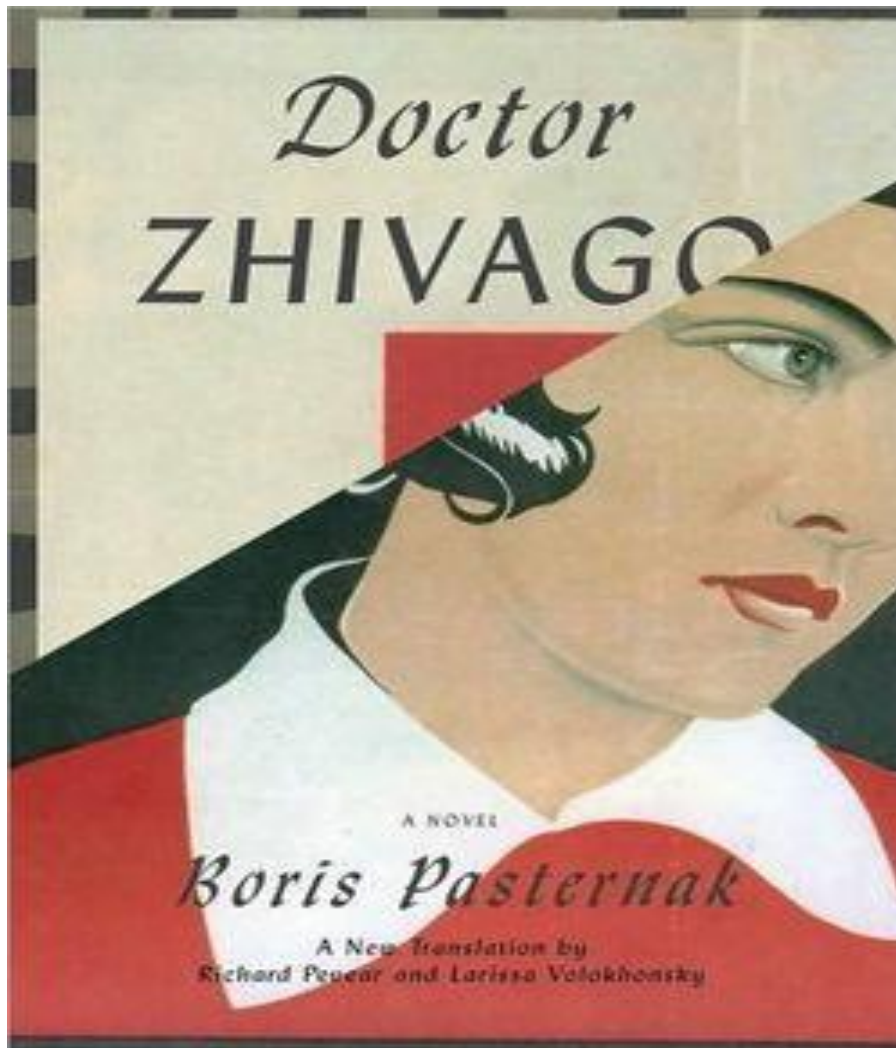
Πρόκειται για μία ακόμη μυστική επιχείρηση της CIA που οργανώθηκε με σκοπό να τοποθετηθεί σοβιετικός εξοπλισμός στη Νικαράγουα έτσι ώστε να αποδειχθεί η σχέση της Γουατεμάλας με τη Μόσχα, ως μέρος της προσπάθειας για την ανατροπή του Προέδρου της Γουατεμάλας, Jacobo Arbenz Guzmán το 1954.⁹⁵

Στις 19 Φλεβάρη του 1954, η CIA δημιούργησε ένα χώρο προσωρινής αποθήκευσης όπλων στη Νικαράγουα, σοβιετικής κατασκευής, έτσι ώστε να ανακαλυφθούν μερικές εβδομάδες αργότερα, από ψαράδες, οι οποίοι ήταν μισθωμένοι από τον Πρόεδρο της Νικαράγουας Anastasio Somoza García. Στις 7 Μαΐου 1954, ο Πρόεδρος Σομόζα δήλωσε σε δημοσιογράφους σε συνέντευξη Τύπου ότι ένα σοβιετικό υποβρύχιο έγινε αντιληπτό και φαίνεται να είναι υπεύθυνο για τα όπλα που βρέθηκαν, όμως δεν υπάρχουν φωτογραφίες που να το αποδεικνύουν.⁹⁶

⁹⁵ Cullather, Nick (2006) [1999]. *Secret History: The CIA's Classified Account of Its Operations in Guatemala 1952–1954* (2nd ed.). Stanford, CA: [Stanford University Press](#). σελ 57

⁹⁶ Cullather 2006, p. 57, citing Gleijeses, Piero (1992). *Shattered Hope: The Guatemalan Revolution and the United States, 1944–1954*. Princeton, NJ: [Princeton University Press](#). Σελ.. 94

5.8.Δρ. Ζιβάγκο

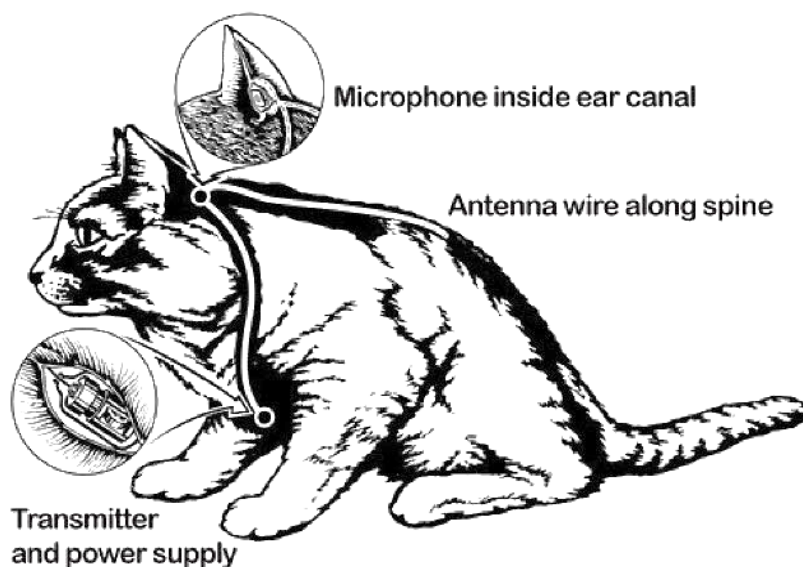

Ήταν κοινό μυστικό αλλά τώρα αποκαλύπτεται με στοιχεία. Ότι το γνωστό -το οποίο είχε απαγορευθεί στη Σοβιετική Ένωση- τυπώθηκε και διανεμήθηκε σε όλο τον δυτικό κόσμο από την CIA, η οποία το έκρινε και το χρησιμοποίησε ως «ένα ακόμη όπλο» στην υπονόμευση της Σοβιετικής Ένωσης.

Έγγραφα της CIA τα οποία πλέον αποχαρακτήριστσαν, αποκαλύπτουν μία “πνευματική μάχη” ανάμεσα στις ΗΠΑ και στη Σοβιετική Ένωση. Η τελευταία, είχε απαγορέψει την κυκλοφορία του μυθιστορήματος «Δόκτωρ Ζιβάγκο» του Μπορίς Παστερνακ, κάτι που η CIA χρησιμοποίησε εναντίον της. Αφότου έλαβε το κείμενο τον Γενάρη του 1958, το μετέφρασε σε δεκάδες γλώσσες, το εξέδωσε στην Ολλανδία με επακόλουθο τη διανομή του σε όσες περισσότερες χώρες ήταν εφικτό,

αλλά και με Βραβείο Νόμπελ, στον συγγραφέα. Αυτό που η κυβέρνηση του Προέδρου Ντουάιτ Αϊ-ζενχάουερ σε συνεργασία με τον διευθυντή της CIA, Allen Dulles κατάφερε να κάνει ήταν η διανομή του βιβλίου στα χέρια των Σοβιετικών έτσι ώστε να απλωθεί το περιεχόμενό του από τον έναν στον άλλον, όχι μόνο στην πόλη της Μόσχας, αλλά και σε περισσότερες πόλεις του Ανατολικού Μπλοκ. Ο λόγος για τον οποίο το μυθιστόρημα απαγορεύθηκε να διανεμηθεί στη Σοβιετική σφαίρα, ήταν η υποτίμηση της Οκτωβριανής Επανάστασης του 1917, η εκτενής αναφορά στο Ρωσικό Εμφύλιο και η προπαγανδιστική του αξία.⁹⁷

5.9. Ένας μικρός κατάσκοπος

Η συγκεκριμένη δράση της CIA κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου δεν σταμάτησε στα παραπάνω και δεν στέφονταν πάντα με επιτυχία. Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να θεωρηθεί το γεγονός ότι η υπηρεσία είχε εμφυτεύσει μικρόφωνα σε γάτες, το 1960, προκειμένου να καταφέρει να καταγράψει τις συνομιλίες κομμουνιστών προκειμένου να μαθευτούν τα σχέδιά τους, κάτι το οποίο δεν ήταν εύκολα επιτεύξιμο, αφού οι γάτες συνήθως το έσκαγαν.⁹⁸

⁹⁷ "Communist publisher 'created an icon'", *BBC Radio*, 6 May 2013.

⁹⁸ U.S. Central Intelligence Agency (March 1967). "Views on Trained Cats Use" (PDF). George Washington University.

5.10. Επιχείρηση Πλούτωνας

Η επιχείρηση αυτή είναι ευρύτερα διαδεδομένη ως «Εισβολή στον Κόλπο των Χοίρων», και πρόκειται για σχέδιο του 1960, της διοίκησης Αϊζενχάουερ, όπου διαθέτοντας το πόσο των 13 εκατομμυρίων δολαρίων, είχε σκοπό να πραγματοποιηθεί επί κυβέρνησης του Τζον Κένεντι. Ο στρατιωτικός σχεδιασμός περιλάμβανε την απόβαση κουβανών ανταρτών, εκπαιδευμένων από την CIA, στα νότια της Κούβας, τη δημιουργία προγεφυρώματος με την παράλληλη ανακήρυξη κυβέρνηση των ανταρτών αντι-καστρικών, σε δυαδική δηλαδή μορφή εξουσίας προκειμένου να ανατραπεί ο Φιντέλ Κάστρο, με τη βοήθεια της αμερικανικής πολεμικής αεροπορίας, η οποία δεν έφτασε ποτέ, με αποτέλεσμα η επιχείρηση να αποτύχει παταγωδώς, η αγάπη στο πρόσωπο του Κάστρο να μην μπορέσει να θιχτεί και ο Πρόεδρος Κένεντι να απολύει τον διοικητή της CIA, Allen Dulles.

Πιο συγκεκριμένα, στις 15 Απρίλη του 1960, οκτώ αμερικανικά αεροσκάφη B-26 της CIA που όμως είχαν κουβανικά διακριτικά ξεκίνησαν να βομβαρδίζουν τις αεροπορικές βάσεις της Κούβας. Το βράδυ της 16 Απριλίου, έγινε η αμερικανική απόβαση στον Κόλπο των Χοίρων ο κουβανικός στρατός αντεπιτέθηκε και ο Φιντέλ Κάστρο ανέλαβε τον επιχειρησιακό έλεγχο προσωπικά. Η αεροπορία της Κούβας βύθισε όσα μεταγωγικά πλοία αποπειράθηκαν να φέρουν ενισχύσεις. Στις 20 Απριλίου, οι εισβολείς παραδόθηκαν, ανακρίθηκαν δημόσια και στάλθηκαν πίσω στην Αμερική, κάτι που αποτέλεσε μεγάλη ντροπή για την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ και είχε ως συνέχεια την ισχυροποίηση του Κάστρο ως ηγετικής μορφής, στο όνομα του σοσιαλισμού, με μία

ανοιχτή πια συνεργασία του με τη Σοβιετική Ένωση, η οποία οδήγησε στην Κρίση των πυραύλων της Κούβας το 1962.⁹⁹

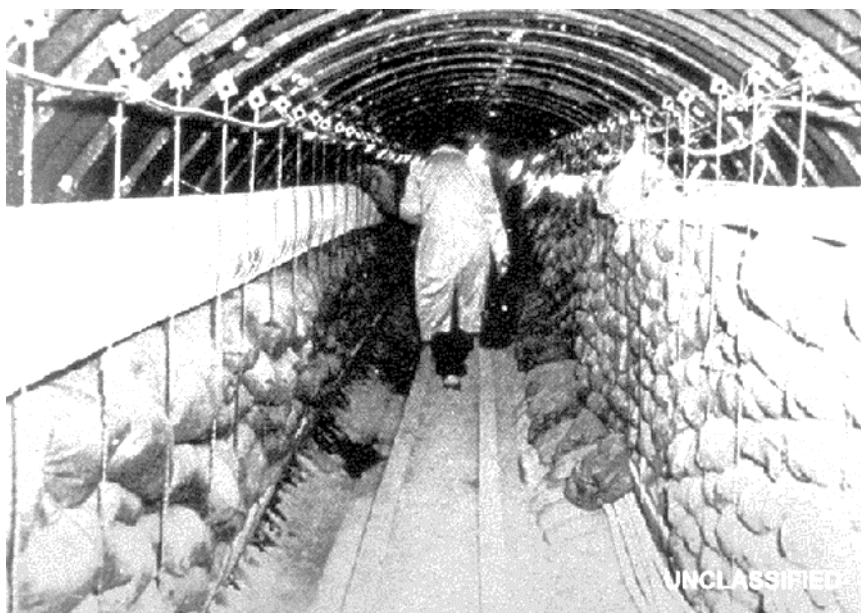
5.11. Επιχείρηση Sukarno

⁹⁹ "PLUTO: THE SALVAGE OPERATION - 1947 to 1949"

Ακόμη , κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου και θέλοντας η Αμερική να δυσφημίσει τον Πρόεδρο της Ινδονησίας, προσέλαβε έναν σωσία του για να πρωταγωνιστήσει σε ταινία ερωτικού περιχομένου, προκειμένου , ο Ινδονήσιος Πρόεδρος να οδηγηθεί σε παραίτηση.¹⁰⁰

5.12. Επιχείρηση Τούνελ

Η υπόγεια στοά του Βερολίνου είχε το κωδικό όνομα «Χρονόμετρο» για τους Βρετανούς και «Χρυσός» για τους Αμερικάνους.

Έναν χρόνο αργότερα, κατά το 1961, η μυστική υπηρεσία των ΗΠΑ, έσκαψε τούνελ 450 μέτρων κάτω από το Βερολίνο, προκειμένου να καταφέρει να υποκλέψει τις συνομιλίες των Σοβιετικών και να αποκαλύψει τα σχέδιά τους. Δυστυχώς, αυτό έγινε αντιληπτό από τους Σοβιετικούς, οι οποίοι εσκεμμένα προσανατολίσουν την αμερικανική πλευρά.

¹⁰⁰ Interim Report: Alleged Assassination Plots Involving Foreign Leaders, The Select Committee to Study Governmental Operations with Respect to Intelligence Activities (U.S. Senate), 20 November 1975, σελ. 4

Οι προσπάθειες υποσκαφής του τούνελ προκειμένου να υπάρξει εκτεταμένη παρακολούθηση, βέβαια, είχαν αρχίσει από το 1955, όταν η βρετανική SIS και η αμερικάνικη CIA συνεργάστηκαν για να επιτευχθεί η δημιουργία του τούνελ το οποίο ξεκινούσε από το δυτικό Βερολίνο και έφτανε κάτω από το ανατολικό, όπου βρίσκονταν ο Σοβιετικός στόχος. Αρχικά, κατάφεραν να υποκλέψουν 440.000 τηλεφωνικές κλήσεις σε διάρκεια 11 μηνών. Η επιχείρηση κόστισε 6,7 εκατομμύρια δολάρια και είχε χρηματοδοτηθεί από την Αμερική.¹⁰¹

Όταν γνωστοποιήθηκε από την KGB στη σοβιετική πολιτική ηγεσία, η ύπαρξη του τούνελ, διοργάνωσε ευθύς αμέσως διεθνή συνέντευξη Τύπου για τα 11 χρόνια κατοχής και μετέφερε με λεωφορείο παραπάνω από 50.000 πολίτες της Ανατολικής Γερμανίας, προκειμένου να γίνει αμέσως αντιληπτή, και με τον χειρότερο τρόπο η «προδοσία της Δύσης».102

¹⁰¹ David E. Murphy, Sergei A. Kondrashev & George Bailey. *Battleground Berlin: CIA vs KGB in the Cold War*, Yale University Press, 1997. σελ.. 208

¹⁰² Caryn E. Neumann, *Berlin Tunnel*, *Encyclopedia of Espionage, Intelligence, and Security*, retrieved 29 August 2009

5.13.Επιχείρηση Northwoods

THE JOINT CHIEFS OF STAFF
WASHINGTON 25, D.C.

~~TOP SECRET~~ ~~SPECIAL HANDLING~~ ~~NOFORN~~
UNCLASSIFIED

13 March 1962

MEMORANDUM FOR THE SECRETARY OF DEFENSE

Subject: Justification for US Military Intervention
in Cuba (TS)

1. The Joint Chiefs of Staff have considered the attached Memorandum for the Chief of Operations, Cuba Project, which responds to a request of that office for brief but precise description of pretexts which would provide justification for US military intervention in Cuba.

2. The Joint Chiefs of Staff recommend that the proposed memorandum be forwarded as a preliminary submission suitable for planning purposes. It is assumed that there will be similar submissions from other agencies and that these inputs will be used as a basis for developing a time-phased plan. Individual projects can then be considered on a case-by-case basis.

3. Further, it is assumed that a single agency will be given the primary responsibility for developing military and para-military aspects of the basic plan. It is recommended that this responsibility for both overt and covert military operations be assigned the Joint Chiefs of Staff.

For the Joint Chiefs of Staff:

SYSTEMATICALLY REVIEWED
BY JCS ON *21 May 84*
CLASSIFICATION CONTINUED

L. L. Lemnitzer

L. L. LEMNITZER
Chairman
Joint Chiefs of Staff

1 Enclosure
Memo for Chief of Operations, Cuba Project

EXCLUDED FROM GDS

EXCLUDED FROM AUTOMATIC
REGRADING; DOD DIR 5200.10
DOES NOT APPLY

~~TOP SECRET~~ ~~SPECIAL HANDLING~~ ~~NOFORN~~

Πρόκειται για ένα σχέδιο της CIA που θα πραγματοποιούσε επιθέσεις σε όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ με στόχο να κερδίσει την υποστήριξη της κοινή γνώμης κατά της Κούβας. Οι επιχειρήσεις αυτές περιλάμβαναν τη χρήση προπαγάνδας, τη χρήση εκρηκτικών σε στρατιωτικό πλοίο ακόμη και οργανωμένες αεροπειρατείες. Αρκετές άλλες προτάσεις περιλαμβάνονταν στο πλαίσιο της επιχείρησης Northwoods, συμπεριλαμβανομένων την πραγματική ή την προσομοιωμένη δράση εναντίον διαφόρων στόχων του στρατού των ΗΠΑ αλλά ακόμη και ενάντια πολιτικών προσώπων. Δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Υπουργείου Άμυνας (DoD) και Γενικού Επιτελείου Στρατού (JCS) της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών το 1962. Οι προτάσεις αυτές που υποβλήθηκαν από την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (CIA) απορρίφθηκαν από τη διοίκηση Κένεντι.¹⁰³

Όταν η υπηρεσία έκανε την πρόταση για το σχέδιο αυτό, η άνοδος του κομμουνισμού υπό την ηγεσία του Φιντέλ Κάστρο στην Κούβα αποτελούσε ολοένα και μεγαλύτερη απειλή. Έτσι, εάν η Κούβα κατηγορούνταν για αλληπάλληλες τρομοκρατικές επιθέσεις, οι οποίες στην πραγματικότητα θα διαπράττονταν από τις ΗΠΑ, τότε η δημόσια στήριξη θα τάσσονταν υπέρ της Αμερικής, αφού η κυβέρνηση της Κούβας θα αποτελούσε απειλή για την ειρήνη.

Το απόρρητο έγγραφο της επιχείρησης, ήλθε στη δημοσιότητα στις 18 Νοεμβρίου 1997, από μία αμερικανική ομοσπονδιακή υπηρεσία που επόπτευσε την αποχαράκτηριση των κρατικών αρχείων που σχετίζονταν με την δολοφονία του John F. Kennedy,¹⁰⁴ και δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά στο διαδίκτυο από το Αρχείο Εθνικής Ασφάλειας, στις 6 Νοεμβρίου 1998,¹⁰⁵ σε κοινοπραξία με το CNN, ως μέρος ενός ντοκιμαντέρ για τον Ψυχρό Πόλεμο.¹⁰⁶¹⁰⁷

¹⁰³ U.S. Joint Chiefs of Staff, "Justification for US Military Intervention in Cuba (TS)", *U.S. Department of Defense*, 13 March 1962. The Operation Northwoods document in PDF format on the website of the independent, non-governmental research institute the National Security Archive at the George Washington University Gelman Library, Washington, D.C.

¹⁰⁴ "Media Advisory: National Archives Releases Additional Materials Reviewed by the Assassination Records Review Board," *Assassination Records Review Board* (a division of the U.S. National Archives and Records Administration), 17 November 1997. A U.S. government press-release announcing the declassification of some 1,500 pages of U.S. government documents from 1962 to 1964 relating to U.S. policy towards Cuba, among which declassified documents included the Operation Northwoods document.

¹⁰⁵ Tim Weiner, "Documents Show Pentagon's Anti-Castro Plots During Kennedy Years," *New York Times*, 19 November 1997; appeared on the same date and by the same author in the *New York Times* itself as "Declassified Papers Show Anti-Castro Ideas Proposed to Kennedy," late edition—final, section A, pg. 25, column 1.

¹⁰⁶ "National Security Archive: COLD WAR: Documents," *National Security Archive*, 27 September 1998 – 24 January 1999.

¹⁰⁷ U.S. Joint Chiefs of Staff, "Appendix to Enclosure A: Memorandum for Chief of Operations, Cuba Project" and "Annex to Appendix to Enclosure A: Pretexts to Justify U.S. Military Intervention in Cuba," *U.S. Department of Defense*, c. March 1962. First published online by the National Security Archive on 6 November 1998, as part of CNN's *Cold War* documentary series. "Annex to Appendix to Enclosure A" is the section of the Operation Northwoods document which contains the proposals to stage terrorist attacks.

5.14. Επιχείρηση Mongoose

EYES ONLY

(10)
(10)

4 October 1962

MEMORANDUM FOR RECORD

SUBJECT: Minutes of Meeting of the Special Group (Augmented) on Operation MONGOOSE, 4 October 1962

PRESENT: The Attorney General; Mr. Johnson; Mr. Gilpatric, General Taylor, General Lansdale; Mr. McCone and General Carter; Mr. Wilson

1. The Attorney General opened the meeting by saying that higher authority is concerned about progress on the MONGOOSE program and feels that more priority should be given to trying to mount sabotage operations. The Attorney General said that he wondered if a new look is not required at this time in view of the meager results, especially in the sabotage field. He urged that "massive activity" be mounted within the entire MONGOOSE framework. There was a good deal of discussion about this, and General Lansdale said that another attempt will be made against the major target which has been the object of three unsuccessful missions, and that approximately six new ones are in the planning stage.

Mr. Johnson said that "massive activity" would have to appear to come from within. He also said that he hopes soon to be able to present to the Group a plan for giving Cuban exiles more of a free hand, with the full realization that this would give more visibility to their activities. On this latter point, Mr. McCone said that he reserves judgment as to the feasibility and desirability of such a program. (Mr. Johnson agreed that he has reservations as well.)

2. Mr. McCone then said that he gets the impression that high levels of the government want to get on with activity but still wish to retain a low noise level. He does not believe that this will be possible. Any sabotage would be blamed on the United States. In this connection, he cited the enormous number of telephone calls that had been directed at CIA at the time that the skin divers landed in Eastern Cuba and at the time Cuban exile students shot up the apartment house. He urged that responsible officials be prepared to accept a higher noise level if they want to get on with operations.

In partial rebuttal, the Attorney General said that the reasons people were so concerned at the times mentioned were: (a) the fact that the skin divers were Americans, and (b) that the student

PHOTOCOPY FROM THE GERALD R. FORD LIBRARY

DECLASSIFIED
NSC (VanTassel Call) 2/23/66 F93-1538
NARA date 2/7/97 By 1034

TOP SECRET
EYES ONLY

Εκτός από την επιχείρηση Northwoods, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Mongoose, υπήρχε και μία σειρά παρόμοιων προτάσεων για ενέργειες που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν κατά της Κούβας και του καθεστώτος του Φιντέλ Κάστρο, από το Υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ. Ο στόχος της επιχείρησης ήταν να δοθεί στην Αμερικανική κυβέρνηση, πλήρης νομιμοποίηση στην στρατιωτική επέμβαση στην Κούβα.¹⁰⁸

Την ευθύνη της επιχείρησης έφερε ο Edward Lansdale από το Υπουργείο Άμυνας και ο William King Harvey της CIA. Ο Lansdale επιλέχθηκε λόγω της εμπειρίας του, ύστερα από την καταστολή της εξέγερσης στις Φιλιππίνες κατά τη διάρκεια της εξέγερσης Hukbalahap, καθώς επίσης και λόγω της εμπειρίας του για την υποστήριξη του καθεστώτος Diem στο Βιετνάμ.

¹⁰⁸ US Department of State, Foreign Relations of the United States 1961–1963, Volume X Cuba, 1961–1962 Washington, DC

Κάποιες από τις προτάσεις αυτές, υποβλήθηκαν στις 2 Φεβρουαρίου 1962 με τίτλο εγγράφου «Πιθανές δράσεις που μπορούν να διαταράξουν την Κούβα» και περιγράφει ένα σχέδιο κατά το οποίο δικαιολογεί την οποιαδήποτε χρήση στρατού των ΗΠΑ για την ανατροπή της κυβέρνησης στην Κούβα. Επίσης, περιλάμβανε και μία επιχείρηση που καλείτο Operation Dirty Trick (Βρώμικο Κόλπο), κατά την οποία η Κούβα θα έφερε την ευθύνη εάν η επανδρωμένη αποστολή στο διάστημα MERCURY, που μετέφερε τον Τζον Γκλεν, συνετρίβη, καθώς ο στόχος της αποστολής ήταν η απόδειξη για τις ηλεκτρονικές παρεμβολές της Κούβας, στα αμερικανικά συστήματα.¹⁰⁹

Το Γενικό Επιτελείο Στρατού προέβη σε τέτοιου είδους ψευδείς και παραπλανητικές ενέργειες, μέχρι και το 1963, όταν για παράδειγμα το Υπουργείο Άμυνας δημιούργησε ένα σχέδιο κατά το οποίο κάποιο μέλος του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ) θα δέχονταν σκηνοθετημένη επίθεση και αφού διασαφηνίζονταν πως η Κούβα είναι υπαίτια, τότε τα υπόλοιπα μέλη του Οργανισμού σε συνεργασία με τις Ηνωμένες Πολιτείες θα μπορούσαν να λάβουν μέτρα αυτοάμυνας. Ως επιπρόσθετοι δυνητικοί στόχοι για τέτοιου είδους σκηνοθετημένες επιθέσεις, προτάθηκαν η Τζαμάικα και το Τρινιντάντ-Τομπάγκο, αφού αποτελούσαν μέλη της Βρετανικής Κοινοπολιτείας και ύστερα από τη ρίψη ευθυνών στην Κούβα, ίσως το Ηνωμένο Βασίλειο να υποστήριζε τον πόλεμο ενάντια του Κάστρο.

Το αμερικανικό Υπουργείο Άμυνας πρότεινε ακόμη, τη συγκαλυμμένη δωροδοκία ενός προσώπου στην κυβέρνηση του Κάστρο για να επιτεθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο Kennedy απέρριψε τις ανωτέρω προτάσεις, γεγονός που τον έκανε αντιδημοφιλή στους στρατιωτικούς κύκλους, αφού θεωρήθηκε πως η πολιτική του απέναντι στην Κούβα δεν ήταν όσο σθεναρή θα έπρεπε.

Υπήρξαν 33 σχέδια (καθώς υπάρχουν 33 είδη Mongoose, δηλαδή μαγκούστας) που περιλαμβάνονταν ενάντια της Κούβας, βάσει της συγκεκριμένης επιχείρησης, μερικά από τα οποία πραγματοποιήθηκαν, ενώ άλλα όχι. Τα σχέδια περιλαμβάνουν τη χρήση των αμερικανικών Ειδικών Δυνάμεων, την καταστροφή των καλλιεργειών ζάχαρης της Κούβας, και την εξόρυξη των λιμανιών, με τη βοήθεια προπαγανδιστικών μέσων, για την ανατροπή του καθεστώτος και της οικονομίας.

Λόγω της άρνησης του Προέδρου Κένεντι σε σχέδια της Επιχείρησης Northwoods, που σκόπευε να χρησιμοποιήσει Κουβανικές σημαίες σε επιθετικές επιχειρήσεις, σε Κουβανούς εξόριστους, σε αμερικανικούς στρατιωτικούς στόχους, σε πολιτικά αεροσκάφη κλπ., η επιχείρηση Mongoose, έπαιξε σημαντικό ρόλο.

¹⁰⁹ Chomsky, Noam. *Hegemony or Survival: America's Quest for Global Dominance*, Henry Holt and Company, 80.

Ο Lansdale παρουσίασε το συντονισμένο πρόγραμμα, το οποίο κατά μεγάλο μέρος καλύπτονταν από τρόπους χρήσης πολιτικού, ψυχολογικού και στρατιωτικού σαμποτάζ, κατασκοπείας αλλά και απόπειρας δολοφονίας σημαντικών πολιτικών ηγετών. Κάθε μήνα, σύμφωνα με την παρουσίασή του, μία διαφορετική μέθοδος θα ήταν σε θέση να αποσταθεροποιήσει το κομμουνιστικό καθεστώς, συμπεριλαμβανομένης της δημοσίευσης απόψεων εναντίον του Κάστρο, ακόμη και της δημιουργίας βάσεων των ανταρτών και της τελικής σε όλη τη χώρα και τις προετοιμασίες για μία στρατιωτική επέμβαση στην Κούβα. Πολλά μεμονωμένα σχέδια εκπονήθηκαν από τη CIA για τη δολοφονία του Κάστρο, όπως ακόμη και για να τον δυσφημήσουν στα μάτια των πολιτών της Κούβας, μέσα από ενέργειες όπως η χρήση αλάτων θαλλίου στα ρούχα του, έτσι ώστε να τα μολύνουν με αποτέλεσμα, το ορόσημό του, δηλαδή η γενειάδα του να πέσει. Επίσης, πριν από ομιλία του σε τηλεοπτική εκπομπή το στούντιο ψεκάστηκε με παραισθησιογόνα, τα αγαπημένα του πούρα βρέθηκαν δηλητηριασμένα και τέλος, τοποθετημένος εκρηκτικός μηχανισμός βρέθηκε στα αγαπημένα σημεία κατάδυσής του και η στολή που φορούσε είχε περιλουστεί με ένα είδος τοξίνης.

110

¹¹⁰ Michael Grow. "Cuba, 1961". U.S. Presidents and Latin American Interventions: Pursuing Regime Change in the Cold War. Lawrence: University of Kansas Press, 2008. 42.

5.15. Ένωση Φοιτητών

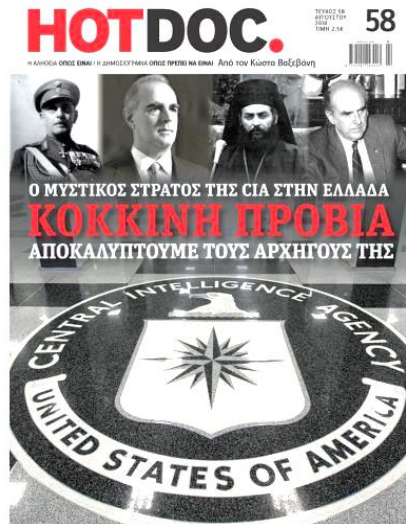

Μόσχα 1957. Εν μέσω ψυχρού πολέμου 34.000, νέοι από 131 χώρες έφτασαν στην πρωτεύουσα της ΕΣΣΔ για το 6ο World Festival of Youth and Students που οργανώθηκε από αριστερές νεολαίες

Η CIA, μέσα από τη βοήθεια της NSA, έδινε επιχορηγήσεις σε αλλοδαπές φοιτητικές ενώσεις που τάσσονταν ενάντια στον κομμουνισμό. Μέσω των δικτύων αυτών που δημιουργούσε δεν έλειψε να στρατολογήσει πληροφοριοδότες για να μπορεί να ενημερώνεται σχετικά με την πολιτική ζωή ξένων χωρών, μέσα από τα διεθνή συνέδρια και φεστιβάλ στα οποία συμμετείχαν οι φοιτητές και θα βρίσκονταν και ένα βήμα μπροστά εάν τυχόν οι “αρχηγοί” των φοιτητικών ομάδων, ανέρχονταν στην πολιτική σκηνή, αφού θα είχαν συλλέξει ήδη πληροφορίες για το υπόστρωμά τους.¹¹¹

¹¹¹ «Patriotic Betrayal» Karen M. Paget

5.16. Τα ΛΟΚ και η Επιχείρηση «Κόκκινη Προβιά»

Όσον αφορά την επιχείρηση “Κόκκινη Προβιά” που πρόκειται να αναφερθεί , ως κομμάτι της επιχείρησης “Gladio”, αξίζει να σημειωθεί πως η CIA και ο ελληνικός στρατός κάτω από αυτή τη μυστική συνεργασία υπό της διοίκησης των ΛΟΚ από τον Αρχιστράτηγο Αλέξανδρο Παπάγο, αποτέλεσε σπουδαίο στρατηγικό πλεονέκτημα δεδομένου ότι τα ΛΟΚ είχαν συσταθεί ήδη από το 1944, από τους Άγγλους, όντας ο παλαιότερος από τους μυστικούς στρατούς των «μετόπισθεν» που δραστηριοποιήθηκαν στην Ευρώπη κατά τον Ψυχρό Πόλεμο.¹¹²

¹¹² NATO's Secret Armies: Operation GLADIO and Terrorism in Western Europe by Daniele Ganser, σελ... 221.)

5.17. ΚΥΠ

Η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών στην Ελλάδα, παρακολουθούσε και υπέκλεπτε βουλγαρικές και ρουμανικές ραδιοφωνικές εκπομπές και έστελνε τις μαγνητοταινίες που συνέλεγε στις ΗΠΑ, με σκοπό να τις αποκρυπτογραφήσει η NSA και σε συνεργασία με τη CIA, παρακολουθώντας την ελληνική αντιπολίτευση κατάφερε να συγκεντρώσει 16,5 εκατομμύρια φακέλους για Έλληνες που θα μπορούσαν να είναι εχθροί του κράτους. Η ελληνική αριστερά λοιπόν ελέγχονταν από τη CIA μέσω των ΛΟΚ και της ΚΥΠ. Ταυτόχρονα, κατά τις εκλογές του 1961, προκειμένου να αποφευχθεί μία πιθανή νίκη της αριστεράς, τα αποτελέσματα η κεντροαριστερή «Ένωση Κέντρου» του Γεωργίου Παπανδρέου να πάρει το 1/3 των ψήφων και 100 έδρες στη Βουλή. Στις μετέπειτα εκλογές όμως του 1963 και ύστερα από καταγγελία της νοθείας κατάφερε να συγκεντρώσει το 42% των ψήφων και 138 (από τις 300 έδρες) στη βουλή, ενώ στις εκλογές του Φεβρουαρίου 1964 πήρε το 53% των ψήφων και τη συντριπτική πλειοψηφία των εδρών στη βουλή. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ελληνική κυβέρνηση κατέστη απειλή στους αντικομμουνιστικούς κύκλους και ο επικεφαλής του ελληνικού κλιμακίου της CIA συνωμότησε με τους φιλοβασιλικούς

κύκλους για να φέρει την εξουσία τον βασιλιά Κωνσταντίνο, και κατάφερε να ανατρέψει την κυβέρνηση Παπανδρέου τον Ιούλιο του 1965. Από εκεί και έπειτα ξεκίνησε η εφαρμογή της «στρατηγικής της έντασης», η τρομοκρατική δηλαδή στρατηγική που ακολουθήθηκε αργότερα στην Ιταλία αλλά και σε περισσότερες ακόμη χώρες. Η στρατηγική αυτή έκανε την εμφάνισή της με εκρήξεις βομβών στη γέφυρα του Γεροποτάμου, το 1965, με 5 νεκρούς και 100 τραυματίες¹¹³¹¹⁴.

5.18. Επιχείρηση Nanda Devi

Επίσης, το 1965 η CIA τοποθέτησε πυρηνική βόμβα στο Ινδικό όρος Nanda Devi, έστι ώστε να εξεταστεί το μέγεθος της ζημιάς που θα μπορούσε να γίνει από μία πιθανή έκρηξη. Ωστόσο, η βόμβα παρασύρθηκε από χιονοστιβάδα και δεν έχει αποκαλυφθεί ακόμη η τωρινή τοποθεσία της.¹¹⁵

¹¹³ <http://www.army.gr/>

¹¹⁴ *NATO's Secret Armies: Operation GLADIO and Terrorism in Western Europe* by Daniele Ganser, σελ., 223.

¹¹⁵ <http://agreenroad.blogspot.gr/2013/06/cia-lost-plutonium-spying-device-in.html>

5.19. Επιχείρηση Cyclone

Η επιχείρηση “Cyclone” ήταν το κωδικό όνομα για το πρόγραμμα των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) για να οπλίσει και να χρηματοδοτήσει τις αφγανικές δυνάμεις μουτζαχεντίν πριν και κατά τη διάρκεια του σοβιετικού πολέμου στο Αφγανιστάν, από το 1979 έως το 1989. Το πρόγραμμα στήριζε ομάδες φανατικών ισλαμιστών που ήταν υπό την εύνοια του καθεστώτος του Μωάμεθ Ζία Ουλ Χακ στο γειτονικό Πακιστάν.¹¹⁶ Η λειτουργία της επιχείρησης αυτής ήταν μία από τις μεγαλύτερες και πιο κοστοβόρες μυστικές επιχειρήσεις της CIA. Η χρηματοδότηση ξεκίνησε με 20-30 εκατομμύρια δολάρια ανά έτος το 1980 και ανήλθε στα \$ 630 εκατομμύρια ετησίως το 1987. Η χρηματοδότηση συνεχίστηκε και μετά το 1989 όταν οι μουτζαχεντίν αγωνίστηκαν εναντίον των δυνάμεων του Mohammad Najibullah κατά τη διάρκεια του εμφυλίου

¹¹⁶ Bergen, Peter, *Holy War Inc.*, Free Press, (2001), σελ. 68

Τον Απρίλιο του 1978, το κομμουνιστικό Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Αφγανιστάν κατέλαβε την εξουσία στο Αφγανιστάν, μετά την Επανάσταση Saur. Μέσα σε λίγους μήνες, οι αντίπαλοι της κομμουνιστικής κυβέρνησης ξεκίνησαν μία εξέγερση στο ανατολικό Αφγανιστάν, που γρήγορα επεκτάθηκε σε έναν εμφύλιο πόλεμο που διεξάγεται από ισλαμιστές μουτζαχεντίν εναντίον των ανταρτών των κυβερνητικών δυνάμεων σε εθνικό επίπεδο. Η πακιστανική κυβέρνηση, που υπό τον Μωάμεθ Ζία Ουλ Χακ (από τον Ιούλιο του 1977) άρχισε την επιθετική πολιτική εξισλαμισμού, παρέχοντας συγκεκαλυμμένη μορφή βοήθειας και εκπαίδευσης, ενώ το αντίπαλο τμήμα λάμβανε χιλιάδες στρατιωτικούς συμβούλους από τη Σοβιετική Ένωση.

Μέχρι τα μέσα του 1979, οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν αρχίσει ένα μυστικό πρόγραμμα για τη χρηματοδότηση των μουτζαχεντίν.¹¹⁸ Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας του Προέδρου Carter, Zbigniew Brzezinski, αργότερα αναφέρθηκε στα παραπάνω λέγοντας πως ο στόχος του προγράμματος ήταν να «προκαλέσει μία σοβιετική στρατιωτική επέμβαση», αλλά αργότερα διευκρίνισε ότι αυτό ήταν εσφαλμένα ειπωμένο και πως η σοβιετική εισβολή συνέβη σε μεγάλο βαθμό λόγω των προηγούμενων αποτυχιών των ΗΠΑ σε προσπάθειά τους να περιορίσουν τη σοβιετική επιρροή.¹¹⁹

Εκείνη την εποχή κάποιοι πίστευαν ότι οι Σοβιετικοί προσπαθούσαν να επεκτείνουν τα σύνορά τους προς νότο, προκειμένου να αποκτήσει ερείσματα στη Μέση Ανατολή. Η Σοβιετική Ένωση είχε από καιρό μία έλλειψη ζεστό νερό λιμάνια και οι μετακινήσεις τους νότια φάνηκε να τους θέσει για την περαιτέρω επέκταση προς το Πακιστάν στην Ανατολή, το Ιράν και τη Δύση. Αμερικανοί πολιτικοί, Ρεπουμπλικάνοι και οι Δημοκρατικοί όσο φοβούνταν οι Σοβιετικοί έκαναν την τοποθέτηση για την εξαγορά του πετρελαίου της Μέσης Ανατολής. Άλλοι πίστευαν ότι η Σοβιετική Ένωση ήταν φοβισμένος Ισλαμική Επανάσταση του Ιράν και του Αφγανιστάν εξισλαμισμού θα εξαπλωθεί στα εκατομμύρια των μουσουλμάνων στην ΕΣΣΔ.

Στο πρόγραμμα ξεκίνησε επίσημα στις 3 Ιουλίου του 1979, όταν ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Κάρτερ υπέγραψε ένα προεδρικό διάταγμα για την έγκριση της χρηματοδότησης της αντικομμουνιστικής προσπάθειας στο Αφγανιστάν. Μετά τη σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους με την Επιχείρηση Καταιγίδα-333 και την εγκατάσταση ενός φιλο-σοβιετικού προέδρου, του Babrak Karmal, ο Κάρτερ ανακοίνωσε πως η σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν είναι η μεγαλύτερη απειλή για την ειρήνη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

¹¹⁷ Hussain, Rizwan (2005). *Pakistan And The Emergence Of Islamic Militancy In Afghanistan*. Ashgate Publishing. σελ. 108–109.

¹¹⁸ Meher, Jagmohan (2004). *America's Afghanistan War: The Success that Failed*. Gyan Books. Σελ. 68–69, 94.

¹¹⁹ Gibbs, David (June 2000). "Afghanistan: The Soviet Invasion in Retrospect" (PDF). *International Politics* 37: 233–246. Retrieved 2013-04-27. The key revelation is that Brzezinski had urged Carter to send aid to the Mujahiddin knowing that this would probably cause a Soviet intervention.

Λίγο αργότερα, ο Πρόεδρος Ρήγκαν κατάφερε να επεκτείνει σε σημαντικό βαθμό το πρόγραμμα αυτό και να το συμπεριλάβει στο πλαίσιο του Δόγματος Ρήγκαν , βοηθώντας και επιπρόσθετα αντι-σοβιετικά κινήματα αντίστασης στο εξωτερικό. Η σημαίνουσα στρατηγική που ακολούθησε επί του θέματος ο Ρήγκαν και πήρε ο όνομά της από τον Μιχαήλ Βίκερς, παραστρατιωτικό αξιωματικό της CIA, ήταν η Στρατηγική Vicker. Η χρήση δηλαδή πολλών συνδυασμών διαφορετικών όπλων και τακτικών μαζί με προγράμματα κατάρτισης, έτσι ώστε οι αντάρτες να ενισχύσουν την πολεμική τους ικανότητα. Το πρόγραμμα του Ρέιγκαν βοήθησε στον τερματισμό της σοβιετικής κατοχής.¹²⁰

5.20. Επιχείρηση Gladio

Κατά τη διετία 1990 - 1991, η αποκάλυψη της υπόθεσης «Gladio», σόκαρε τη Δυτική Ευρώπη, τη στιγμή που ύστερα από την απόφαση ενός Ιταλού δικαστή, ονόματι Φελίτσε Κασόν, να ερευνήσει εξονυχιστικά το συμβάν μίας τρομοκρατικής επίθεσης του 1972 στην πόλη Γκορίτσια, αποκαλύφθηκε πως το NATO, από το 1947 ακόμη, δρούσε σε συνεργασία με τρομοκράτες, προμηθευόντάς τους με οπλικό εξοπλισμό, έτσι ώστε να ανατρέπεται οποιαδήποτε ανερχόμενη

¹²⁰ Victory: The Reagan Administration's Secret Strategy That Hastened the Collapse of the Soviet Union (Paperback) by Peter Schweizer, Atlantic Monthly Press, 1994 page 213

κομμουνιστική δύναμη στις χώρες-μέλη.

Το Νοέμβριο του 1990, η Ευρώπη συνταράσσεται ύστερα από την ομιλία του Ιταλού Πρωθυπουργού Τζούλιο Αντρεότι, ο οποίος ομολογεί πως από το 1950 οργανώθηκε μία παράνομη υπηρεσία πληροφοριών με τη βοήθεια της CIA και των Βρετανών πρακτόρων, για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενη ανατρεπτική δραστηριότητα ή επίθεση από μέρους των Σοβιετικών και το δίκτυο παραμένει ακόμη. Παράλληλα στο πλαίσιο ομολογίας των αρχηγών κρατών-μελών του NATO, έτσι και στην Ελλάδα, ο Υπουργός Άμυνας Γιάννης Βαρβιτσιώτης, τον ίδιο μήνα με τον Ιταλό Πρωθυπουργό, παραδέχτηκε πως «Οι Έλληνες Κομάντος (ΛΟΚ) και η CIA οργάνωσαν ένα βραχίονα του δικτύου, το 1955, για να προβληθεί αντάρτικη αντίσταση σε οποιονδήποτε κομμουνιστή εισβολέα. Το εν λόγω δίκτυο, ήταν γνωστό με την κωδική ονομασία "Επιχείρηση Κόκκινη Προβιά"» και λίγες μέρες αργότερα ο Ανδρέας Παπανδρέου συμπλήρωσε με δήλωσή του: «Η παρακρατική οργάνωση Κόκκινη Προβιά δημιουργήθηκε το 1955, ως αποτέλεσμα ενός μυστικού τμήματος της συμφωνίας, με βάση της οποίας εγκαταστάθηκαν οι αμερικανικές βάσεις στην Ελλάδα».

Οι πληροφορίες που βρήκαν το φως της δημοσιότητας, αποκάλυψαν πως ύστερα από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οργανώθηκε ένα παράνομο δίκτυο "αποσταθεροποιητικής δραστηριότητας" με το κωδικό όνομα «Stay Behind», ήταν αμερικανικής εμπνεύσεως και πήρε διαφορετικές ονομασίες στην εκάστοτε χώρα υλοποίησης όπως για παράδειγμα στην Ιταλία «Gladio», στην Ελλάδα «Κόκκινη Προβιά», στη Βρετανία «Operation Stay Behind», ¹²¹ στη Γερμανία «Schwert», στην Ελβετία «Ομάδα Πληροφοριών και Ασφάλειας», οι οποίες χώρες υπέγραφαν αρχικά μυστικό πρωτόκολλο και ύστερα δημιουργούσαν δικό τους επιχειρησιακό παραστρατιωτικό μηχανισμό προκειμένου να επιτευχθεί το πρόγραμμα αποσταθεροποίησης της κομμουνιστικής δράσης.

Για παράδειγμα, στο Βέλγιο, η επιχείρηση που πήρε το όνομα Sdra- 8 δημιούργησε μία παράλληλη οργάνωση, την Catena, που στόχο είχε τη διάπραξη πολιτικών δολοφονιών και ευθύνεται για τη δολοφονία του Ζιλιέν Λαμπούτ, γραμματέα του Κομμουνιστικού Κόμματος Βελγίου.

Στην Αγγλία, το σχέδιο όντας χρηματοδοτούμενο από τις βρετανικές μυστικές υπηρεσίες, στη δεκαετία του 1970, βρέθηκε να εκπαιδεύει Ιταλούς νεοφασίστες με σκοπό τη στρατολόγησή τους στο τρομοκρατικό δίκτυο, όπως για παράδειγμα αυτό της ρωμαϊκής μασονικής στοάς P2.¹²²

Τέλος, ο στρατηγός Μαλέτι, αποκάλυψε πως στη συγκρότηση των ακροδεξιών οργανώσεων που ευθύνονται για τρομοκρατικά χτυπήματα κατά τη δεκαετία του 1970 ήταν άμεσα αναμεμειγμένη η

¹²¹ Bergen, Peter, *Holy War Inc.*, Free Press, (2001), σελ. 68 Hussain, Rizwan (2005). *Pakistan And The Emergence Of Islamic Militancy In Afghanistan*. Ashgate Publishing. σελ. 108–109. Meher, Jagmohan (2004). *America's Afghanistan War: The Success that Failed*. Gyan Books. Σελ. 68–69, 94. Gibbs, David (June 2000). "Afghanistan: The Soviet Invasion in Retrospect" (PDF). *International Politics* 37: 233–246. Retrieved 2013-04-27. The key revelation is that Brzezinski had urged Carter to send aid to the Mujahiddin knowing that this would probably cause a Soviet intervention. Victory: The Reagan Administration's Secret Strategy That Hastened the Collapse of the Soviet Union (Paperback) by Peter Schweizer, Atlantic Monthly Press, 1994 page 213 Belgian

¹²² *Secret Warfare: Operation Gladio and NATO's Stay-Behind Armies*, [ETH Zurich](#)

CIA, η οποία προσπάθησε να υποθάλψει την αναβίωση του ακραίου εθνικισμού και να επιστρατεύσει την άκρα δεξιά, με σκοπό να ανακόψει τη στροφή της ιταλικής και γερμανικής κοινωνίας προς την Αριστερά και η τρομοκρατική "στρατηγική της έντασης" είχε ατλαντική βούλα. Αυτουργός της δημιουργίας των εστιών έντασης ήταν η CIA, η οποία οργάνωνε τη δράση της και χάραζε γραμμή πλεύσης, βάσει στοιχείων του NATO.

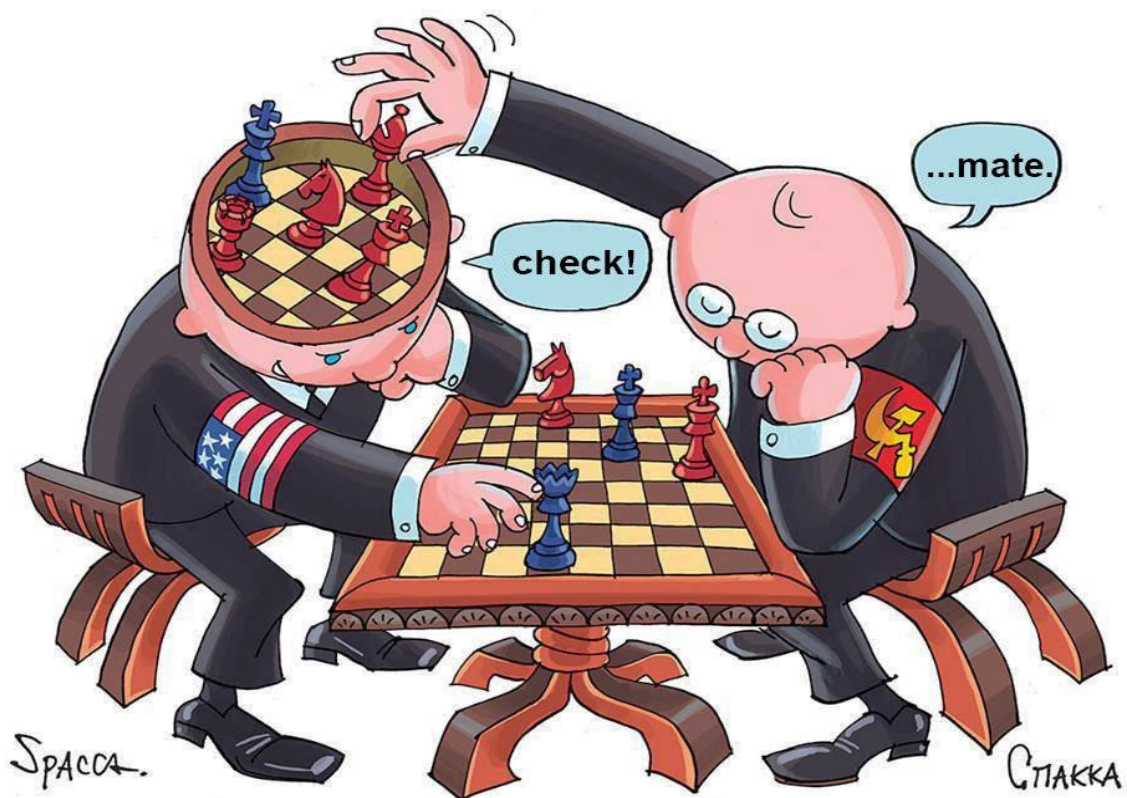
Όσον αφορά το ελληνικό παράδειγμα και την αμερικανική στρατηγική, ψυχροπολεμική ανάμειξη για την κομμουνιστική αντιμετώπιση, λόγος μπορεί να γίνει για τη συνεργασία των μονάδων ΛΟΚ, των ειδικών αμερικανικών μονάδων και επιπρόσθετων ελληνικών δεξιών, προκειμένου να αντιμετωπίσουν του επικηρυγμένους από τον Πρόεδρο Τρούμαν "αριστερούς τρομοκράτες", Έλληνες αντάρτες, που βρίσκονταν κρυμμένοι στα βουνά και υπολογίζονταν γύρω στους 20.000 άνδρες και γυναίκες . Οι Έλληνες αντάρτες προμηθεύονταν όπλα από την κομμουνιστική Γιουγκοσλαβία η οποία και εκδιώχθηκε από το σοβιετικό μπλοκ το 1948 , όταν ο Στάλιν κατάλαβε πως ίσως ο εφοδιασμός αυτό θα συμπορεύονταν με μία σύγκρουση ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις. Από την άλλη, οι ΗΠΑ ξεκίνησαν την μυστική Επιχείρηση Πυρσός η οποία σήμαινε χημικό πόλεμο εναντίον των ανταρτών με τη ρίψη χιλιάδων γαλονιών.¹²³

¹²³ Ganser, Daniele, "[Terrorism in Western Europe: An Approach to NATO's Secret Stay-Behind Armies](#)". *ISN. Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, South Orange NJ, Winter/Spring 2005, Vol. 6, No. 1. Retrieved Feb 19, 2015.

Επίλογος

Μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και με μια Ρωσία κυρίως οικονομικά αποδυναμωμένη, η ανάδειξη της Αμερικής σε μοναδική παγκόσμια υπερδύναμη και προστάτιδα δύναμη της Δύσης σχημάτισε ένα μονοπολικό σύστημα. Αυτή η πρωτοκαθεδρία που συνάδει με την οικονομική και στρατιωτική ανωτερότητα, δεν θα μπορούσε να έχει πραγματοποιηθεί, χωρίς τη χάραξη των ανωτέρω “μακιαβελικών” πολιτικών στρατηγικών και των επιτυχιών στον τομέα της συγκεκριμένης δράσης. Κάποιοι υποστηρίζουν πως ο αμερικανικός παρεμβατισμός κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, ίσως θα έπρεπε να είχε μικρότερη έκταση, ώστε να διαφυλάσσονται τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Αδιαμφισβήτητο γεγονός όμως, είναι πως ύστερα από την εξωτερική πολιτική που ακολούθησε, η Αμερική, υπερτερεί σε ένα πολυπρισματικό επίπεδο και μέσω της ισχύος της είναι σε θέση να μπορεί να προωθεί τα συμφέροντά της σε διεθνή κλίμακα. Δίχως την πρωτοβουλία των ΗΠΑ, ή την συναίνεση, τα φλέγοντα διεθνή ζητήματα δεν θα μπορούσαν να επιλυθούν. Είναι απορίας άξιον, πώς μία χώρα κατάφερε να είναι ο ηγεμόνας του διεθνούς συστήματος και ίσως η ανασκόπηση στην μεγαλύτερη πρόκληση στην οποία ήρθε αντιμέτωπη, αυτή του Ψυχρού Πολέμου, και τα μέσα με τα οποία μπόρεσε να καταπνίξει τις αντίπαλες επιθέσεις, είναι το πρώτο βήμα που θα μπορούσε να μας φέρει πιο κοντά στην απάντηση. Η ανωτέρω ανάλυση, στόχο είχε να καταδείξει κάποιες πτυχές τις αμερικανικής πολιτικής που ίσως δεν είναι τόσο ευρέως διαδεδομένες, χωρίς αυτό να σημαίνει πως καλύπτουν ολοκληρωτικά το επιχειρησιακό, στρατηγικό και μυστικό κομμάτι της εξωτερικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών στη συγκεκριμένη εξεταστέα περίοδο, αλλά και να καταφανεί ο ρόλος της συλλογής πληροφοριών και της κατασκοπείας, όσον αφορά την συμβολή της στη διεθνή πολιτική πρακτική. Το σίγουρο είναι, πως σε αυτόν τον διαρκή αγώνα για ισχύ, οι μέθοδοι, οι ενέργειες και οι πολιτικές αποφάσεις αλλάζουν, ανάλογα με τις εκάστοτε καταστάσεις. Και όπως ο Τζων Κένεντι συνήθιζε να λέει : “When the going gets tough, the tough get going”.

COLD WAR: A BRIEF STORY

Βιβλιογραφία

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική:1945-2002, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2009)

Κ. Αρβανιτόπουλος – Π. Ηφαιστος, Ευρωπαϊκές Σχέσεις, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2003)

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Βυζαντινή υψηλή στρατηγική 6ος – 11ος αιώνας, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2007)

Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, Η Στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα, (Αθήνα: Εκδόσεις Αθανάσιος Πλατιάς, Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη, (Αθήνα: Εκδόσεις Εστία, 2007)

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Ο αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία, (Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρη, 1996)

Κωνσταντόπουλος Ιωάννης, Οικονομική Κατασκοπεία και Διεθνείς Σχέσεις, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 2008.

Mearsheimer John, Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων. μτφρ. Κολιόπουλος Κ., Αθήνα, εκ. Ποιότητα, 2011.

Allison Graham, Conceptual Models and the Cuban Missile Crisis, The American Political Science Review, Volume 63, Issue 3, 1969.

Anderson Elizabeth E., The Security Dilemma and Covert Action: The Truman Years,

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence Vol. 11 Issue 4, Routledge, 1998.

Central Intelligence Agency, A Tradecraft Primer: Structured Analytic Techniques for Improving Intelligence Analysis, US Government, 2009.

Jervis Robert, Perception and Misperception in International Politics, New Jersey, Princeton University Press, 1976.

Κ. Φούσκας, Αυτοκρατορία και πόλεμος. Η κρίση της Αμερικανικής υψηλής στρατηγικής και η ανάδυση της πολυπολικότητας. (Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα 2009)

Roy Godson, Dirty Tricks or Trump Cards: U.S. Covert Action & Counterintelligence (New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.): Transaction Publishers, 2001)

Jeffrey T. Richelson, A Century of Spies: Intelligence in the Twentieth Century (Oxford: Oxford University Press, 1995)

Abram N. Shulsky & Gary J. Schmitt, Silent Warfare: Understanding the World of Intelligence (Washington D.C.: Brassey's, Inc., 2002, 3d edition)

Mark M. Lowenthal, Intelligence: From Secrets to Policy (CQ Press, 2003, second edition)

William Daugherty, Executive Secrets: Covert Action & the Presidency (The University Press of Kentucky, 2004)

Len Scott, "Secret Intelligence, Covert Action and Clandestine Diplomacy", Intelligence and National Security, Vol.19, No. 2, 2004

Richard J. Aldrich, The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence (Woodstock & New York: The Overlook Press, 2001)

Bruce D. Berkowitz and Alan E. Goodman Best Truth: Intelligence in the Information Age (Yale University Press/New Haven and London: 2000)

Christopher Andrew, *For the President's Eyes Only: Secret Intelligence and the American Presidency from Washington to Bush* (Harper Collins Publishers 1995)

Gregory F. Treverton, *Covert Action: The Limits of Intervention in the Postwar World* (New York: Basic Books, 1987)

Jeffrey-Jones, *Cloak and Dollar: A History of American Secret Intelligence* (New Haven, CT: Yale University Press, 2002)

Jeffrey T. Richelson, *A Century of Spies: Intelligence in the Twentieth Century* (Oxford: Oxford University Press, 1995)

John Prados, *Presidents' Secret Wars: CIA and Pentagon Covert Operations from World War II to the Persian Gulf* (New York: William Morrow, 1996)

John Prados, "The Future of Covert Action", in Loch K. Johnson (ed.), *Handbook of Intelligence Studies* (London and New York: Routledge, 2007), Loch K. Johnson, *America's Secret Power: The CIA in a Democratic Society* (New York: Oxford University Press, 1989)

Stephen F. Knott, *Secret and Sanctioned: Covert Operations and the American Presidency* (New York, Oxford: Oxford University Press 1996)

William J. Daugherty, "The Role of Covert Action", in Loch K. Johnson (ed.), *Handbook of Intelligence Studies* (London and New York: Routledge, 2007).

US Intelligence Operations and Covert Action in Mexico, 1900-47
Author(s): W. Dirk Raat
Reviewed work(s):
Source: *Journal of Contemporary History*, Vol. 22, No. 4, Intelligence Services during the Second World War: Part 2 (Oct., 1987)

ELIZABETH E. ANDERSON

The Security Dilemma

and Covert Action: The Truman Years

The Origins of Covert ActionAuthor(s): David F. RudgersReviewed work(s):Source: Journal of Contemporary History, Vol. 35, No. 2 (Apr., 2000)

Orwell, George, The Observer, 10 March 1946

Loch K. Johnson Covert Action and Accountability: Decision-Making for America's Secret Foreign Policy,1989,

Douglas Little,Mission Impossible: The CIA and the Cult of Covert Action in the Middle East',Diplomatic History, 8:5, (2004)

Gaddis, John Lewis (2005). The Cold War: A New History. Penguin Press

National Archives and Records Administration, RG 200, Defense Programs and Operations, LeMay's Memo to President and JCS Views, Box 83. Secret.

Heller, Henry (2006).The Cold War and the New Imperialism: A Global History, 1945–2005. New York: Monthly Review Press

Gaddis, John Lewis (1990). Russia, the Soviet Union and the United States. An Interpretative History.

McGraw-Hill σελ.156Gaddis, John Lewis (2005).The Cold War: A New History. Penguin Pres

Roger Gene (2000). To Save a City: The Berlin Airlift, 1948–1949. Texas A&M University Press

Kieran Williams, “The Prague Spring and its aftermath: Czechoslovak politics 1968-1970

Gorbachev, Mikhail (1988). Perestroika: New Thinking for Our Country and the World. Harper & Row.

Christopher Layne, The Peace of illusions. American Grand Strategy from 1940 to the present, (New York: Cornell University Press, 2006)

Roberts, Geoffrey (2006). *Stalin's Wars: From World War to Cold War, 1939–1953*. Yale University Press

Lendvai, Paul (2008). *One Day that Shook the Communist World: The 1956 Hungarian Uprising and Its Legacy*. Princeton University Press

Lechuga Hevia, Carlos (2001). *Cuba and the Missile Crisis*. Melbourne, Australia: Ocean Press

Smith, Joseph (1998). *The Cold War 1945–1991*. Oxford: Blackwell

Geoffrey Parker, Γεωπολιτική. Παρελθόν Παρόν και Μέλλον, (Αθήνα: Εκδόσεις ΡΟΕΣ, 2002)

Kenneth N. Waltz, «The emerging structure of International politics», (International Security, Vol. 18, No 2, 1993)

Steven W. Hook and John Spanier, *American Foreign Policy since World War II*, (Washington: CQ Press, 2004)

Robert Dallek, *Nixon and Kissinger: Partners in Power*, (New York: HarperCollins, 2007)

National Association of Evangelicals, March 8, 1983, *Russian and Reagan*, (New York: Vintage books, 1984)

Zbigniew Brzezinski, *Η Δεύτερη Ευκαιρία. Τρεις Πρόεδροι και η κρίση της Αμερικανικής Υπερδύναμης*, (Αθήνα: Εκδόσεις Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ, 2008)

History of the CIA, CIA official Web site". Cia.gov. Retrieved March 28, 2014.

DIA Public Web Page, Overview of the Origins of DIA, 1960's

"Federal Bureau of Investigation – Quick Facts". Federal Bureau of Investigation.

"The Origins of the National Security Agency" (PDF).

Benson, Robert L. (2001).The Venona Story(PDF). Fort George G. Meade, MD: National Security Agency, Center for Cryptologic History.

Commission on Protecting and Reducing Government Secrecy."A Brief Account of the American Experience"(PDF).

Report of the Commission on Protecting and Reducing Government Secrecy. VI; Appendix A. US Government Printing Office. Retrieved2006-06-26.

"Joint Intelligence Objectives Agency". U.S.National Archives and Records Administration. Retrieved October 9, 2008

Fred Carl. "Operation Paperclip and Camp Evans". Campevans.org. RetrievedDecember 22,2011.

"List Of Terms, Code Names, Operations, and Other Search Terminology To Assist Review and Identification Activities Required by the Act". U.S.National Archives and Records Administration. Retrieved December 19, 2008.

"Leadership: Officers". Ford Foundation. Retrieved 2014-05-14.

Advisory on Human Radiation Experiments, July 5, 1994, National Security Archives, retrieved January 16, 2014 "Project MKUltra, the Central Intelligence Agency's Program of Research into Behavioral Modification. Joint Hearing before the Select Committee on Intelligence and the Subcommittee on Health and Scientific Research of the Committee on Human Resources, United State Senate, Ninety-Fifth Congress, First Session" (PDF). U.S. Government Printing Office (copy hosted at the New York Times website). August 8, 1977. Retrieved2010-04-18.

Cullather, Nick (2006) [1999].Secret History: The CIA's Classified Account of Its Operations in Guatemala 1952–1954(2nd ed.). Stanford,CA:Stanford University Press.

Gleijeses, Piero (1992). *Shattered Hope: The Guatemalan Revolution and the United States, 1944–1954*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

"Communist publisher 'created an icon'". BBC Radio. 6 May 2013.

"PLUTO: THE SALVAGE OPERATION - 1947 to 1949"

David E. Murphy, Sergei A. Kondrashev & George Bailey. *Battleground Berlin: CIA vs KGB in the Cold War*, Yale University Press, 1997.

Caryn E. Neumann, Berlin Tunnel, *Encyclopedia of Espionage, Intelligence, and Security*, retrieved 29 August 2009

U.S. Joint Chiefs of Staff, "Justification for US Military Intervention in Cuba (TS)", U.S. Department of Defense, 13 March 1962.

The Operation Northwoods document in PDF format on the website of the independent, non-governmental research institute the National Security Archive at the George Washington University Gelman Library, Washington, D.C. "Media Advisory: National Archives Releases Additional Materials Reviewed by the Assassination Records Review Board," Assassination Records Review Board (a division of the U.S. National Archives and Records Administration), 17 November 1997. A U.S. government press-release announcing the declassification of some 1,500 pages of U.S. government documents from 1962 to 1964 relating to U.S. policy towards Cuba, among which declassified documents included the Operation Northwoods document.

Tim Weiner, "Documents Show Pentagon's Anti-Castro Plots During Kennedy Years," *New York Times*, 19 November 1997; appeared on the same date and by the same author in the *New York Times* itself as "Declassified Papers Show Anti-Castro Ideas Proposed to Kennedy," late edition—final, section A

US Department of State, *Foreign Relations of the United States 1961–1963, Volume X Cuba, 1961–1962* Washington, DC Chomsky, Noam. *Hegemony or Survival: America's Quest for Global Dominance*, Henry Holt and Company, 80.

Michael Grow. "Cuba, 1961". U.S. Presidents and Latin American Interventions: Pursuing Regime Change in the Cold War. Lawrence: University of Kansas Press, 2008. 42.

«Patriotic Betrayal» Karen M. Paget

NATO's Secret Armies: Operation GLADIO and Terrorism in Western Europe by Daniele Ganser

NATO's Secret Armies: Operation GLADIO and Terrorism in Western Europe by Daniele Ganser

Hussain, Rizwan (2005). Pakistan And The Emergence Of Islamic Militancy In Afghanistan. Ashgate Publishing.

Meher, Jagmohan (2004). America's Afghanistan War: The Success that Failed. Gyan Books

Gibbs, David (June 2000). "Afghanistan: The Soviet Invasion in Retrospect" (PDF).International Politics.

Bergen, Peter, Holy War Inc., Free Press, (2001)

Hussain, Rizwan (2005). Pakistan And The Emergence Of Islamic Militancy In Afghanistan. Ashgate Publishing

Meher, Jagmohan (2004). America's Afghanistan War: The Success that Failed. Gyan Books.

Secret Warfare: Operation Gladio and NATO's Stay-Behind Armies, ETH Zurich

Ganser, Daniele."Terrorism in Western Europe: An Approach to NATO's Secret Stay-Behind Armies".ISN. Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations, South Orange NJ, Winter/Spring 2005, Vol. 6, No. 1. Retrieved Feb 19, 2015.

Clausewitz Carl V. , On War, Ed. and Transl. by Michael Howard and Peter Paret, New Jersey, Princeton University Press Princeton, 1976.

Gallo Andre Le, Covert Action: A Vital Option in U.S. National Security Policy, International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, Vol. 18, Issue 2, Routledge.

Gates Robert M., Guarding against Politicization, A message to Analysts, Studies in Intelligence, 36, No 5, CIA, 1992

Eftimiades Nicholas, China's Ministry of State Security: Coming of Age in the International Arena, in Occasional Papers/Reprint Series in Contemporary Asian Studies No 2, School of Law, University of Maryland, 1992.

Gallo Andre Le, Covert Action: A Vital Option in U.S. National Security Policy, International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, Vol. 18, Issue 2, Routledge.

Handel, Michael I., Leaders and Intelligence, Studies in Intelligence, Routledge; Reprint edition, 1989.

Handel, Michael I., War, Strategy and Intelligence, Studies in Intelligence, Routledge, 1989.

Hilsman Roger, To move a Nation: The Politics of Foreign Policy in the Administration of John F. Kennedy, New York, Doubleday & Company 1967.

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence N.26, Routledge, 2013.

Rourke John, International Politics on the World Stage, 12th Edition, New York City, McGraw-Hill Companies, 2008.

Snider, L. Britt, The Agency and the Hill: CIA's Relationship with Congress, 1946–2004, CIA, The Center for the Study of Intelligence, Washington, Government Printing Office (GPO), 2008.

Waltz Kenneth, Man, the State, and War. New York, Columbia University Press. 1959.

Warner Michael, 'Wanted: A Definition of "Intelligence"', Studies in Intelligence 46, 2002.

ΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

The legitimacy of covert action: Sorting out the moral responsibilities

Lincoln P. Bloomfield Jr.

Online Publication Date: 01 January 1990

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

Subreptitious aircraft in transnational covert operations

Brian Champion

Online Publication Date: 01 December 1998

American Foreign Policy Newsletter

<http://www.tandfonline.com/loi/uzfp20>

Spies: Covert Action and the CIA

Admiral Stansfield Turner

Published online: 08 Apr 2011.

International Journal of Intelligence

and CounterIntelligence

Spies (Look) Like Us: The Early Use of Business and

Civilian Covers in Covert Operations

Online Publication Date: 01 September 2008

Intelligence and National Security

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713672628>

Secret Intelligence, Covert Action and Clandestine Diplomacy

Len Scott

Online Publication Date: 01 June 2004

Researching the Intelligence Agencies: The Problem of Covert ActivitiesAuthor(s): Athan G. TheoharisReviewed work(s):Source: The Public Historian, Vol. 6, No. 2 (Spring, 1984), pp. 67-76Published by: University of California Press on behalf of the National Council on Public HistoryStable URL: <http://www.jstor.org/stable/3376916> .

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

Reflections on covert action and its anxieties

John Horton

Online Publication Date: 01 March 1990

Downes, Alexander B. and Lilley, Mary Lauren(2010) 'Overt Peace, Covert War?: Covert Intervention

and the Democratic Peace', Security Studies, 19: 2, 266 — 306

To link to this Article: DOI: 10.1080/09636411003795756

URL: <http://dx.doi.org/10.1080/09636411003795756>

Covert Operations, Now More Than Ever

by Thomas H. Henriksen

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

Covert activities and intelligence operations: Congressional and executive roles redefined

J. Thompson Strong Defense Intelligence College, Washington

Online Publication Date: 01 January 1986

International Journal of Intelligence

and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

Covert Action and Diplomacy

John D. Stempel

Online Publication Date: 01 March 2007

Covert Action and Accountability: Decision-Making for America's Secret Foreign Policy

Loch K. Johnson

International Studies Quarterly, Vol. 33, No. 1. (Mar., 1989)

Stable

URL:

<http://links.jstor.org/sici?sici=0020-8833%28198903%2933%3A1%3C81%3ACAAADF%3E2.0.CO%3B2-8>

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

Covert Action: A Vital Option in U.S. National Security Policy

André Le Gallo

Online Publication Date: 02 March 2005

Intelligence and National Security

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713672628>

CIA's Leadership and Major Covert Operations: Rogue Elephants or Risk-Averse Bureaucrats?

Todd Stiefler

Online Publication Date: 01 December 2004

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>

Approval and Review of Covert Action Programs Since Reagan

William J. Daugherty

Security Studies

<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713636712>

American Intervention in the Third World: Less Would Be Better

Stephen Van Evera

political science department, Massachusetts Institute of Technology,
Online Publication Date: 31 March 1991

<http://www.fas.harvard.edu/~hpcws/declassified.htm>

<http://nsarchive.gwu.edu/coldwar/documents/>

<http://nsarchive.gwu.edu/>

<http://www.coldwar.org/articles/80s/SDI-StarWars.asp>

<http://www.history.com/topics/cold-war/cold-war-history>

<https://www.youtube.com/watch?v=dgsWWQ9vOE0>

Cambridge Dictionary, <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/decision-maker>

Central Intelligence Agency, https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-ofintelligence/kent-csi/vol2no4/html/v02i4a08p_0001.htm

Central Intelligence Agency, <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-worldfactbook/geos/gr.html>

<http://www.nato.int/docu/review/2013/cyber/timeline/EN/index.htm>

Peter Gowan, « a calculus of power », 2002, New Left Review, Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο:
http://www.newleftreview.org/A2399#_ednref21

International Journal of Intelligence and CounterIntelligence
<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713723134>
U.S. covert action: Does it have a future?

Arthur S. Hulnick Online Publication Date: 01 January 1996

<http://www.historycentral.com/sixty/Economics/Vietnam.html>

<http://www.historyguide.org/europe/kennan.html>

<http://www.historyguide.org/europe/kennan.html>

<http://www.britannica.com/event/Strategic-Arms-Limitation-Talks>

Radical Islam Monitor in Southeast Europe , October 31, 2013

http://www.rimse.gr/2013/10/blog-post_31.html

<http://www.fbiagentedu.org/2014/10/fbi-declassified-cold-war-documents-reveal-secret-operation-to-train-citizens-in-alaska/>

http://www.foia.cia.gov/sites/default/files/document_conversions/1705143/AERODY-NAMIC%20%20%20VOL.%2021_0111.pdf

"Ford Foundation website press release". 2005-12-02. Archived from the original on 2007-09-05. Retrieved 2007-11-20.

"National Security Archive: COLD WAR: Documents,"National Security Archive, 27 September 1998 – 24 January 1999. U.S. Joint Chiefs of Staff, "Appendix to Enclosure A: Memorandum for Chief of Operations, Cuba Project" and "Annex to Appendix to Enclosure A: Pretexts to Justify U.S. Military Intervention in Cuba," U.S. Department of Defense, c. March 1962. First published online by the National Security Archive on 6 November 1998, as part of CNN's Cold War documentary series.

"Annex to Appendix to Enclosure A" is the section of the Operation Northwoods document which contains the proposals to stage terrorist attacks. <http://agreenroad.blogspot.gr/2013/06/cia-lost-plutonium-spying-device-in.html> Bergen, Peter, Holy War Inc., Free Press, (2001)